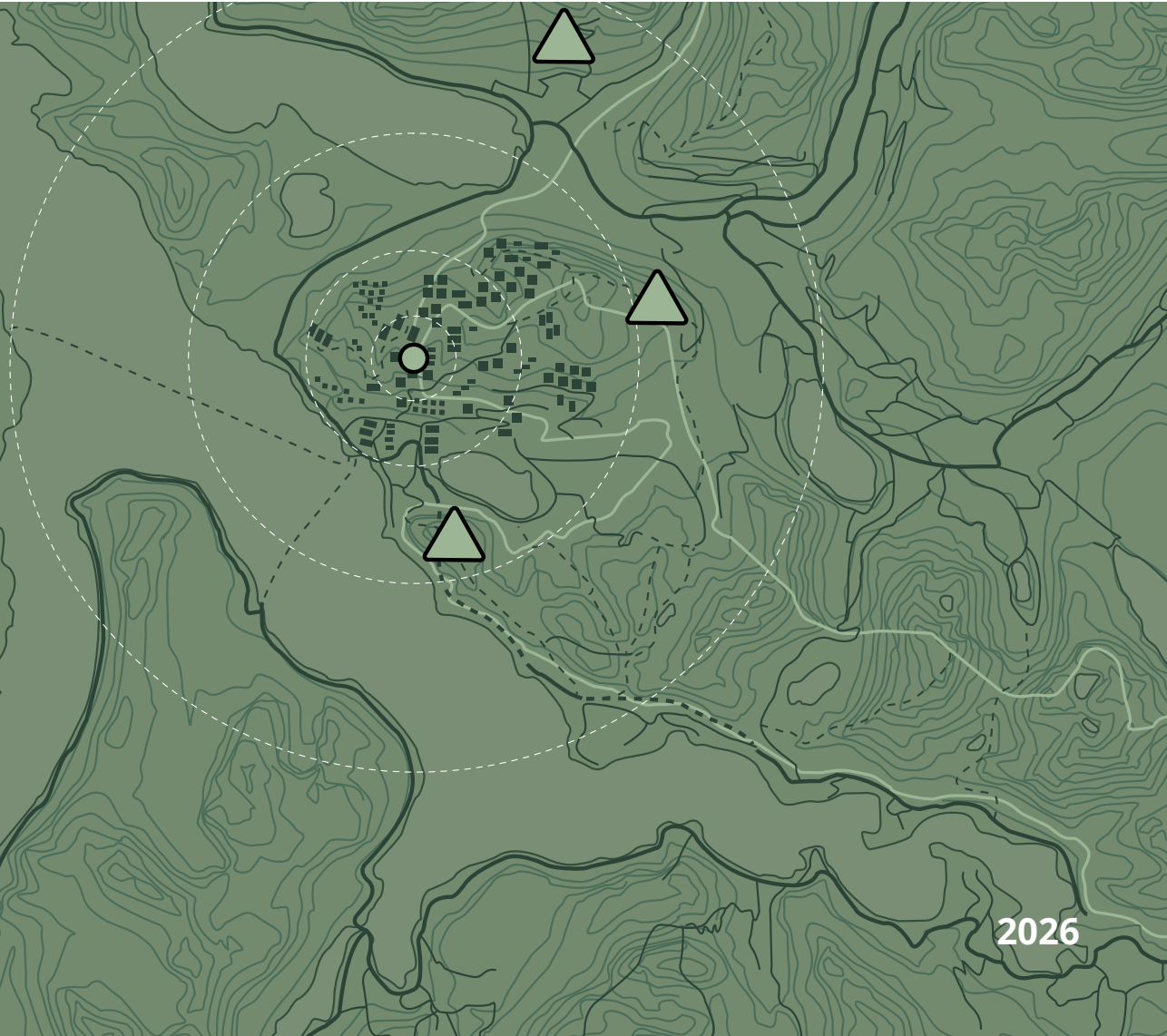

Hovedredningsentralen

Nivå 3

Nasjonal veileder for redningstjenesten ved søk etter savnet person på land

2026

Forord

SØK ETTER SAVNET PERSON ER EN NØDSITUASJON

Tidligere ble søk etter savnet person løst med et lavere tempo og mer begrenset ressursbruk enn i dag. Det var ikke uvanlig å vente på dagslys før innsatsen startet. Ressursene som skulle ut for å lete brukte lengre tid på etablering og metodene som ble benyttet var mer tidkrevende og tilfældige.

I dag har søk etter savnet person en annen prioritet. Usikkerhet om den savnedes tilstand gir grunn til bekymring. Det er fortsatt et betydelig potensial for å øke både tempo og kvalitet i innsatsen. Derfor slår vi fast at søk etter savnet person er en nødsituasjon.

Den første utgaven av *Nasjonal veileder for redningstjenesten ved søk etter savnet person* ble et veiskille i norsk redningstjeneste. Veilederen har bidratt til å etablere felles begrepsbruk, metodikk og en tydelig nasjonal organisering som alle aktørene kjenner og forholder seg til. Samtidig har redningstjenesten fått økt kunnskap om forventet atferd hos savnede personer. Det har ført til bedre taktisk disponering av ressursene.

Dette er tredje utgave av veilederen. Veilederen er et sentralt fundament for ledelse, organisering og opplæring i søksaksjoner. Den må derfor holdes faglig oppdatert. Fagfeltet er i rask utvikling som et resultat av dette arbeidet og gjennom teknologi som styrker kommunikasjon, sensorbasert søk og planlegging.

I denne utgaven har vi tilpasset redningstjenestens organisering og innsats til en ny teknologisk hverdag. Med Felles aksjonsstøtteverktøy kan aktørene samhandle på en felles digital plattform i sanntid, fra ressursene på stedet via Lokal redningssentral, til Hovedredningssentralen. Verktøyet gir bedre forutsetninger for å øke tempo og kvalitet i innsatsen og gjennom det redde liv og leveår. Veilederen beskriver hvordan verktøyet skal brukes i leteaksjoner.

Vi har også sett behov for å utvikle og tydeliggjøre organiseringen ved langvarige og ressurskrevende søk. Mange redningsoppdrag løses raskere enn tidligere, men redningstjenesten vil fortsatt oppleve ekstraordinært komplekse aksjoner. I slike situasjoner kan det være nødvendig å forsterke ledelse, organisering og planlegging for å sikre effektiv innsats.

Kombinasjonen av teknologiutvikling, kunnskapsutvikling og et felles normativt rammeverk gir redningstjenesten et godt grunnlag for å operere med høy kvalitet i komplekse samvirkeoperasjoner. Det bidrar til å redde liv.

Arbeidet med revisjonen er forankret i Nasjonalt Redningsfaglig Råd, som har gitt mandat til revisjonen og utpekt arbeidsgruppen.

Jeg vil takke arbeidsgruppen for arbeidet med denne revisjonen. En særlig takk går til de frivillige ressursene i redningstjenesten.

Bodø, 1. juli 2026

Jon Halvorsen,

Direktør for Hovedredningssentralen og leder av
Nasjonalt Redningsfaglig Råd

INNHold

1. Innledning	6
1.1 Formål.....	6
1.2 Målgruppe	6
1.3 Tidligere utgaver.....	6
1.4 Målsetting	6
1.5 Søk etter savnet i dag	7
1.6 Analyse av norske data	8
1.7 Resultatet av revisjonen.....	8
1.8 Arbeidsgruppen	8
1.9 Forankring, høring, mv.	9
2. Sikkerhet og risikohåndtering	10
2.1 Risikovurdering	10
2.2 Risiko ved søk etter savnet person	10
2.3 Risiko ved transport til og fra søksområdet	11
2.4 Egensikkerhet	12
2.5 Oppdragsbegrensninger	12
2.6 Kompetansekrav	12
2.7 Risiko for søksressursen	13
2.8 Minimumskrav til egenutrustning	13
2.9 Etterarbeid og psykisk helse.....	14
3. Organisering	16
3.1 Lokal redningssentral (LRS)/ politiets operasjonssentral (OPS)	16
3.2 Vurderingsgruppe.....	17
3.3 Generelt om varslingsressurser	17
3.4 Utkalling av mannskaper	18
3.5 Strukturert melding til søks-ressurser/telefonkonferanse	19
3.6 Innsatsleders KO (IL-KO).....	20
3.7 Organisering av IL-KO	21
4. Etterretning	24
4.1 Om etterretning	24
4.2 Taushetsplikt og politiets adgang til informasjonsdeling	25
4.3 Strukturert informasjonsvurdering i søk etter savnet	26
4.4 Observasjoner	30
4.5 Helsefaglige vurderinger	30

5. Søkstaktikk	34
5.1 Savnetkategori og innledende forståelse	35
5.2 Savnedes kapasitet og variasjon innen kategori.....	35
5.3 Refleksbasert innsats: sykkelhjulmodellen	36
5.4 Utarbeidelse og formidling av oppdrag	42
5.5 Analysebasert søksplanlegging	42
5.6 Formell søksplanlegging	44
5.7 Sammenhengen mellom de tre metodene.....	47
5.8 Fallgruver i søkstaktikken	47
5.9 Avsluttende anbefalinger	49
6. Søksfaser	51
6.1 Førsteinnsats	51
6.2 Fullskalainnsats	51
6.3 Kvalitetssikring.....	51
6.4 Søk etter antatt omkommet (SEAO).....	52
6.5 Avventende fase.....	52
6.6 Avslutning.....	53
7. Søksmetoder	54
7.1 Ledelinjesøk	54
7.2 Punktsøk	54
7.3 Arelsøk	54
7.4 Beskrivelse av spesifikke søkemetoder	55
8. Søksressurser	60
8.1 Mannskap	60
8.2 Hunder	60
8.3 Kjøretøy	61
8.4 Droner.....	61
8.5 Helikopter.....	61
8.6 Fly	62
8.7 Båt	62
8.8 Andre ressurser med særskilt kompetanse	62

9. Uorganiserte frivillige	64
9.1 Om frivillighet og innsatsvilje.....	64
9.2 Overordnet tilnærming	64
9.3 Ansvar og egensikkerhet	65
9.4 Informasjon under søk.....	65
9.5 Operativ bruk	65
9.6 Operative tilpasninger i organisering og ledelse	66
9.7 Vurdering av deltagere og eksponering	66
9.8 Kommunikasjon med uorganiserte frivillige.....	67
10. Redningsinnsats	68
10.1 Sikkerhet for mannskaper	68
10.2 Plan for uttransport av den savnede	68
10.3 Prosedyre ved funn av syk eller skadet person	68
11. Omkommet person	71
11.1 Prosedyre ved funn av omkommet person.....	71
12. Arbeidsverktøy	73
12.1 Bruk av digitale støtteverktøy	73
12.2 Oversikt over verktøy	73
12.3 Bruk av arbeidsverktøy ved mangel på digitale støtteverktøy	76
13. Samband	78
13.1 SAR-talegruppe.....	78
13.2 Interne aksjonstalegrupper	78
13.3 Luftressurser på Nødnett	78
13.4 Utenfor dekning og bortfall av Nødnett.....	79
13.5 Maritim nødkommunikasjon	79
14. Nøkkelbegreper og forkortelser	80
15. Referanser	84
16. Vedlegg	86

1. INNLEDNING

1.1 Formål

Veilederen har som formål å bidra til å øke effektiviteten ved søk etter savnet person på land, ved å standardisere bruk av ressurser og søkstaktikk. Veilederen skal fremme systematisk kvalitetsforbedring, utvikling og opplæring. Den norske redningstjenesten utøves som et samvirke mellom en rekke aktører, og et felles rammeverk danner grunnlag for felles situasjonsforståelse, effektiv og raskt koordinert innsats for å redde liv. Denne veilederen erstatter tidligere utgaver utgitt av HRS.

1.2 Målgruppe

Målgruppen for denne veilederen er frivillige og profesjonelle ressurser i redningstjenesten. Veilederen inngår som en del av redningsplanverket og er et nivå 3-dokument som beskriver håndteringen av en bestemt type redningstilfeller. Denne veilederen beskriver hovedsakelig vurderinger og tiltak på operasjonelt og taktisk nivå ved søk etter savnet person på land.

1.3 Tidligere utgaver

Den første utgaven av «Nasjonal veileder for søk etter savnet person på land» ble utgitt i 2015 med deltagelse fra FORF, Norske Redningshunder, Røde Kors Hjelpekorps, Norsk Folkehjelp, Hovedredningssentralen og rednings-

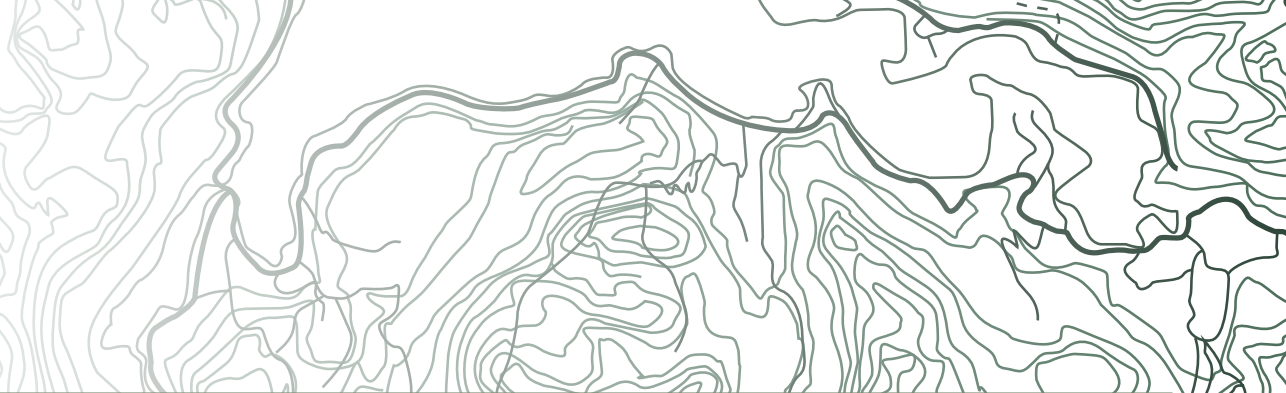
helikoptrene. Første revisjon forelå i 2022, med et betydelig bidrag fra politiet, Sivilforsvaret, Helsedirektoratet og Statens naturoppsyn (Hovedredningssentralen, 2022). 2026-utgaven er en målrettet revisjon av utvalgte kapitler, og arbeidsgruppen har derfor hatt en smalere sammensetning enn ved forrige revisjon.

1.4 Målsetting

Målet med veilederen er å bidra til en kunnskapsbasert, standardisert og felles tilnærming til søk etter savnet person.

Konkret skal veilederen gi:

- Felles avklaring av begreper.
- Felles standarder for varsling av ressurser.
- Beskrivelse av søkemetoder.
- En mal for stedlig organisering av innsatsen (taktisk nivå).
- En felles taktisk tilnærming, spesielt i førsteinnsatsfasen av søk etter savnet person.
- Felles rammer for bruk av arbeidsverktøy i planlegging, ledelse og dokumentasjon av innsats.
- Felles forståelse av når og hvordan Felles aksjonsstøtteverktøy (FAKS) benyttes.

- Felles forståelse for de ulike fasene i en leteaksjon, inkludert redningsfase og eventuell overgang til søk etter antatt omkommet person.

1.5 Søk etter savnet i dag

Da den første utgaven av denne veilederen kom i 2015, førte den til store endringer i hvordan den norske redningstjenesten gjennomfører søk etter savnet på land. De mest fundamentale endringene er at tempoet i redningsaksjonene har økt fordi man har en felles mal å jobbe ut fra, og fordi den taktiske modellen er kjent hos alle ressurser og på alle nivåer i redningstjenesten. Veilederen innførte en felles taktisk modell som har ført til bedre prioritering av ressurser og raskere funn i leteaksjoner – spesielt når det gjelder søk etter sårbare grupper, som personer med økt selvmordsrisiko og personer med demenssykdom. Før veilederen kom, var det i den norske redningstjenesten et økende fokus på erfaringer fra andre land, og ikke minst tallmaterialet i International Search & Rescue Incident Database (ISRID), hvor det er samlet statistikk om atferden til savnede personer (Koester, 2008). Tallmaterialet i denne databasen benytter vi for statistisk informasjon om forventet atferd hos ulike kategorier av savnede personer. Dette har gitt et kraftfullt verktøy i situasjoner med lite tilgjengelig etterretning.

Politiet har de siste årene jobbet mye med å få fram betydningen av god etterretning, blant annet med økt bruk av mobilsporingsteknologi, innhenting av andre digitale spor, bruk av sosiale media og strukturert samtale med den som melder en person savnet (vedlegg 3).

I de siste årene har viktige begreper som *Probability of Detection (POD)* (nøyaktighet/sannsynlighet for å oppdage) og *Probability of Area (POA)* (sannsynlighet for at den savnede er i et område; POD og POA er nærmere forklart i kap. 5.6.2) blitt introdusert i redningstjenesten på land. Det har ført til et mer realistisk og nøkternt fokus på både effektiviteten til de ulike søksressursene, og valg av søksområde. I dag er det etablert felles praksis at man jobber lag på lag med flere ulike ressurser i samme område for å øke sannsynligheten for funn. Det er også en felles forståelse for at flere effektive søk gir bedre sjanse for raskt funn av savnede, og dermed mulighet for å redde flere liv.

Den dypeste endringen som har skjedd i redningstjenesten de siste årene, er at politiet har prioritert å skaffe seg økt kompetanse på metodikk og taktikk i forhold til søk etter savnet person på land. Tempoet i varslingsfasen, utrykning og førsteinnsats har økt, ut fra erkennelse av at søk etter savnet person er en nødsituasjon, vi vet ikke om den savnede er syk, skadet eller eventuelt har økt selvmordsrisiko.

Likedan har operativ bruk av FAKS siden 2025 ført til økt felles situasjonsforståelse og hurtigere innsats, dette redder liv.

1.6 Analyse av norske data

Når vi sammenligner norske funnavstander med internasjonale data (ISRID), ser vi at de fleste funn skjer innenfor omtrent samme område som ellers i verden. Samtidig ser vi at noen personer i Norge blir funnet betydelig lenger unna enn det som ofte legges til grunn i internasjonale oversikter.

Dette er viktig når man skal vurdere hvor langt ut man bør søke. I noen norske tilfeller kan det være nødvendig å lete over større avstander enn man kanskje forventer. Vi vet foreløpig ikke sikkert hvorfor dette skjer. Det kan skyldes at personen har beveget seg langt til fots, brukt transport, eller forhold som terreng og kvaliteten på rapporterte data.

Det betyr at man ikke bare bør fokusere på området nær der personen sist ble sett (det som ofte omtales som «50 %-sonen»). Allerede i førsteinnsats bør man også vurdere hvordan man kan bruke ressurser lenger ut i søksområdet – helt ut mot den ytre grensen der det fortsatt er realistisk å gjøre funn – spesielt der risiko og terreng tilsier det.

Resultatene vil bli samlet i en egen rapport som planlegges publisert i løpet av 2026, og rapporten vil være et supplement til denne veilederen.

1.7 Resultatet av revisjonen

Denne revisjonen har primært tatt for seg områder som er knyttet til ren søkstaktikk, verktøybruk, organisering og erfaringer fra større søk de siste fire årene. Veilederen har store endringer på kapitlene om søkstaktikk (kapittel 5), søksfaser (kapittel 6), søksmetoder (kapittel 7) og arbeidsverktøy (kapittel 12). Det er derfor viktig at den enkelte på ethvert nivå (taktisk, operasjonelt og strategisk) setter seg godt inn i disse kapitlene på nytt.

1.8 Arbeidsgruppen

Denne veilederen er utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Nasjonalt Redningsfaglig Råd (NRR). Arbeidsgruppen er bredt sammensatt med representanter fra de mest sentrale ressursene i arbeidet med søk etter savnet person. Denne revisjonen har, som beskrevet, primært tatt for seg områder som er knyttet til ren søkstaktikk, verktøybruk, organisering og erfaringer fra større søk. Dette begrunner arbeidsgruppens sammensetning i en mer kompakt og spisset gruppe, med deltakelse fra Hovedredningssentralen, Politiet og Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF). Det ble lagt vekt på å få med personer fra ekspertgruppen som har bidratt med utvikling av FAKS.

Hovedredningssentralen har deltatt og ledet arbeidet. Veilederen er faglig vurdert og godkjent av NRR. Hovedredningssentralen er utgiver av veilederen.

Arbeidsgruppen har bestått av:

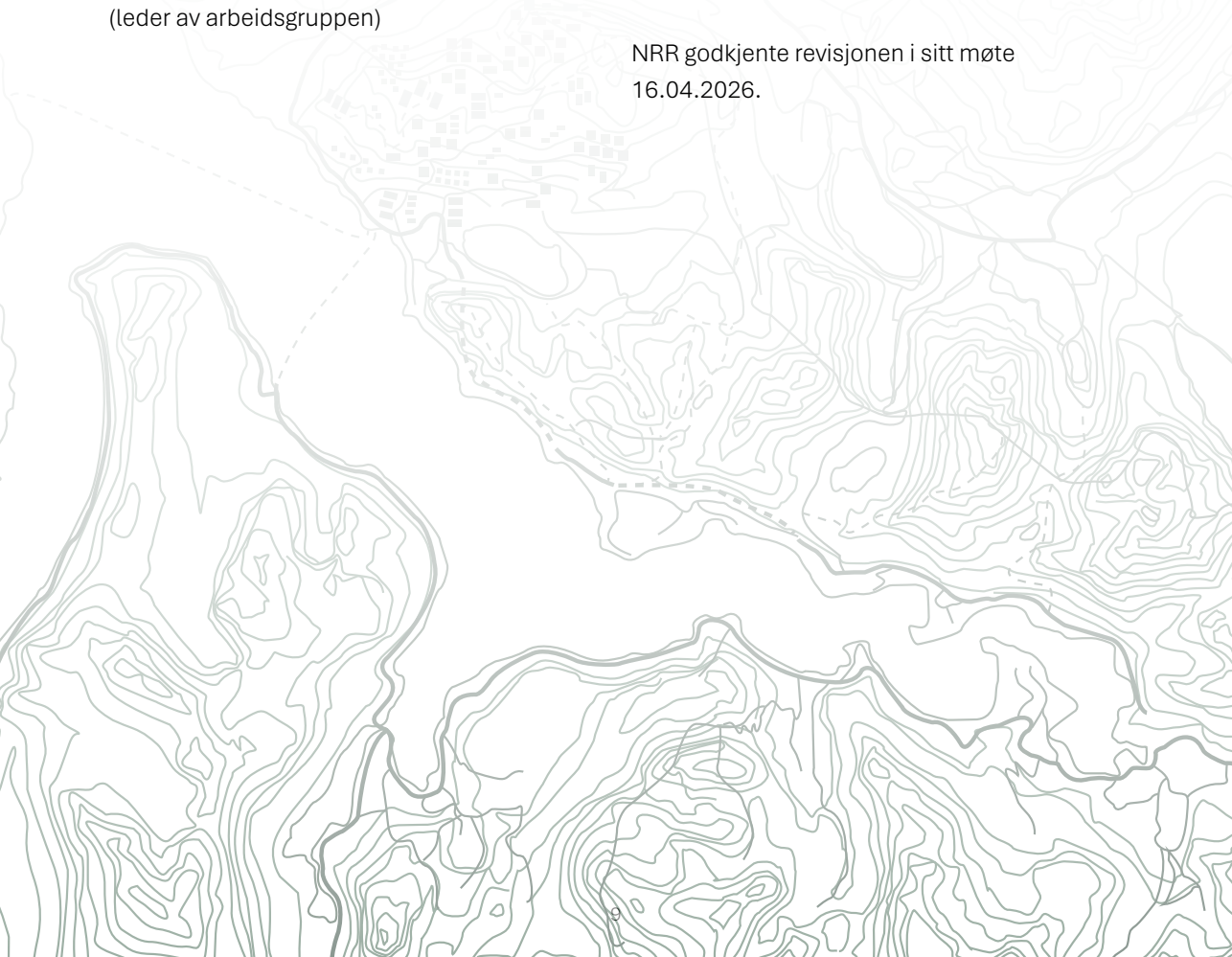
Sondre Langenes, Røde Kors
Nils Jørgen Stamland, Politiet
Glenn Sollid, Politiet
Bent Hellum, Røde Kors (redaktør)
Ivar Windju, Norsk Folkehjelp
Arve Røtterud, Politiet
Christian Mortensen, Røde Kors
Erlend Aarsæther, Norsk Folkehjelp/FORF
Per Olaf Torkildsen, Hovedredningssentralen/
Nasjonalt Redningsfaglig Råd
Stig Mebust, Norske Redningshunder
Jan Erik Skorppe, Hovedredningssentralen
(leder av arbeidsgruppen)

Arbeidsgruppen har i hele revisjonen jobbet tett sammen med arbeidsgruppen som er opprettet av FORF for å vurdere kompetanseutvikling i fullskalainnsats/fagleder søk, som ledes av Røde Kors ved Olav Standal og Sondre Langenes (faglig leder) og Else Gunhild Ljøstad (administrativ leder).

1.9 Forankring, høring, mv.

Veilederen er blitt revidert av arbeidsgruppen. Veilederen har vært ute på en omfattende høringsrunde før den ble faglig godkjent av Nasjonalt Redningsfaglig Råd (NRR).

NRR godkjente revisjonen i sitt møte
16.04.2026.

2. SIKKERHET OG RISIKOHÅNDTERING

Sikkerheten til innsatspersonell bygger på at involverte organisasjoner har etablerte beredskapsplaner og rutiner for innsats i rednings-tjenesten. Søk etter savnet person på land er ofte en stor og kompleks hendelse, der man skal yte innsats i en tidskritisk situasjon og det normalt er flere risikoelementer som underveis må vurderes og håndteres.

2.1 Risikovurdering

Forhold som påvirker sikkerheten til mann-skaper i innsats vurderes fortløpende og be-gynner med mottak av melding om at en person er savnet. Ofte gjør man vurderinger knyttet til hastegrad og hva som er riktig respons, samt enkelte innledende etterretningstiltak, før man iverksetter en redningsaksjon.

2.2 Risiko ved søk etter savnet person

Mange redningsaksjoner innebærer risiko. I mottak av melding om en savnet person, og de initiale vurderingene knyttet til å iverksette en redningsaksjon, bør man være spesielt opp-merksom på forhold som innebærer økt risiko. Slike forhold kan være:

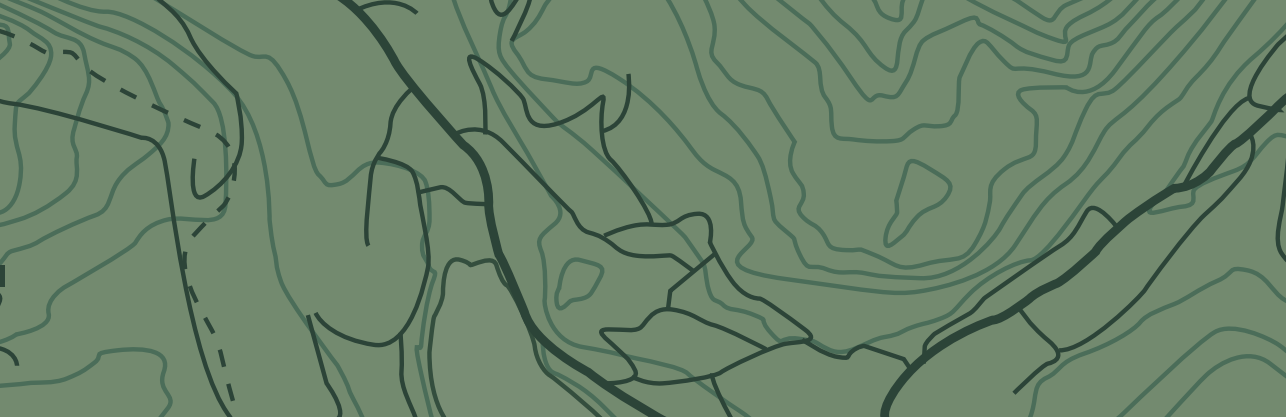
- Ustabil/farlig person.
- Manglende felles situasjonsforståelse.

- Vær (krevende værforhold, mørke/redusert sikt).
- Adkomst (trafikkfare)
- Topografi (usikker is, elv, vann, farlig lende, skredfare, trafikale utfordringer, etc.).
- Forhold hos søksressursene (ukjent aksjon, utrente/uegnede søksressurser i søksområ-det, langvarig/krevende aksjon, personlige forhold etc.).
- Dårlig dekning for Nødnett/mobiltelefon i området.
- Problemer med tilgang til erfarne/godkjente søksmannskaper.

Disse vurderingene kan sammenfattes i en sit-uasjonsvurdering med fem punkter:

- Savnede
- Egne styrker
- Tid til rådighet
- Vær, lys og føre
- Samband og ledelse

Risiko i en søksaksjon er ikke statisk; den en-dres for eksempel med dagslys, vær, terreng og status på egne mannskaper. Det er viktig at risikovurderingen er en dynamisk prosess som er gjennomgående i hele aksjonen.

Identifiser farer: Hva kan gå galt akkurat nå? (bratt terreng, mørke, aggressiv person).

Vurder sannsynlighet og konsekvens: Hvor ille kan det bli?

Iverksett tiltak: Kan vi redusere risikoen? (f.eks. bruke tau, vente på dagslys, øke antall mannskaper).

Vurder: Fungerer tiltaket, eller må vi avbryte?

Det kan gjennomføres redningsaksjoner selv med høy risiko, men det vil i så fall være forhold man må diskutere med de som skal i innsats. For å kompensere for økt risiko kan man gjøre tiltak for å involvere mer erfarne ledere og mannskaper, se på forsterkning av ledelse og sikkerhetsutrustning og eventuelt andre risiko-reduserende tiltak.

I noen situasjoner vil det ikke være forsvarlig å gjennomføre en redningsaksjon, og enkelte aksjoner kan ende opp som rene politioppdrag. I enkelte situasjoner kan man vurdere å sette sammen kombinasjonspatruljer med politi og letemannskaper.

2.3 Risiko ved transport til og fra søksområdet

I utrykningsfasen er det mulig å vurdere risiko knyttet til vær- og terrengforhold i det konkrete søksområdet. Sikker adkomst til området er en forutsetning for innsats. Risiko og farer som oppdages underveis formidles i definert SAR-talegruppe.

Utrykningsfasen har høy risiko i seg knyttet til bilkjøring – ofte i kombinasjon med høyt tidspress og tidvis lite søvn. Vegtrafikkloven er gjeldende under transport til og fra aksjon.

I denne fasen er det naturlig at man er spesielt oppmerksom på forhold knyttet til:

- Lys/mørke/sikt/føre.
- Vind og nedbør
- Terreng (usikker is, elv, vann, farlig lende, skredfare, trafikkfare, etc.)

Momenter som utgjør risiko for redningsmannskaper, er også relevante å ta med seg i vurderingen av hva som kan ha skjedd med den som er savnet.

2.4 Egensikkerhet

Alle ressurser har ansvar for å ivareta egensikkerhet under en aksjon. Sikkerhetstiltak forutsettes i utdanning, utrustning og planverk. Innsatsleder fra politiet har det overordnede ansvaret for sikkerheten på stedet. Sikkerhet må forstås i et samvirkeperspektiv, der alle kan ha unik kunnskap som er nyttig for å gjøre en god vurdering. Alt innsatspersonell skal aktivt følge med på forhold som kan øke risikoen, og vurdere tiltak for å redusere den.

I søk etter farlige personer kan politiet knytte til seg ressurser fra den frivillige redningstjenesten ut fra oppdragets art.

2.5 Oppdragsbegrensninger

Identifisert risiko kan føre til endringer i sikkerhetsrutiner, utrustning og/eller gjennomføring av oppdraget. Egensikkerhet settes alltid høyt. For frivillige ressurser vurderes egensikkerhet ofte strengere enn for nødetatene. Det anbefales at ressurser ikke skal søke alene under krevende forhold.

Normalt gjelder følgende begrensninger i leteaksjoner:

- Innsats gjøres med godkjente redningsmannskaper.
- Søk etter personer som er bevæpnet og vurderes å være en fare for andre, løses normalt av politiet alene.

- Søk etter savnet person i skredfarlig terreng bør ta høyde for at det har gått snøskred (se Nasjonal veileder for redningstjenesten ved snøskredulykker, 2026). Mannskap må kunne enkle prinsipper for veivalg i skredfarlig terreng og redning i snøskred.
- Normalt ønsker man at mannskaper skal være tilgjengelig på egnet kommunikasjonsmiddel (Nødnett og mobiltelefon). Når det ikke er mulig, stilles det ekstra krav til planlegging og gjennomføring av innsats.
- Ved søk langs vei, jernbane, vann, elv og liknende må det etableres risikoreduserende tiltak.

2.6 Kompetansekrav

En forutsetning for sikker og effektiv redningstjeneste ved søk etter savnede, er at de involverte redningsmannskapene er trent i felles metoder for søk og redning. Redningsmannskapene må ha et tilstrekkelig førstehjelpsfaglig nivå som står i forhold til oppdragene de skal løse, samt være utrustet og skikket for søk til alle døgnetstider, i alle slags miljø (terreng) og i all slags vær. Hvert søksmannskap må kunne arbeide i team og under andres ledelse, i tillegg til å kunne operere selvstendig.

Søk kan innebære ferdsel i krevende terreng og i vanskelige lys- og siktforhold. Kunnskap om orientering (navigering), samt erfaring fra ferdsel i krevende terreng, er derfor en forutset-

ning. Det påligger den enkelte organisasjon å påse at deres mannskaper har de kunnskaper og ferdigheter som kreves. Dette oppnås gjerne gjennom erfaring og/eller kurs med formelle krav til godkjenning av søksmannskaper.

Følgende punkter bør vektlegges ved godkjenning av ressurser:

- Fysisk og psykisk skikkethet.
- Kunnskap om søksmetoder.
- Bruk av Nødnett og FAKS.
- Kart og kompass.
- Samarbeidsevner.
- Motivasjon.
- Kan gjøre innsats ved funn av savnede.
- Kjenner til organisering av redningstjenesten; stedlig ledelse i IL-KO.

Profesjonelle og dedikerte søksmannskaper skal være utrustet for å kunne drive effektivt søk- og redningsarbeid over tid. Den personlige utrustningen må være god nok til å takle krevende vær-situasjoner over tid.

Aktører med beredskap for søksinnsats skal kjenne til og handle ut ifra denne veilederen, og ha etablerte planverk og opplæring.

Videre vises det også til «Vilkår for frivillige organisasjoner i den organiserte redningstjenesten (HRS 2026)».

2.7 Risiko for søksressursen

Subjektive forhold hos søksressursen knyttet til utholdenhet, kompetanse og generell skikkethet må vurderes når ressurser tildeles oppdrag. Ledere fra de deltagende organisasjonene har et løpende ansvar for at mannskap med riktig kompetanse benyttes på de oppdragene de er best egnet for. Jo mer krevende oppdraget er, desto større oppmerksomhet kreves det av lederen ved valg av mannskap.

Forhold som må vurderes, er:

- Individuell utrustning.
- Kompetanse, erfaring, fysisk form.
- Der lag skal operere samlet, vil forhold ved hvordan gruppen jobber sammen være viktig.

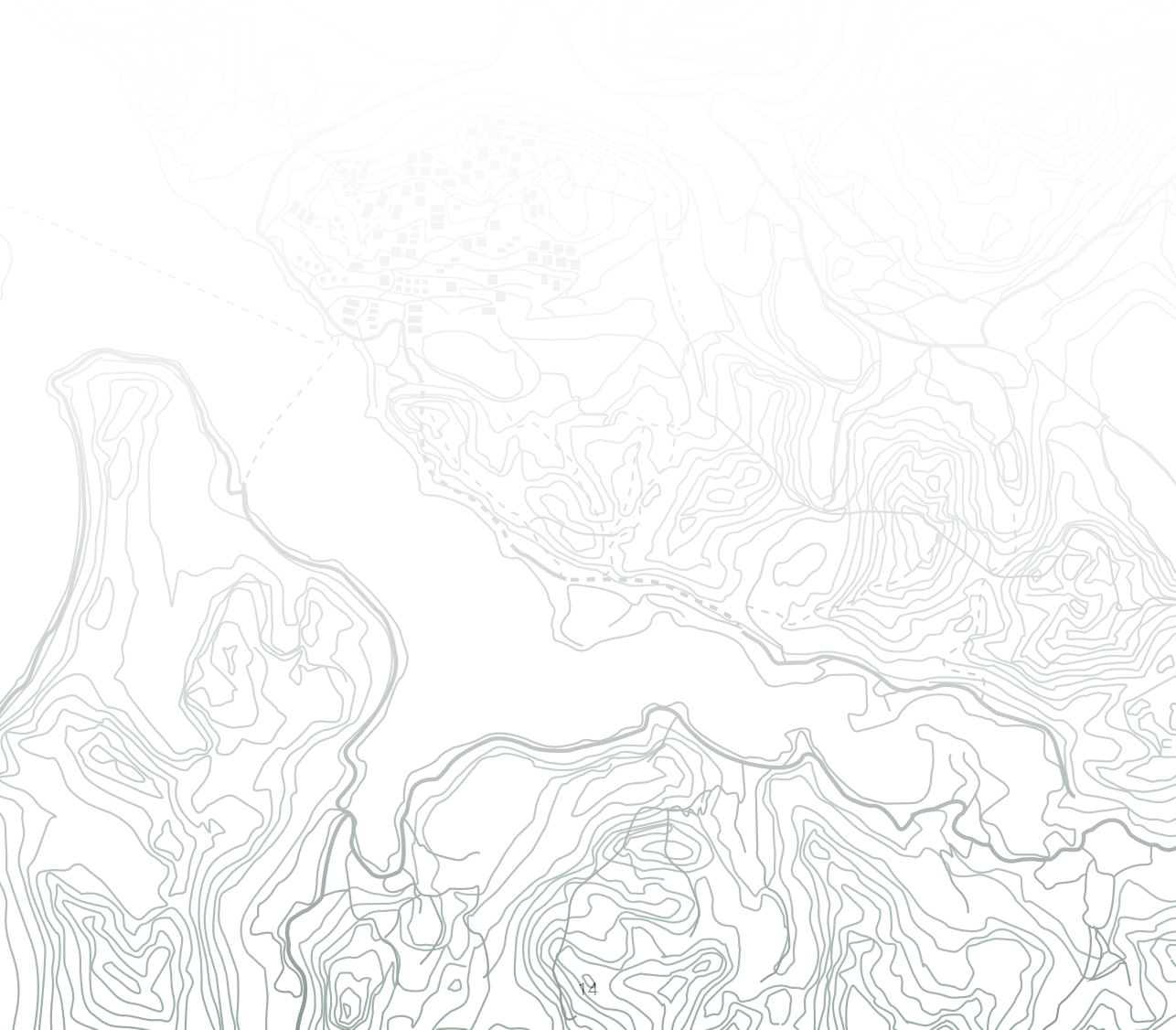
2.8 Minimumskrav til egenutrustning

Alle ressurser skal være utrustet for gjeldende situasjon og forhold med forslag til følgende minimumsutrustning: ekstra mat og drikke, utstyr til nødbivuakk, utstyr til navigasjon, nødvendig lysutstyr (normalt to lyskilder), tørre klær og ekstra bekledning, sambandsmidler og førstehjelpsutstyr. Valg av utrustning vil selvsagt tilpasses type aksjon og identifisert risiko. Organisasjoner i redningstjenesten skal ha interne rutiner for krav til beredskapssekk som også beskriver krav til tilleggsutrustning for spesielt langvarig eller eksponert innsats.

2.9 Etterarbeid og psykisk helse

Sikkerhet handler også om det som skjer etter at aksjonen er avsluttet.

- **Defusing:** En enkel, umiddelbar prat i laget etter endt oppdrag for å «tømme hodet».
- **Debrief:** Systematisk gjennomgang ved alvorlige hendelser (funn av død person, egne uhell).
- **Læring:** Alle aksjoner bør evalueres for å ha læringsutbytte. Alle uønskede hendelser eller «nær-uhell» skal rapporteres som avvik for å forbedre fremtidige veiledere. Det er ulike systemer for denne rapporteringen og dette kan variere fra organisasjon til organisasjon. Det er viktig at slike systemer etableres, og at mannskapene er kjent med bruken av dem.

Forsvaret 330 øvelse. Foto: Randi Marie Glomsrud

3. ORGANISERING

Organiseringen av redningstjenesten i forbindelse med søk etter savnede følger den overordnede organisasjonsplanen, fastsatt av regjeringen ved kgl.res. 6. desember 2019. Dette er også nærmere beskrevet i *Håndbok for redningstjenesten* (HRS, 2024) samt i *Nasjonal veileder for planverk og samvirke i redningstjenesten* (HRS, 2018). Felles for alle hendelsestyper innen redningstjenesten:

- Hovedredningssentralen (HRS) har alltid det overordnede ansvaret for all redningstjeneste innenfor norsk ansvarsområde.
- Lokal redningssentral (LRS) leder og koordinerer normalt landredningsaksjoner fra det aktuelle politidistriktets operasjonssentral (OPS).
- OPS/ LRS utpeker en innsatsleder (IL) som har ansvaret for den stedlige koordineringen av redningsinnsatsen. Innsatsleder utpeker eller knytter til seg relevante delledere og ev. rådgivere til IL-KO.

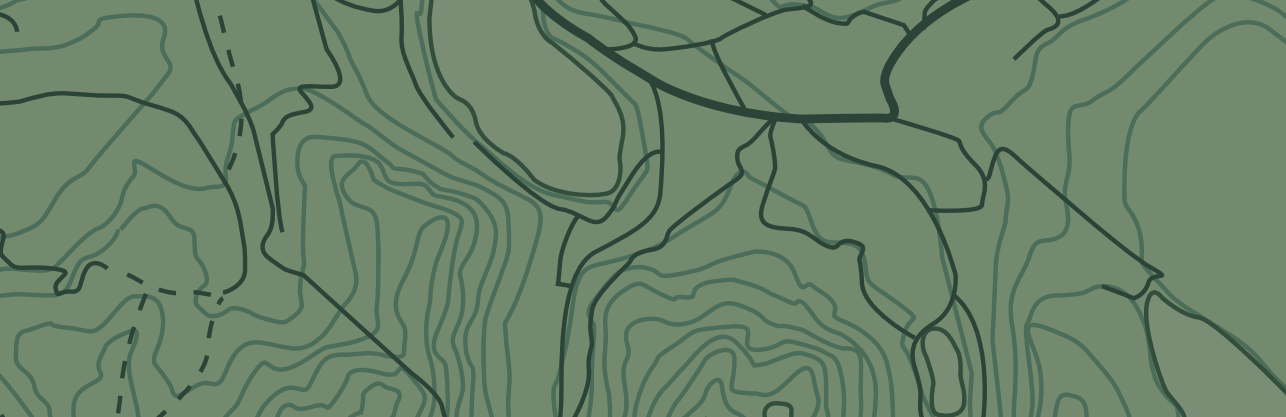
Den norske redningstjenestens organisering følger av den til enhver tid gjeldende instruks for redningstjenesten, fastsatt av regjeringen. Instruksen finnes på Lovdata (Organisasjonsplan for redningstjenesten, 2019).

3.1 Lokal redningssentral (LRS)/ politiets operasjonssentral (OPS)

Et søk starter som oftest med at en av politiets Operasjonssentral mottar en melding om at en person er savnet. Dette kan være alt fra familie som er bekymret for noen som ikke har kommet hjem til avtalt tid, et barn som har vært ute og lekt og nå ikke er på samme sted, til personer som melder om at de har funnet et avskjedsbrev.

Alle meldinger inn til Operasjonssentralen hvor en person er meldt savnet vurderes opp mot fare for liv og helse. Operasjonssentralen innhenter den informasjonen som er tilgjengelig og beslutter videre tiltak basert på informasjonen som foreligger. Vurderes saken til å være en mulig SAR-hendelse, iverksettes umiddelbare tiltak iht gitt planverk og i samråd med HRS. Alle meldinger inn til Operasjonssentralen hvor en person er meldt savnet vurderes opp imot varslingsplikten i «Organisasjonsplan for redningstjenesten» og «Nasjonal retningslinje for melding om savnet person».

Operasjonssentralen har ulikt planverk som kan brukes for å ta en best mulig vurdering om videre tiltak. Planverket er generisk lagt opp, og vil ikke være dekkende i alle typer saker, men kan fungere som gode retningsvisere i oppdraget. Det kan for eksempel være «vurde-

ringsgrunnlag», «vurdering av selvmordsrisiko» og «skjema for samtale med melder/vitne» (vedlegg 1-3).

3.2 Vurderingsgruppe

Dersom det er usikkerhet om videre tiltak i oppdraget, anbefales det å sette ned en vurderingsgruppe bestående av operasjonsleder/ oppdragsleder, innsatsleder/eventuell annen leder og leder av felles straffesaksinntak/ krimvaktleder. Vurderingen loggføres i politiets logg. LRS skal varsle HRS uten opphold ved mulig redningsaksjon jf. Organisasjonsplan for redningstjenesten pkt. 4.2 Varsling.

I en del tilfeller kan meldingen til politiet være mangelfull, og operasjonssentralen har behov for ytterligere informasjon for å kunne beslutte videre tiltak. Politiet skal da samle inn nødvendig informasjon for å sikre et godt beslutningsgrunnlag. Det vises til politiets Nasjonale retningslinje for melding om savnet person (Politidirektoratet, 2024).

Dersom det besluttes å iverksette et søk etter savnet person, gis søket et SAR-nummer.

LRS på vegne av HRS, eller HRS alene, starter aksjon i FAKS.

LRS kan starte en aksjon som en undersøkelses-sak etter godkjenning fra HRS ut fra egne rutiner, jf. Retningslinjer for bruk av FAKS (HRS, 2025).

LRS og HRS har jevnlig dialog om ressurser, kapasitet og fremdrift gjennom oppdraget. Innsatsleder leder søket på taktisk nivå og rapporterer jevnlig til OPS/ LRS.

Det er stor risiko for tap av tid i vurderingsfasen. Skal man bruke en vurderingsgruppe, bør det være innøvd og organisert slik at det gjøres uten vesentlig tidstap. Normalt vil etterretningstiltak gjennomføres parallelt med, og som en del av vurderingen, om man skal iverksette en redningsaksjon eller ikke.

3.3 Generelt om varsling av redningsressurser

Hovedregelen er at **en hurtig aksjon er en effektiv aksjon**. Med dette mener vi at rask iverksettelse redder liv i de værforholdene som ofte er i Norge. I mange tilfeller vil politiet løse savnet-saker med bruk av egne ressurser og med bruk av interne tiltak og rutiner.

Innledningsvis gjør politiet blant annet følgende vurderinger og tiltak:

- Vurderer om saken kan være en straffesak.
- Innhenter nødvendig etterretning.
- Mottar melding om savnet person.

- Konfererer med HRS om oppgaveløsning og ressursbruk, avklarer spesielt grunnlag for bruk av helikopter.
- Oppretter hendelse i FAKS, og legger inn tilgjengelig relevant informasjon.
- I bymiljø kan OPS/ LRS iverksette en rekke effektive søkstiltak som ikke innebærer at mannskaper er ute i felt. Dette kan være a) bruk av media, b) kontakt med kollektivtransport og drosjer, c) søk mot kjente knutepunkter, d) kontakt med helsetjenesten, e) kommunikasjonssøk.

Varsling av ressurser ved en søk- og redningsaksjon innebærer blant annet at OPS/ LRS:

- Varsler/utpeker innsatsleder.
- Varsler politiets egne hunderessurser.
- Vurderer begrenset søksinnsats:
 - Basert på hastegrad vil OPS/ LRS i noen tilfeller gjøre en begrenset søksinnsats med politiets egne ressurser. Det kan for eksempel være god grunn til å søke ved bopel og i umiddelbart nærområde før man varslar andre søksressurser når enkelte typer kategorier (personer) er savnet.
- Varsler relevante frivillige ressurser.
- Vurderer bruk av luftressurser i samråd med HRS:
 - Brukes når terreng, værforhold og hastegrad tilsier at helikopter er en effektiv søksressurs. Redningshelikopter er den dedikerte ressursen ved slike aksjoner. Politihelikoptrene er også utstyrt med avansert utstyr til å lokalisere personer, og vil være naturlig å bruke i søk. Det kan også være aktuelt å bruke andre luftressurser basert på tilgjengelighet, avstand til søksområdet og forhold ved hendelsen.
- Vurderer behov for spesialressurser.
- Vurderer behov for stab som kalles inn av OPS.
- Operasjonsleder kan koordinere søksinnsatsen til stedlig ledelse er på plass.

Hovedregelen ved varsling av ressurser i redningstjenesten er at man skal varsle alle samtidig. Redningshåndboken anbefaler samtidig varsling gjennom telefonkonferanse til alle organisasjoner.

3.4 Utkalling av mannskaper

Utkalling av ressurser til søket gjøres fortrinnsvis via en konferansesamtale. Denne samtalen bør gå til én i hver beredskapsorganisasjon, slik at det totale antallet deltakere holdes på et minimum. Organisasjonene varslar selv internt.

Samtalen bør være kort, og skal avklare situasjon og avdekke eventuelle spesielle behov. SAR-talegruppe på Nødnett avklares under denne samtalen. FAKS-hendelse bør være opprettet av LRS og tilgangskode tildeles ved utkalling.

Mottaker av meldingen skal bekrefte at meldingen er mottatt, stille spørsmål hvis noe er uklart og ellers dele viktig informasjon av betydning for oppdraget.

Vurder om situasjonen krever at man gir mer informasjon allerede nå, som for eksempel navn og signalement. Dette kan være svært nyttig om man forventer at andre ressurser enn politiet er fremme først, eller i situasjoner der man kan påtreffe savnede på tur inn mot søksområdet (urbane søk, søk i tettbygd område, mulig at personen er på veien, i distrikt med store avstander).

3.5 Strukturert melding til søksressurser/telefonkonferanse

Vær tydelig og forbered meldingen:

Hvem	Dette er en melding fra xx politidistrikt.
Hva	Vi kaller ut ressurser til Redningsoppdrag, Alvorlig hendelse eller Katastrofe.
Hvor	Område og nøyaktig oppmøtested, gjentar oppmøtested.
Hastegrad	Grad av bekymring og scenario.
Ledelse	Innsatsleder er på stedet/ på vei/ikke tilgjengelig, IL-KO opprettes på x.
Samband	Ledere fra organisasjonene går i TG (talegruppe). FAKS-tilgangskode er xxxx.
Sikkerhet	Spesielle forhold knyttet til sikkerhet (kjøreforhold, skredfare, værforhold i området, ustabil person, etc.).

3.6 Innsatsleders KO (IL-KO)

Innsatsleder politi utpekes av OPS/LRS og er øverste leder på taktisk nivå. Innsatsleder har ansvar for å lede og koordinere arbeidet i søksområdet, og har ansvar for den overordnede sikkerheten. Ved oppstarten av et søk, opprettes «innsatsleders KO» (IL-KO) på egnet sted. Ledere fra deltakende aktører skal møte i IL-KO.

Førstemøtet vil være et møte for å avklare tidlig hvor man skal sette inn ressurser ut fra situasjonsbildet man har. Det kan være få ressurser på stedet, likevel vil det være viktig å enes om hvor man setter inn innsatsen.

IL-KO skal avholde jevnlig statusmøter for å sikre felles situasjonsforståelse og vurdere risiko i oppdraget. Møtene bør være korte og informative. IL-KO-ressurser skal være til stede ved slikt statusmøte og ha fokus på selve møtet. Ved utskifting av deltagere i IL-KO gjennomføres oppstartsmøte for nye deltagere for å ivareta felles situasjonsforståelse og ressursbruk.

3.6.1 Normer for bemanning

- Inntil ti søksenheter i innsats bør kunne ledes av maksimalt tre personer: Innsatsleder (overordnet taktisk ansvar), søksplanlegger (utformer søksoppdrag) og én ressursstyrer (tar imot og orienterer mannskaper fortløpende).
- Ved mer enn ti enheter: Øk med nødvendig ledelse for å sikre kontroll og oversikt.
- Antall funksjoner er ikke det samme som antall ledere i IL-KO. Aksjoner med få enheter

krever lite lederressurser. Når antall enheter stiger, øker også behovet for koordinering, planlegging av oppdrag og logistikk. Da er det hensiktsmessig å trekke inn én eller flere ressursstyrere til å bidra til logistikk og støtte til planlegging.

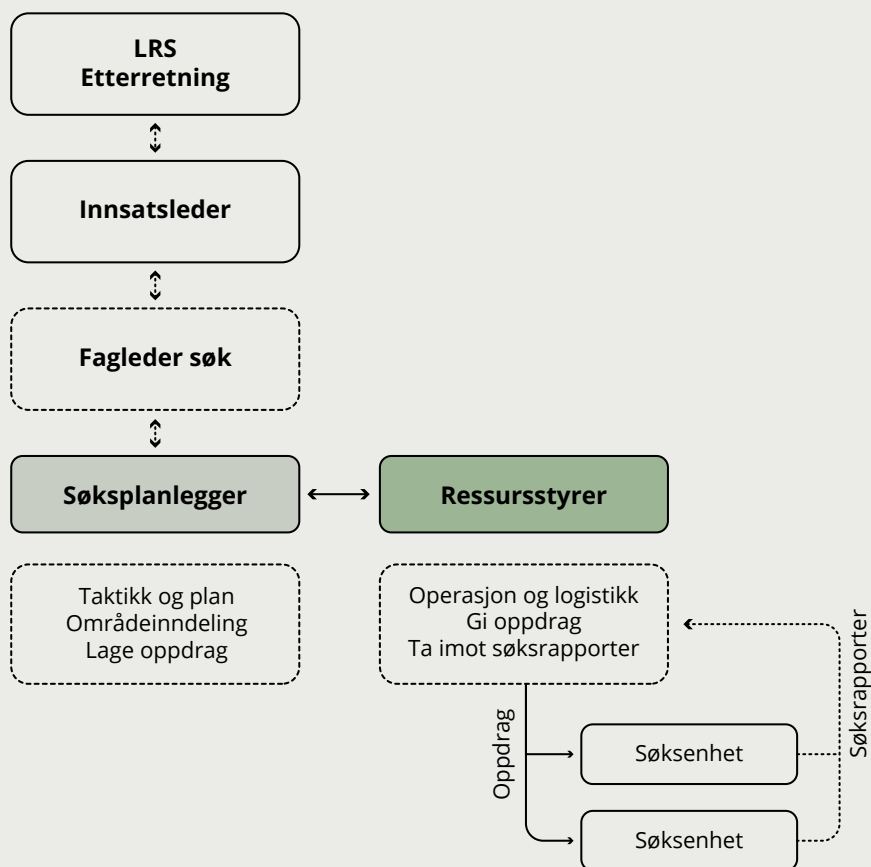
- Et felles teknisk støtteapparat som a) har sambandskontakt med mannskapene og b) tar seg av dokumentasjon, slik som sporlogger, oppdrag og rapport fra gjennomførte søk.
- Hver organisasjon bør ha en lederressurs tilgjengelig for IL-KO som melder seg frammøtt og avtaler videre kontakt (men trenger ikke å befinne seg fysisk i IL-KO til enhver tid).

Når IL-KO etableres, er det viktig at innsatsleder og alle som har en funksjon i IL-KO bidrar til:

- Tydelig rolleavklaring.
- Godt samspill mellom ledere.
- Enighet om arbeidsform i IL-KO.
- Deling av all relevant etterretning.
- Å gjøre hverandre gode ved å stille kritiske spørsmål.
- Dersom mulig, utpek en «kritiker» i gruppa for å unngå gruppetenkning eller gå i beslutningsfeller.

Plassering:

- Innendørs hvis mulig (tilgang på strøm, internet og toalett).
- Skoler, velhus, foreningshus, forsamlingssteder og lignende.
- Provisoriske steder

Figur 1: Organisering av IL-KO

- KO-vogn hvis tilgjengelig.
- Stort telt/store kjøretøy (Sivilforsvaret har egnet utstyr).
- Skjerme ledelsen i IL-KO fra øvrige ressurser, publikum og media.
- Unngå om mulig å etablere et IL-KO som senere må flyttes. Etablering av IL-KO i hus til savnede/pårørende bør ikke forekomme.
- Er første plassering av IL-KO uhensiktsmessig, bruk tid på å opprette funksjonelt IL-KO.

3.7 Organisering av IL-KO

Denne skalerbare modellen for stedlig ledelse av søk- og redningsaksjoner legger vekt på de tre funksjonene som må løses i en aksjon:

- **Innsatsledelse** (taktisk ansvar, oversikt og koordinering av den totale innsatsen).
- **Søsplanlegging** (taktisk vurdering og planlegging).
- **Ressursstyring** (operasjon og logistikk, mottak og orientering av mannskap).

Ved mindre aksjoner kan flere funksjoner ivaretas av en person.

3.7.1 Innsatsleder (oversikt og koordinering)

- Holde oversikt.
- Overordnet ansvar for aksjonen.
- Sikkerheten til redningsmannskapene.
- Tydelig definerte mål for oppdraget (plan).
- Ytre rammer for innsatsen som gjøres av ressursene.
- Sikre og videreformidle relevant etterretning.
- Kontakt med pårørende. Som oftest vil en dedikert tjenesteperson eller en patrulje ha dialogen med de pårørende for å sikre best mulig og riktig etterretning.
- Kontakt med media.
- Bidra til, følge opp og revidere plan ved behov, samt delta i analyse- og planleggingsarbeidet når dette er nødvendig.
- Tar de endelige avgjørelsene.
- Fremdrift:
 - Gjennomføre statusmøter.
 - Sikre effektiv innsats.
 - Sørge for aktiv beslutningstaking.
- Dokumentasjon av viktige hendelser og overordnet fremdrift.
- Koordinere og lede ressursene i samråd med fagpersoner fra samarbeidende ressurser.
- Teknisk gjennomgang med ledere i IL-KO og eventuelt alle letemannskaper.
- Holde operasjonsleder/LRS løpende orientert og sammen tenke proaktivt frem i tid:
 - Hva gjør vi om aktivt søk ikke fører fram?
 - Hva gjør vi om vi finner savnede?
 - Hvordan skal vi forholde oss til endringer i lysforhold og vær?

- Støtte og legge til rette for de som deltar i redningsaksjonen:
 - Skape teamarbeid på tvers av organisasjonene.

3.7.2 Fagleder søk

Fagleder søk er innsatsleders faglige rådgiver innen søk etter savnet person på land. Rollen er organisasjonsuavhengig og skal styrke den taktiske og langsiktige gjennomføringen av redningsaksjonen gjennom etterretning, type savnetkategori (savnetaferd), terreng, ressursbruk og fremdrift. Vedkommende har gjennomgått opplæring for fagleder søk.

Fagleder søk bør være fristilt fra operative driftsoppgaver i KO og ha et overordnet blikk på søksinnsatsen. Rollen skal bidra til:

- helhetlig vurdering av søksområder og prioriteringer
- kvalitetssikring av metodevalg og ressursdisponering
- vurdering av overgang fra førsteinnsats til driftsfase og eventuelt formell søksplanlegging
- langsiktig planlegging og fremdrift

Fagleder søk inngår i IL-KO og skal ikke overta innsatsleders beslutningsmyndighet, men være en tydelig faglig støtte i beslutningsgrunnlaget. Funksjonen ressurssettes normalt når flere organisasjoner samvirker, og IL peker ut den som er best egnet. Inntil funksjonen ressurssettes er det nødvendig at politiet ivaretar

arbeidsoppgavene med personell som har særskilt kompetanse innen søk og redning, herunder god forståelse for å sammenfatte etterretning og savnetadferd.

3.7.3 Søksplanlegger (søksoppdrag)

- Taktisk vurdering av aksjonstype: søk, redningsoppdrag med og uten kjent posisjon.
- Taktisk vurdering og planlegging:
 - Informasjonsbearbeiding og kombinasjon av etterretning og statistikk.
 - Setter opp søksoppdrag og prioriterer disse.
- Oppfølging av fremdrift og resultater.
- Justere planer i henhold til innsatsleders intensjon, samt hensikt og endringer av forutsetningene.
- Plan for funn (førstehjelp, stabilisering og evakuering).
- Dokumentasjon av beslutningsgrunnlag.

3.7.4 Ressursstyrer (operasjon og logistikk)

- Ressursstyrere bør kunne løse oppdrag for innsatsleder/søksplanlegger, som:
 - Mottak av mannskaper, fordeling av oppdrag og brief.
 - Sambandsledelse, kontroll på ressurser og loggføring.
 - Teknisk støtte med digitale kart, etc.
- Sørge for god kommunikasjon mellom IL-KO og alle søksressurser.
- Koordinering og problemløsning (logistikk).
- Bidra til gjennomføring av plan.

3.7.5 Leder for andre ressurser

Leder for enhetene som har ressurser i innsats skal møte i IL-KO for å orientere om sin kapasitet og avklare oppdrag. Normalt vil IL ønske å ha leder for de ulike virksomhetene/organisasjonene tilgjengelig, eksempelvis Sivilforsvaret, Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Norske Redningshunder etc.

4. ETTERRETNING

4.1 Om etterretning

Politiet har ansvar for etterretning ved søk og redning. Den som melder en person savnet, er den første kilden til informasjon. Politiet bruker ofte «Skjema for samtale med melder/vitne» (vedlegg 3) i den innledende fasen. Dette kan være på et stadium i saken der man ikke har besluttet om det skal iverksettes søk, og det er behov for ytterligere informasjon. Det kan også benyttes når det er iverksatt søk, og informasjon om savnede er viktig. Normalt brukes skjemaet ved at en politipatrulje oppsøker melder og innhenter informasjon om savnede. Dette kan legge et godt grunnlag for beslutning om søk skal iverksettes eller ikke, samt gi nødvendig informasjon om savnede. Informasjonen bør være god nok til å stadfeste en savnetkategori, men dette er ikke avgjørende for om det iverksettes søk eller ikke (se kapittel 3.1).

Det bør prioriteres å:

- Sikre signalement, herunder bekledning og annen utrustning, samt om mulig foto.
- Fastslå siste sikre observasjon(er) / IPP.
- Få oversikt over helsetilstand og funksjonsnivå.
- Søke etter elektroniske spor (Se vedlegg 3: Skjema for samtale med melder).
- HRS / LRS utfører telefonsporing så raskt som mulig når vilkårene for dette er til stede.

- Bli kjent med savnedes konkrete plan forut for savnetmeldingen.
- Bli kjent med turvaner og foretrukne destinasjoner, om relevant.

Undersøke fysisk og mental helse.

- Ta kontakt med familie, venner og kolleger for å danne seg et bilde av aktuell situasjon. Inngåtte avtaler og pålitelighet.
- Undersøke historikk.
- Gjøre registersøk.

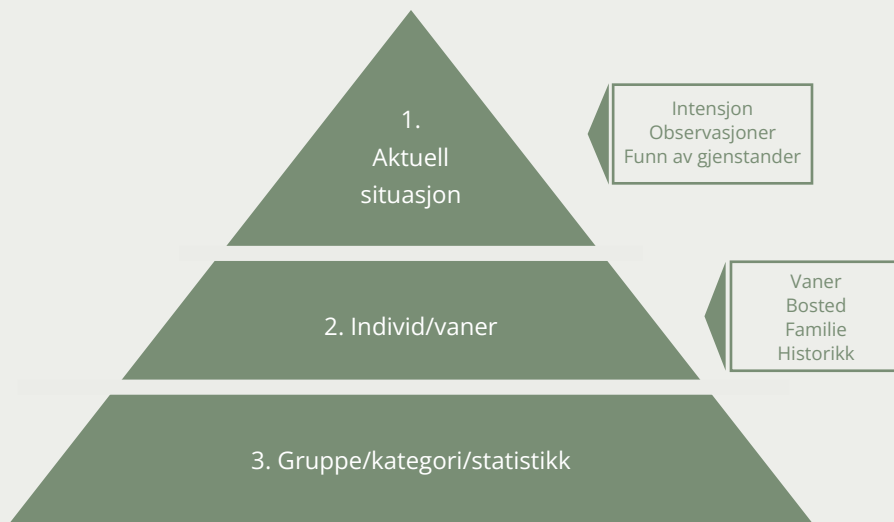
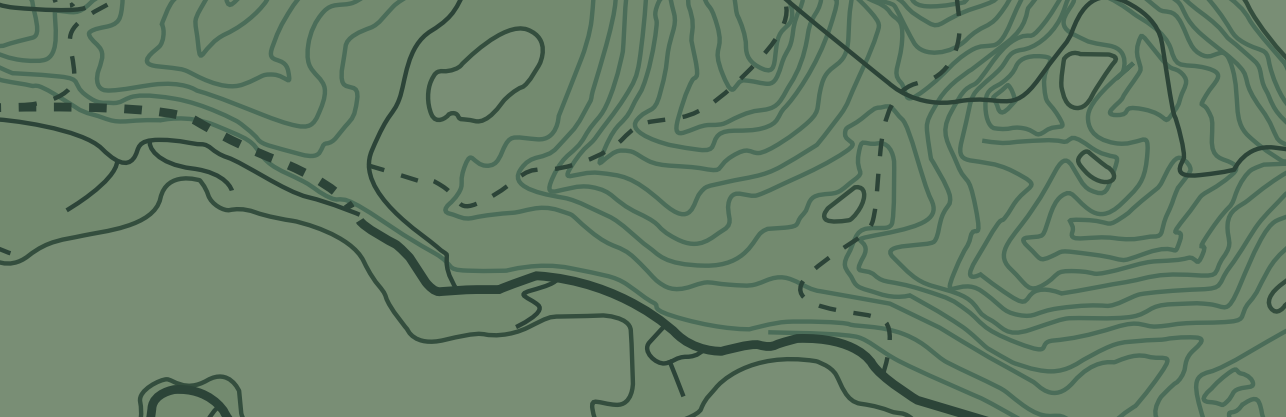
Etterretningen vil kunne gi et første planleggingspunkt (IPP) og savnetkategori, noe som er sentrale verktøy i førsteinnsatsen (se kapittel 5).

Situasjonsrapportering og etterretningskvalitet

For å sikre felles situasjonsforståelse og etterretningskvalitet, bør det gjennomføres jevnlig statusmøter i IL-KO. Det bør også gjennomføres jevnlig statusmøter mellom IL-KO, LRS og HRS for å sikre fremdrift i aksjonen. Statusmøtene bør være korte og presise.

For å sikre seg dette kan man benytte seg av mal for situasjonsrapportering:

1. Situasjonsbildet
2. Mediebildet og budskap
3. Tiltak som er iverksatt
4. Forventet utvikling
5. Tiltak som vurderes iverksatt

Figur 2: Forhold mellom generelle data om savnede og etterretning. Etterretning skal alltid trumfe statistikk (Aarsæther, Norsk Folkehjelp Sanitet).

4.2 Taushetsplikt og politiets adgang til informasjonsdeling

Politiet er underlagt taushetsplikt og kan ikke uten videre dele informasjonen de besitter. I forbindelse med politiets deltakelse/bistand i søksaksjoner, kan det imidlertid være nødvendig for politiet å dele informasjon med andre offentlige eller private aktører.

4.2.1 Adgang til å dele informasjon/utlevere opplysninger

Taushetsplikten er ikke til hinder for at politiet kan utlevere opplysninger til både offentlige

aktører med en rolle i redningsarbeidet og til private i for eksempel frivillige organisasjoner. Dette følger av politiregisterloven § 28. Dersom søksaksjonen er en del av en straffesak, vil politiet kunne utlevere opplysninger i medhold av politiregisterloven § 26.

For å vurdere om politiet kan utlevere opplysninger til andre, vil det avgjørende etter § 28 være om politiets oppgaver inn mot redningsarbeidet vil kunne løses på en bedre måte ved utlevering av opplysningene.

Politiet må vurdere om utleveringen er *nødvendig og forholdsmessig*. Hva som skal anses som nødvendig, beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. I forholdsmessighetsvurderingen skal det blant annet legges vekt på hvor mange som får tilgang til opplysningene som utleveres, og om disse er underlagt taushetsplikt. Terskelen for å utlevere opplysninger vil være høyere dersom mottaker er private frivillige, enn om mottaker er ansatte i et offentlig organ som er vant til å håndtere taushetsbelagt informasjon. Hvilke typer opplysninger det anses som hensiktsmessig å utlevere, vil også ha betydning for vurderingen - som for eksempel om opplysningene gjelder alvorlig eller mindre alvorlig kriminalitet og hvorvidt det er knyttet usikkerhet til opplysningene.

4.2.2 Hva slags opplysninger kan utleveres?

Opplysninger som det vil være aktuelt å utlevere, er for eksempel personalia, helseopplysninger og eventuelle opplysninger som er relevante for ivaretagelsen av sikkerheten til personene som deltar i søk. Helseopplysninger er definert som en særlig kategori av personopplysninger, og skal kun utleveres dersom det er strengt nødvendig, jf. politiregisterloven § 7.

Det er viktig å huske på at det ikke skal utleveres flere opplysninger enn det som er *nødvendig* for formålet. Det er også viktig at politiet har kontroll på hva slags informasjon de har utlevert og har et bevisst forhold til dette.

Det vises for øvrig til politiregisterloven kap. 5 og 6 og politiregisterforskriftens del 3 for detaljer.

4.2.3 Pålegg om taushetsplikt

Politiet kan ved utlevering av opplysninger, pålegge mottaker taushetsplikt, jf. politiregisterloven § 35 første ledd. Når politiet deler taushetsbelagte opplysninger bør det understrekes at opplysningene er underlagt taushetsplikt, og at de ikke skal videreformidles. I forbindelse med for eksempel orientering av innsatsmannskaper og statusmøter eller lignende, bør det orienteres om at informasjonen er taushetsbelagt.

4.3 Strukturert informasjonsvurdering i søk etter savnet

4.3.1 Utfordringsbildet i dag

I mange søk etter savnede personer foreligger det betydelige mengder informasjon om savnede, situasjonen og oppdraget. Dette kan være observasjoner, teledata, historikk, vitneopplysninger, spor, digitale funn og annen relevant kunnskap. Erfaring viser likevel at denne informasjonen i begrenset grad blir utnyttet som et samlet beslutningsgrunnlag.

En gjennomgående utfordring er at informasjon ofte:

- vurderes som enkeltstående momenter, uten å settes i sammenheng
- tillegges ulik og ofte uavklart vekt, uten systematisk vurdering av kvalitet
- i liten grad kobles eksplisitt til hvilke hypoteser eller forklaringer vi arbeider etter

- ikke sammenstilles til et helhetlig bilde som gir retning for videre innsats

Dette kan føre til at:

- flere mulige forklaringer opprettholdes parallelt uten prioritering
- ressurser spres eller benyttes ineffektivt
- beslutninger i stor grad baseres på erfaringsbasert skjønn alene
- viktig informasjon ikke får den betydningen den burde hatt

Særlig utfordrende er det at vurderingene ofte er implisitte og personavhengige. Det gjør det vanskelig å etterprøve beslutninger, dele situasjonsforståelse i IL-KO og sikre kontinuitet ved skifte av personell.

4.3.2 Formål

Formålet med en strukturert metode for informasjonsvurdering er å:

- omdanne tilgjengelig informasjon til et tydelig og etterprøvbart beslutningsgrunnlag
- sikre at informasjon vurderes samlet, ikke fragmentert
- synliggjøre hva informasjonen samlet sett peker mot
- tydeliggjøre hva som er fakta, hva som er vurderinger, og hva som er usikkert
- gi bedre grunnlag for prioritering av søksområder og ressurser

Metoden skal støtte IL-KO i å svare på det mest sentrale spørsmålet i en leteaksjon:

Hva er mest sannsynlig nå – gitt den informasjonen vi har?

4.3.3 Prinsipper for strukturert informasjonsvurdering

Arbeidsmetoden bygger på etablerte prinsipper fra etterretningsanalyse, tilpasset søk- og redningsaksjoner. Følgende prinsipper skal legges til grunn:

- **Helhet fremfor enkelthendelser** Informasjon skal ikke vurderes isolert, men i sammenheng med annen tilgjengelig informasjon.
- **Kvalitet fremfor kvantitet** Ikke all informasjon har samme verdi. Kildens troverdighet og informasjonens pålitelighet skal vurderes.
- **Hypotesedrevet arbeid** Informasjon skal vurderes opp mot hvilke forklaringer (hypoteser) som er mulige, og bidra til å styrke eller svekke disse.
- **Sporbarhet og notoritet** Vurderinger skal dokumenteres slik at de kan etterprøves og deles.
- **Tydelig skille mellom fakta og vurdering** Det skal fremgå hva som er innhentet informasjon, og hva som er analytiske vurderinger.
- **Tids- og stedsforankring** Informasjon skal så langt som mulig knyttes til tid (DTG) og geografi.

4.3.4 Arbeidsmetodikk

Strukturert informasjonsvurdering gjennomføres som en løpende prosess, og består av fem hovedtrinn:

1 Etabler arbeidshypoteser

Tidlig i aksjonen skal det formuleres et begrenset antall arbeidshypoteser om hva som kan ha skjedd med savnede.

Eksempler på hovedhypoteser er vanligvis:

- Savnede har forsvunnet av egen fri vilje
- Savnede er gått seg bort eller er forsinket til bestemmelsessted
- Savnede har blitt utsatt for en ulykke
- Savnede vil ta eller har tatt sitt eget liv
- Savnede har blitt utsatt for en straffbar handling

Hypotesene skal være:

- realistiske
- gjensidig forskjellige
- egnet til å gi retning for videre vurderinger

2 Registrer og strukturer informasjon

All relevant informasjon skal registreres i en felles struktur. Hver opplysning behandles av IL-KO og skal så langt som mulig inneholde:

- hva som er observert eller opplyst
- tidspunkt (DTG) for hendelsen
- geografisk plassering (punkt, linje eller område)
- kilde
- kort beskrivelse av innhold

Dette danner grunnlaget for videre vurdering og analyse.

3 Vurder informasjonens kvalitet

For hver opplysning skal det gjøres en enkel, men bevisst vurdering av:

Kildens troverdighet

- i hvilken grad kilden er til å stole på

Informasjonens pålitelighet

- i hvilken grad opplysningen fremstår som korrekt eller sann

En enkel tredeling kan benyttes:

- høy kvalitet (bekreftet eller svært troverdig)
- middels kvalitet (plausibel, men ikke bekreftet)
- lav kvalitet (usikker, motstridende eller lite troverdig)

Dette bidrar til å unngå at all informasjon tillegges lik vekt.

4 Koble informasjon til hypoteser

Hver opplysning skal vurderes opp mot de etablerte hypotesene:

- støtter opplysningen en hypotese?
- svekker den en hypotese?
- eller er den nøytral/irrelevant?

Målet er å synliggjøre hvordan informasjonen samlet sett påvirker situasjonsforståelsen.

Sammenstill og vurder helheten

Informasjonen skal deretter vurderes samlet. Dette innebærer å:

- identifisere hvilke hypoteser som støttes av flere uavhengige opplysninger
- vurdere om det finnes mønstre i tid og rom
- identifisere forhold som ikke passer inn i gjeldende forståelse
- avklare hvilke informasjonshull som fortsatt er kritiske

På dette grunnlaget skal det gjøres en eksplisitt vurdering av:

- Hvilken hypotese fremstår som mest sannsynlig?
- Hvilke alternative hypoteser er fortsatt relevante?
- Hvilke hypoteser har liten eller ingen støtte?

5 Utarbeid beslutningsgrunnlag

Resultatet av vurderingen skal formidles i en kort og tydelig form til IL-KO, for eksempel strukturert som:

- hva vi vet (bekreftet informasjon)
- hva vi vurderer (mest sannsynlig utvikling)
- hva som taler imot (motstridende informasjon)
- hva vi ikke vet (kritiske informasjonshull)
- anbefalte tiltak (prioritering av søk og ressurser)

Dette danner grunnlaget for videre beslutninger i aksjonen.

4.3.5 Bruk av kart i informasjonsvurdering

Geografisk sammenstilling av informasjon er et sentralt verktøy i analysen.

Det anbefales å etablere et eget kartlag for beslutningsstøtte der relevant informasjon plottes med:

- geografisk plassering
- tidsangivelse (DTG)
- type informasjon
- vurdert kvalitet

Et slikt kart gir mulighet til å:

- identifisere områder med høyere sannsynlighet for å finne den savnede basert på et-terretning og den savnedes kategori.
- se utvikling over tid
- avdekke sammenhenger og avvik
- støtte vurdering av hvor innsatsen bør rettes

Kartet skal ikke kun vise hvor det er søkt, men hva informasjonen samlet sett peker mot.

4.3.6 Oppsummering

Strukturert informasjonsvurdering innebærer å gå fra en situasjon der informasjon vurderes stykkevis og delt, til en praksis der informasjon:

- registreres systematisk
- vurderes kritisk
- kobles til hypoteser
- sammenstilles til et helhetlig bilde
- omsettes til konkrete beslutninger

Dette gir en mer presis, etterprøvbar og effektiv ledelse av søk etter savnede, og bidrar til at tilgjengelig informasjon faktisk brukes til å finne den savnede.

4.4 Observasjoner

Erfaringsmessig kan feilvurdering av usikre observasjoner føre til feil prioriteringer i en aksjon. I tillegg kan manglende iverksetting av tiltak ved sikre observasjoner gjøre at man går glipp av gode muligheter for tidlig funn av savnede. Det er derfor viktig med et felles rammeverk for å håndtere observasjoner.

Mulige observasjoner av savnede klassifiseres som følger:

Sikker observasjon (vedkommende er sett av nær familie, nabo, kollega, god venn eller på et kamera)

Dette bør føre til omprioritering av ressurser og etablering av et nytt utgangspunkt for søk/ nytt planleggingspunkt (PP).

Sannsynlig observasjon

Dette er observasjoner som kan stemme med beskrivelsen av savnede, men det er ikke sikkert. En slik observasjon kan føre til at man etablerer dette som utgangspunkt for videre søk i tillegg til den opprinnelige operasjonsplanen.

Mulig observasjon

Observasjonen er mulig, men ikke spesifikk nok til at man kan omprioritere innsatsen. Det må gjøres tiltak for å avklare om denne observasjonen er sannsynlig, eller om den faller i kategorien usikker observasjon.

Usikker observasjon

Dette er en mer vag beskrivelse av en person, eller en beskrivelse som ikke lar seg bekrefte. Dette bør ikke føre til at man omprioriterer innsatsen før man har ledige ressurser. Politiet bør jobbe aktivt for å avklare om denne observasjonen skal føre til en omprioritering.

For å vurdere de ulike observasjonene kan det være nyttig å plote funn i en tidslinje.

4.5 Helsefaglige vurderinger

4.5.1 Om betydningen av helsefaglige vurderinger

Helsefaglige vurderinger er sentrale i nærmest alle redningsaksjoner. Hastegrad er som regel knyttet tett til hvilken tilstand man forventer at pasienten er i. På samme måte kan helsefaglige vurderinger være viktige for å ta stilling til både valg av søksområde og søkemetode. Tidlig kontakt med aktuell AMK sentral for rådgivning samt sikre faglig forankrede helsevurderinger vil være viktig.

Allerede i de første etterretningstiltakene som iverksettes, vil man være ute etter informasjon som sier noe om pasientens generelle helse-

tilstand og hvordan pasienten har det akkurat nå. I tillegg trenger man kunnskap om underliggende sykdommer som kan ha betydning for:

- Rekkevidde (gangfunksjon, utholdenhet).
- Vurderingsevne (evne til å holde retning, gi seg til kjenne, gjøre tiltak for å øke overlevelsesmulighet).
- Risiko for den savnede der man kan være en fare for seg selv og andre.
- Selvmordsfare og eventuelt mulige valg av metode.
- Sykdommer som forverres når vedkommende er savnet.
- Viktige medisiner den savnede har behov for.

4.5.2 Innhenting av helseopplysninger

Nære pårørende er ofte de som er best egnet til å si noe om pasientens helsetilstand. Det er også disse som normalt sett har best informasjon om eventuelle behandlingskontakter som det kan være relevant å kartlegge for å få mer informasjon om pasienten (fastlege, psykolog eller andre). Det hender ofte at en pasient er savnet fra en helseinstitusjon, noe som kan lette innhenting av nødvendige helseopplysninger.

Demenssykdom, økt selvmordsrisiko, psykisk utviklingshemming, psykosetilstander og andre psykiske lidelser som påvirker atferd, vil påvirke forventet atferd hos den savnede

og dermed hvordan søket legges opp. Viktig å komme tidlig i gang med riktige og tilstrekkelige ressurser.

4.5.3 Økt risiko for selvmord

Veilederen «Redningstjeneste og personer med økt selvmordsrisiko» (Norsk Folkehjelp Sanitet, 2011) gir en detaljert gjennomgang av vurdering av selvmordsrisiko ved søk etter savnet person. Vurderingen baserer seg på kontakt med pårørende, historikk (tidligere selvmordsforsøk) og informasjon som kan tilsa at det foreligger en akutt krise, depresjon, samlivsbrudd eller lignende som gir grunnlag for økt bekymring. Generelt gir mer spesifikke planer grunnlag for økt bekymring. Som for eksempel funn av avskjedsbrev eller tekstmeldinger med en avskjedshilsen. Erfaringer viser at 2/3 av de som vurderes å ha økt selvmordsrisiko, blir funnet i live. Det er derfor all grunn til å prioritere raskt søk. 15 % av de som blir funnet, er skadd og trenger umiddelbar hjelp/oppfølgning fra helsetjenesten.

4.5.4 Demenssykdom

Veilederen «Redningstjeneste og personer med demenslidelser» (Norsk Folkehjelp Sanitet, 2014) gir mer detaljert informasjon om savnede med demenslidelser. Symptomene ved de ulike demenssykdommene gjør at pasienter med demenslidelser har høy risiko for å gå seg bort og svært liten evne til å finne tilbake på egenhånd. Fordi demenslidelser er sterkt assosiert med høy alder, er det samtidig

risiko for at mange av disse pasientene også har andre sykdommer og mindre evne til å tåle belastninger som for eksempel dårlig værforhold. Studier av overlevelse hos personer med demens som blir borte, viser at de aller fleste er i live dersom de blir funnet innen 12 timer. Dersom det går mer enn et døgn før de blir funnet, vil over halvparten være skadd eller omkommet. Det er derfor viktig at man raskt iverksetter relativt omfattende søkstiltak. Unntak fra dette kan være dersom man er sikker på at savnede befinner seg i et urbant miljø. Da kan andre type tiltak (etterretning/ publikum) være det mest effektive.

Vær oppmerksom på at eldre personer som fungerer ganske godt i hverdagen, kan ha lite reservekapasitet, og dermed få et raskt fall i funksjonsnivå ved dehydrering, lavt blodsukker og/ eller generell nedkjøling.

Foto: Villfoto

5. SØKSTAKTIKK

Søk etter savnet person er en nødsituasjon. Når vi ikke har sikker kunnskap om den savnedes tilstand, må innsatsen innrettes slik at tilgjengelige ressurser så raskt som mulig blir sendt til de mest relevante områdene. Målet med en felles taktikk er å støtte raske og gode beslutninger, gi et felles språk i søksledelsen og bidra til at ressursene brukes der de har størst mulighet til å redde liv. Felles mentale modeller er grunnleggende for en effektiv aksjon.

Erfaring viser samtidig at én enkelt metodikk ikke dekker hele behovet i en leteaksjon. Oppstarten krever ofte hurtige og enkle tiltak. Etter hvert vil bedre etterretning, flere ressurser og lengre tidsforløp gjøre det nødvendig med grundigere analyse og mer systematisk prioritering.

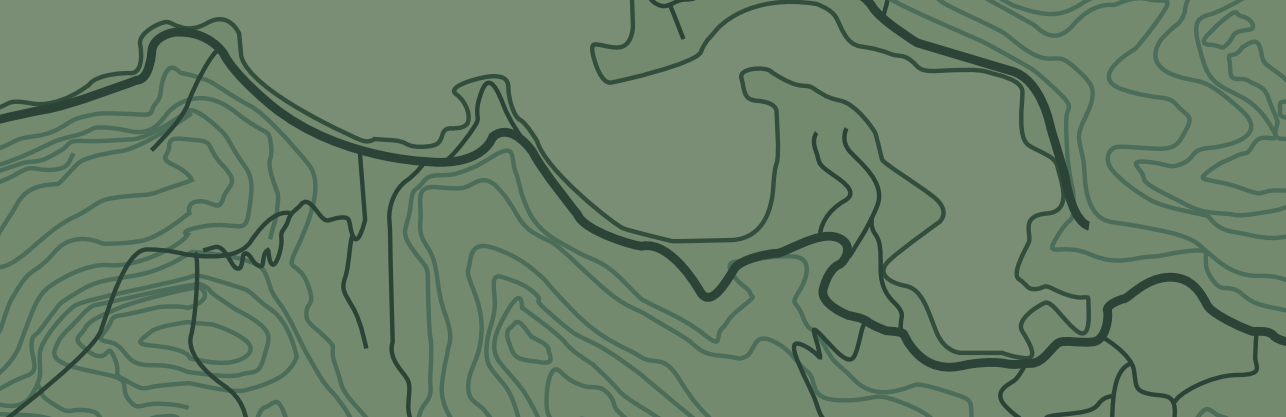
Hver leteaksjon er unik, og vi må ha evne til å omstille oss og tenke kreativt. Vår tilnærming må også være dynamisk. En aksjon vil ofte bevege seg fra en rask refleksbasert oppstart til en mer analysebasert og eventuelt formell planleggingsform etter hvert som tid, informasjon og ressurser tillater det.

I praksis vil god søksledelse derfor ofte bevege seg mellom tre ulike tilnærminger:

1. **refleksbasert innsats**, der tiltak iverksettes raskt på bakgrunn av etterretning, terreng, erfaring, statistikk og sunn fornuft.
2. **analysebasert søksplanlegging**, der man utvikler hypoteser, vurderer retning, terreng og sannsynlige handlingsmønstre.
3. **formell søksplanlegging**, der søksområdet systematiseres og prioriteres ved hjelp av arealer, sannsynlighetsvurderinger og dokumentert søke kvalitet.

Grunnprinsipper for søksplanlegging:

- **Etterretning skal ha stor vekt.** Den viktigste informasjonen er den som gjelder akkurat den personen det søkes etter. Konkret informasjon om retning, hensikt, funksjonsnivå, helse, vaner, telefondata, vitneobservasjoner eller spor skal alltid vurderes nøye og vil ofte være mer styrende enn generell statistikk.
- **Statistikk skal brukes som støtte, ikke som fasit.**
- **Terrenget skal brukes aktivt for å begrense søksområdet.**
- **Målet er å finne savnede i live.** Tidlig i en aksjon vil hurtighet og relevant prioritering ofte være viktigere enn høy grad av arealdekning.

- **Vanligste og farligste scenario må vurderes samtidig.**

Når vurderingene peker i ulik retning, skal konkret etterretning normalt veie tyngst, deretter terreng og sannsynlig bevegelse, og til slutt generell statistikk.

5.1 Savnetkategori og innledende forståelse

Kategorisering av den savnede er viktig fordi den gir et utgangspunkt for å forstå sannsynlig atferd, typiske valg og avstand fra IPP. Kategorisering er likevel ikke et mål i seg selv, og usikker kategori må ikke forsinke iverksetting av søk.

Ofte vil det være enkelt å velge kategori. Man følger et hierarki når man skal kategorisere savnede; *eksterne krefter* > *motorisert (inkl. hest)* > *mental status* > *alder* > *aktivitet*. Andre ganger er informasjonen mangelfull, eller det kan være at den savnede tilhører flere kategorier samtidig. Den savnede kan ha et handlingsmønster som avviker fra det som ellers er typisk for kategorien. For eksempel kan en person med demenssykdom også ha tanker om å ta livet sitt, eller en ungdom kan både kategoriseres etter alder og samtidig ha et handlingsmønster som ligner mer på voksen fritidsaktivitet. Når dette er tilfelle, må søksledelsen gjøre en samlet vurdering av hvilke faktorer som skal tillegges størst vekt.

Som del av dette arbeidet bør søksledelsen tidlig drøfte hva man tror kan ha skjedd med den savnede, vurderingen kan være om:

- vedkommende sannsynligvis har gått seg bort.
- vedkommende kan ha valgt en annen rute eller et annet mål enn opplyst.
- sykdom, skade, nedkjøling eller utmattelse kan ha oppstått.
- været vil spille inn som en betydelig faktor.
- terrenget rommer særskilte risikoforhold, som is, skred, bratte partier, vann eller elv.
- intensjon, funksjonsevne eller mental tilstand tilsier en bestemt retning eller et bestemt mål.

Dette er ikke formell hypotesebygging, men en nødvendig del av innledende forståelse. God søksledelse starter ofte med noen enkle, men bevisste spørsmål om hva som er mest sannsynlig, hva som er mest farlig, og hvilke tiltak som bør komme først.

5.2 Savnedes kapasitet og variasjon innen kategori

Savnetkategori gir et viktig utgangspunkt, men variasjonen innenfor hver kategori er stor. Der- som denne variasjonen ikke vurderes aktivt, kan søket bli feil innrettet.

Søksledelsen må derfor vurdere den enkeltes kapasitet, funksjon og situasjon opp mot det som er typisk for kategorien.

Dette kan blant annet omfatte:

- fysisk kapasitet og utholdenhet
- erfaring og ferdighetsnivå i aktuelt terreng
- grad av sykdom, skade eller funksjonssvikt
- mental tilstand og beslutningsevne
- motivasjon, hensikt og forventet atferd

Personer i samme kategori kan ha svært ulik rekkevidde og handlemønster:

- En person med mild demenssykdom kan bevege seg betydelig lengre og mer målrettet enn en person med langt fremskreden demens.
- Et barn på seks år vil ha større rekkevidde og oppføre seg mer modent, noe som kan ha konsekvenser for avgjørelser og atferd sammenliknet med et barn på fire år.
- En godt trent person på tur kan ha vesentlig større rekkevidde og tempo enn en utrent person, selv om begge kategoriseres som turgåere.

I noen tilfeller vil individuelle forhold ha større betydning for søksplanleggingen enn selve kategorien. Dette gjelder særlig når:

- den savnede har høy kompetanse eller erfaring i terrenget.
- aktiviteten er tydelig definert (for eksempel jakt, trening eller spesifikke turmål).

- funksjonsevne eller helse skiller seg vesentlig fra det som er vanlig i kategorien.

Vurdering av den savnede sin kapasitet må gjøres tidlig og oppdateres fortløpende ved ny informasjon. Dette vil påvirke:

- forventet rekkevidde og tempo.
- prioritering av ledelinjer og retninger.
- valg av relevante refleksmål.
- avgrensning av søksområdet.

Statistikk for kategorien skal fortsatt brukes, men bør justeres og tolkes i lys av den konkrete personen det søkes etter.

Dette er særlig viktig i analysebasert søksplanlegging.

5.3 Refleksbasert innsats: sykkelhjulmodellen

Sykelhjulmodellen er den etablerte taktiske modellen for rask oppstart av søk etter savnet person. Modellen er laget for å støtte tidlige beslutninger når informasjonen er begrenset og det er behov for å iverksette relevante tiltak uten opphold.

Sykelhjulet skal gi søksledelsen et enkelt og felles tankesett for å kombinere:

- statistisk kunnskap om savnetkategori.
- konkrete vurderinger av terreng og områdebegrensning.
- ledelinjer som kan kanalisere bevegelse.
- punkter av interesse og risikopunkter som bør kontrolleres tidlig.

5.3.1 Hensikt og avgrensning

Hensikten med sykkelhjulmodellen er å skape rask effekt i tidlig fase av en aksjon. Modellen skal bidra til at ressurser raskt settes inn mot relevante punkter, ledelinjer og nærområder.

Sykkelhjulmodellen er verken en modell for full arealdekning eller en metode for formell søksplanlegging. Dersom modellen brukes som en ren ring- eller arealmodell, er det fare for at viktige vurderinger knyttet til terreng, retning, ledelinjer og atferd blir skjøvet til side. Dette er i strid med modellens hensikt.

I tidlig fase skal sykkelhjulmodellen først og fremst hjelpe søksledelsen til å svare på følgende spørsmål:

- Hvor er det mest sannsynlige utgangspunktet for søket?
- Hvilke ledelinjer må søkes uten opphold?
- Hvilke punkter, mål eller risikoområder bør kontrolleres tidlig?
- Hvilke deler av terrenget kan utelates eller nedprioriteres?
- Hvilke tiltak gir størst mulighet for raskt funn?

5.3.2 Initielt planleggingspunkt (IPP)

IPP er punktet som velges som utgangspunkt for søket. Dette kan være basert på konkrete observasjoner, sikre opplysninger, funn av spor eller en samlet vurdering av hva som er mest sannsynlig utgangspunkt.

Eksempler kan være:

- stedet den savnede sist ble sett.
- parkeringen der savnedes bil står.
- et sted den savnede svært trolig skulle returnere til.
- bopel eller hytte.
- sykehjem eller institusjon.
- et funnsted for spor eller gjenstander.

Et mest mulig korrekt IPP gir det beste grunnlaget for videre planlegging. Som hovedregel bør IPP ligge fast, men det må kunne justeres eller suppleres dersom ny informasjon tilsier det. Om observasjoner eller etterretning gjør at man vil flytte søket så man får et nytt planleggingspunkt, blir dette nye punktet hetende PP i kartet.

I noen aksjoner vil det være flere mulige IPP-er. Dersom informasjonen tilsier det, kan det være riktig å starte tiltak ut fra flere mulige utgangspunkt samtidig.

Det skal alltid vurderes søk av selve IPP og det umiddelbare området rundt.

5.3.3 Eikene: ledelinjene

Ledelinjer er terrengformer eller strukturer som kan påvirke og kanalisere bevegelse, som:

- stier og veier
- ski- og skuterløyper
- dalfører og terrengrenner
- bekker, elver og vannkanter/kystlinjer
- grøfter, åkerkanter, gjerder og kraftlinjer
- rygger, skrenter og markerte terrenggrenser

Ledelinjer er et av de viktigste elementene i sykkelhjulmodellen. De første ressursene som er tilgjengelige, bør normalt settes inn på relevante ledelinjer uten opphold. Dersom en person beveger seg målrettet langs en ledelinje, kan vedkommende raskt komme langt fra IPP. Ledelinjer bør normalt prioriteres fremfor arealsøk under førsteinnsatsen.

Ved oppstart i mange aksjoner er det bedre å sende ressurser raskt langs sannsynlige ledelinjer enn å bruke tid på å etablere arealsøk over store sammenhengende områder.

I tidlig fase bør ledelinjer ofte prioriteres foran arealsøk.

5.3.4 Felgen: avstandsringer og områdebegrensning

Avstandsringene rundt IPP er et hjelpemiddel for å synliggjøre sannsynlig avstand fra utgangspunktet for ulike savnetkategorier. Ringene kan støtte tidlig planlegging, men de må ikke få dominere søket på bekostning av andre vurderinger.

Ringene er verken absolutte søkegrenser eller områder som automatisk skal søkes i sin helhet.

I første fase er det særlig nyttig å bruke ringene til å:

- forstå hva som er nærområde.
- vurdere hva som er sannsynlig rekkevidde.
- synliggjøre behov for områdebegrensende tiltak.

- kombinere statistisk avstand med terreng og etterretning.

Så langt som mulig skal søksområdet reduseres. Områder som den savnede med liten sannsynlighet kan ha nådd eller beveget seg i, skal vurderes nedprioritert eller utelatt. Dette kan være områder som:

- er utilgjengelige eller svært lite sannsynlige ut fra terrenget.
- ligger i motsatt retning av tilgjengelig etterretning.
- er naturlig avgrenset av barrierer.
- har lav relevans sammenlignet med andre områder.

Områdebegrensende tiltak, som sperreposter, observasjonspunkter eller kontroll av utfartsårer, bør etableres tidlig når dette kan hindre at søksområdet vokser.

5.3.5 Navet: nærområdet

Navet er nærområdet rundt IPP, ofte forstått som området med høyest sannsynlighet for tidlig funn. Dette området skal vies tidlig oppmerksomhet, men nærområdet må ikke automatisk forstås som den viktigste eller eneste prioriteten.

Når forholdene tilsier det, bør nærområdet søkes grundig uten opphold. Dette gjelder særlig når:

- den savnede har begrenset mobilitet.
- kategori og historikk tilsier kort rekkevidde.

- det foreligger få andre holdepunkter.
- Risikosoner i nærområdet.

Samtidig må søksledelsen være bevisst at nærområdet ikke alltid skal vektas tyngst. Deres etterretning, kategori eller terreng tilsier at den savnede raskt kan ha fulgt en ledelinje eller beveget seg mot et bestemt mål, kan det være riktig å prioritere dette samtidig med, eller før et grundig nærområdesøk.

Nærområdet bør særlig prioriteres når mobiliteten er lav eller informasjonen er mangelfull.

5.3.6 Reflekser: punkter av interesse og risikoområder

Refleksene i modellen er punkter eller områder som bør vies særlig oppmerksomhet fordi de enten:

- er naturlige mål for den savnede.
- har særskilt interesse knyttet til aktivitet eller vane.
- innebærer økt risiko.

Eksempler kan være:

- hytter, koier, naust, gapahuker og parkeringsplasser.
- vann, fiskeplasser, utsiktspunkter, turmål og kjente favorittsteder.
- stup, ur, elver, myr, skredterreng og usikker is.
- områder med bebyggelse eller andre steder der man raskt kan gjøre observasjoner.

Reflekser bør normalt prioriteres tidlig, særlig når de enten er logiske mål for den savnede eller representerer høy risiko. I mange aksjoner vil slike punkter gi raske funn eller rask avklaring av viktige hypoteser.

5.3.7 Praktisk bruk av sykkelhjulmodellen

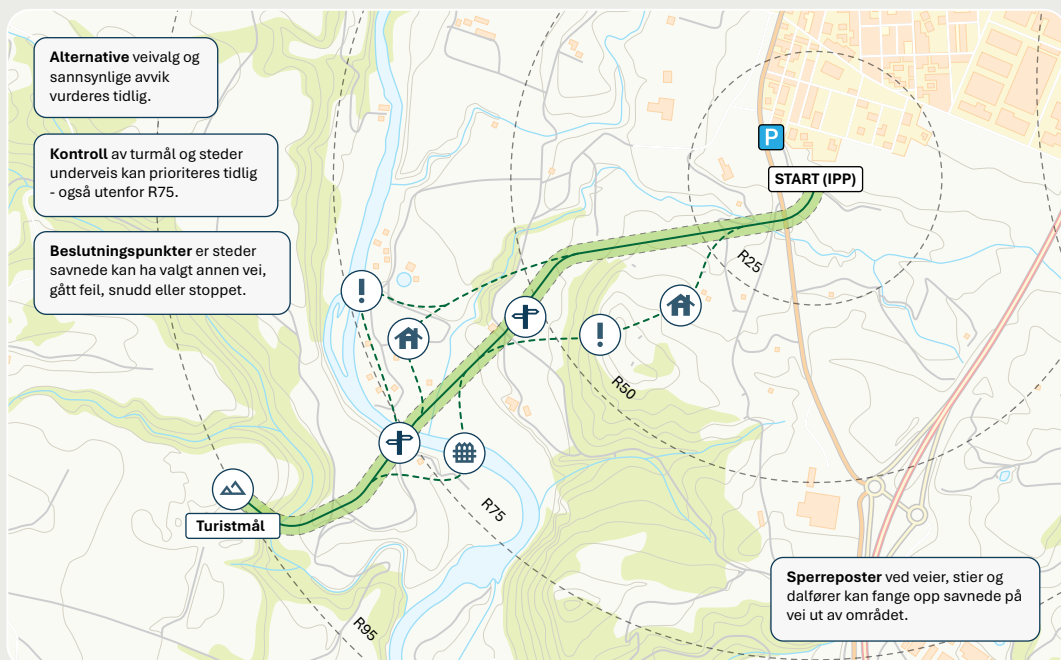
Følgende prinsipper bør legges til grunn:

- søk skal startes raskt når tilstrekkelig informasjon foreligger.
- søksområdet skal avgrenses så mye som mulig.
- ledelinjer og reflekser skal normalt prioriteres tidlig.
- inntegnede arealer skal ikke være hovedgrepet i tidlig fase.
- hvis arealer tegnes inn, skal dette være bevisst begrunnet.
- sirklene er støtte for tenkning og kommunikasjon, ikke mål i seg selv.
- det er bedre å sende ressurser raskt til relevante punkter og linjer enn å vente på et ferdig planleggingskart.

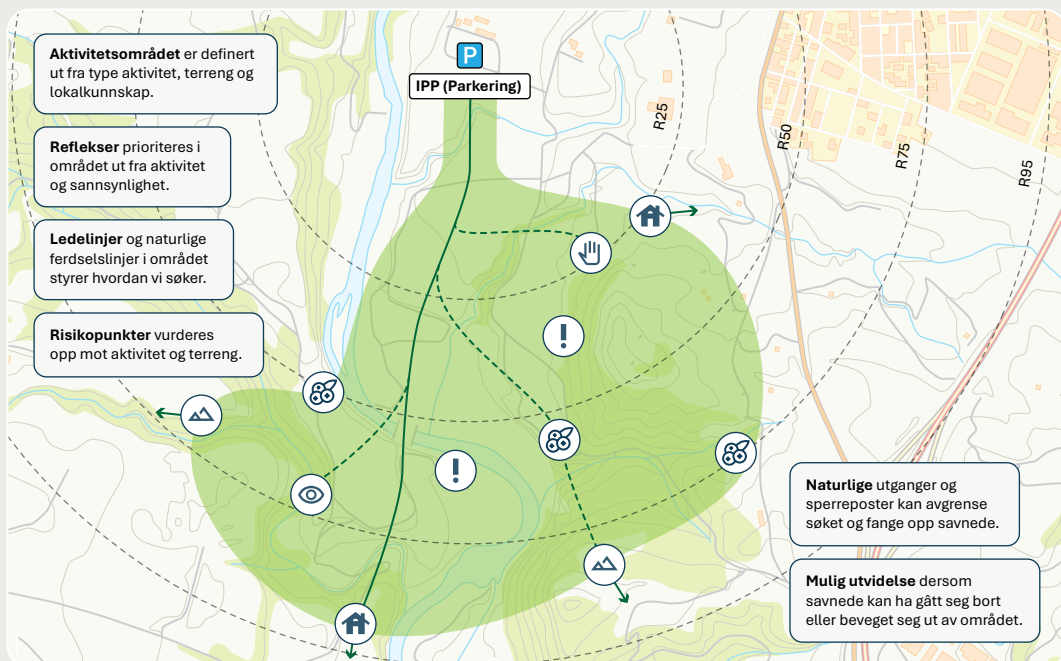
Figur 3: REFLEKSBASERT SØK FRA IPP

Fra IPP, men uklar retning og hensikt

Figur 4: SØK LANGS PLANLAGT FERDSEL

Kjent eller sannsynlig planlagt ferdsel

Figur 5: SØK I DEFINERT AKTIVITETSOMRÅDE

Definert aktivitetsområde

TEGNFORKLARING (gjelder alle figurer)

IPP Initielt planleggingspunkt

Nærområdet / navet

Ledelinje (vei, sti, bekk, vannkant m.m.)

Mulig avvik / alternativ rute

Ferdselskorridor/ forventet rute

Beslutningspunkt/kryss

Sperrepost / kontrollpunkt
(vei, bro, stiutløp, dalmunning m.m.)

Utkikkpunkt

Aktivitetsområde

Observasjon

Risiko- / farepunkt
(vann, skrent, myr, tett vegetasjon m.m.)

Hindring

Bosted eller andre
bygg av interesse

Funn av spor

R25, R50, R75 Statistisk avstandsreferanse

R95 Statistisk avstandsreferanse
(ytre referanse - kan være utenfor kartutsnitt)

Avstandsringer

R25, R50, R75 og R95 er statistiske referanser basert på erfaringstall.

De representerer forventet funnavstand (25 %, 50 %, 75 % og 95 %), men utgjør ikke operative søksområder i seg selv.

Prinsipper som gjelder alle figurer

- Vi søker ikke etter sirkler - vi søker etter mennesker.
- Ringene gir avstandsforståelse, men sier ikke noe om rekkefølge.
- Riktige tiltak settes inn der sannsynlighet, risiko og tid tilsier det.
- Flere typer tiltak kan og bør settes inn parallelt - på tvers av ringene.
- Terreng, etterretning, ledelinjer, risiko, atferd og oppfang styrer prioriteringene.

5.4 Utarbeidelse og formidling av oppdrag

Historisk har arealer («tidligere kalt teiger») ofte blitt brukt som utgangspunkt for oppdrag. For å sikre rask og effektiv oppstart med fokus på ledelinjer og punkter bør oppdrag utarbeides og beskrives, uavhengig av elementer i kartet (figur 4).

I førsteinnsatsen er det primært sporloggen som blir «fasit» på hva som er gjort. Husk at det er forskjell på spor og hvor sensor har vært (sporing på drone og luftressurser spesielt).

5.5 Analysebasert søksplanlegging

Mellom refleksbasert oppstart og formell søksplanlegging ligger analysebasert søksplanlegging, som ofte kan være avgjørende for kvaliteten i aksjonen.

Analysebasert planlegging handler om å utvikle en helhetlig forståelse av situasjonen og bruke denne forståelsen til å prioritere retning, terreng og søksområder. Dette er ikke fullt ut formell søksplanlegging, men en noe mer analysert refleksbasert respons.

Arbeidet kan blant annet omfatte:

- terrenganalyse
- atferdsanalyse
- vurdering av savnedes historikk, ferdigheter og kapasitet.
- vurdering av fysisk og mental tilstand.

- sammenstilling av etterretning.
- utvikling av hypoteser og scenarier.
- kvalitative sannsynlighetsvurderinger.

Vi ønsker svar på:

- hvilken retning er mest logisk gitt det vi vet?
- hvilke områder er mest relevante, og hvorfor?
- hvilke terrengformer begrenser eller leder bevegelse?
- hvilke hypoteser bør prøves ut først?
- hvilke funn eller avklaringer vil ha størst verdi for den videre søksplanen?

Analysebasert planlegging innebærer at søksledelsen aktivt går fra et utgangspunkt (IPP) og statistiske data, til å ta stilling til **hvilken retning det er mest sannsynlig at den savnede har beveget seg**, og videre til **hvilke deler av terrenget som fremstår som mest relevante å søke**.

Dette arbeidet handler ikke først og fremst om å tegne arealer, men om å gjøre og begrunne valg:

- hvilke retninger peker etterretning, terreng og atferd mot?
- hvilke ledelinjer eller terrengkorridorer er mest sannsynlige?
- hvilke områder fremstår som logiske mål eller stoppunkter?
- hvilke deler av terrenget kan med rimelighet utelates eller nedprioriteres?

Resultatet av analysen bør være en tydelig prioritering av:

- én eller flere sannsynlige hovedretninger.
- konkrete områder eller terrengtyper som skal undersøkes.
- hvilke hypoteser søket faktisk prøver å avklare.

I denne fasen kan det være riktig å tegne inn retninger, korridorer og avgrensede områder i kartet, men kun der dette støtter beslutningene. Kartet skal være et hjelpemiddel for å synliggjøre vurderingene, ikke erstatte dem.

1

Definer hva du ønsker utført

Hva er det neste vi bør gjøre for å finne den savnede?

2

Avklar hvilken ressurs som er best egnet til å utføre det

3

Beskriv oppdraget med tekst

slik at både ressursen og ledere i IL-KO forstår intensjonen

4

Vurder hvilke kartverktøy du trenger å benytte for å illustrere planen

Alt må ikke tegnes

5

Vurder hvor stor fremdrift du antar ressursen vil ha,

tilstreb å begrense oppdraget til 1–2 timer

6

Sørg for at ressursen har forstått intensjonen med oppdraget

Det hjelper ikke at IL-KO har verdens beste plan –
hvis ressursene ikke er koblet på

Sporlogger blir «fasit», følg opp at ressursene utfører oppdraget iht. overordnet plan

Akseptér at ressursen selv har funnet en løsning, som avviker fra din.
Husk at det er forskjell på spor og hvor sensor har vært (luftressurser, hund mv.)

Figur 6: Skjematisk oppsett, utarbeidelse og formidling av oppdrag.

Det avgjørende er ikke at vurderingene tallfestes, men at de er:

- faglig begrunnet.
- forstått av søksledelsen.
- tydelige nok til å styre hvilke oppdrag som gis.

Analysebasert planlegging er **ikke** det samme som:

- inndeling av hele søksområdet i regioner og teiger.
- tildeling av eksplisitte POA-verdier (se kap. 5.6.2).
- beregning av POD, POS eller akkumulert POD (se kap. 5.6.2).
- bruk av formell søksplanlegging.

Analysebasert søksplanlegging er en strukturert, men fleksibel arbeidsform. Den stiller krav til kompetanse, men er mindre ressurskrevende enn full formell søksplanlegging. Den egner seg godt når aksjonen har kommet forbi den aller første oppstarten, men ennå ikke er på et nivå der formell søksplanlegging er nødvendig eller praktisk mulig.

5.6 Formell søksplanlegging

Formell søksplanlegging er aktuell når aksjonen har nådd et nivå der søksledelsen må prioritere systematisk mellom ulike områder, ulike ressurser og gjentatte søk. Dette vil ofte være tilfelle når:

- søket har pågått over tid.
- det er mange ressurser i innsats.

- flere områder er søkt uten funn.
- det er behov for å sammenligne verdien av nye søk.
- søksledelsen må prioritere mellom å søke på nytt eller å utvide søket.

Det finnes ikke en fast tidsgrense for når formell søksplanlegging skal begynne. I noen søk vil det være aktuelt tidlig. I andre søk kan analysebasert planlegging være tilstrekkelig lenge. Det avgjørende er om kompleksiteten i aksjonen er så stor at søksledelsen trenger et mer eksplisitt og etterprøvbart grunnlag for prioritering. Formell søksplanlegging kan være krevende.

5.6.1 Hensikt

Hensikten med formell søksplanlegging er å:

- sikre systematikk i prioriteringene.
- dokumentere hva som er søkt og med hvilken kvalitet.
- sammenstille sannsynlighet og søkeeffekt på en oversiktlig måte.
- gjøre det lettere å velge hvilke områder som skal prioriteres videre.
- gi et bedre grunnlag for vurdering av om søket er godt nok gjennomført.

Formell søksplanlegging gjør ikke vurderingene objektive eller sikre. Tallfesting av POD og POA fjerner ikke usikkerhet. Metoden er likevel nyttig fordi den synliggjør og strukturerer usikkerheten, slik at den kan håndteres mer bevisst.

5.6.2 Grunnbegreper

POD (Probability of Detection)

Antatt sannsynlighet for at en søksressurs finner den savnede dersom vedkommende faktisk befinner seg i arealet som søkes.

POA (Probability of Area)

Antatt sannsynlighet for at den savnede befinner seg i et bestemt område eller et bestemt areal.

POS (Probability of Success)

Sannsynlighet for funn. Denne avhenger både av at den savnede faktisk er i området, og av at søksressursen klarer å finne vedkommende der.

Forenklet kan dette uttrykkes slik:

$$\text{POS} = \text{POA} \times \text{POD}$$

Dette tydeliggjør et sentralt poeng i søksplanlegging: det er ikke nok å søke med høy kvalitet hvis området har lav sannsynlighet, og det er heller ikke nok å prioritere et område med høy sannsynlighet hvis søket gjennomføres med svært lav oppdagelsesevne.

Tabell 1: POD angis enten som tallverdi i prosent eller med betegnelsene i tabell 1. I dagligtale og ved omtrentlig fastsettelse av POD er betegnelsene presise nok og mest hensiktsmessige.

Nøyaktighet (POD)	Betegnelse	Beskrivelse
> 95 %	Svært høy	19 av 20 vil bli funnet. Svært høy POD vil vanligvis anses som tilstrekkelig for at arealet er ferdig avsøkt (jf. grønn fargekode i vedlegg 5).
75–95 %	Høy	Mer enn 3 av 4 vil bli funnet. To slike søk i samme areal gir svært høy akkumulert POD.
50–75 %	Normal høy	Over halvparten vil bli funnet. En normal søkekjede vil ligge i dette området. Tre slike søk er nødvendig for å oppnå svært høy akkumulert POD.
25–50 %	Normal lav	Under halvparten vil bli funnet.
< 25 %	Lav	Under 1 av 4 vil bli funnet. For eksempel søk i mørke eller dårlig sikt, søk med uorganiserte frivillige, eller effektive søk med høy fremdrift.

5.6.3 Arealer, regioner og systematikk

For å bruke formell søksplanlegging, må søksområdet deles inn på en strukturert måte. Det er vanlig å arbeide med:

- **søksområde:** den ytre rammen for det området det planlegges innenfor
- **regioner:** større områder med noenlunde lik sannsynlighet eller felles karakter
- **arealer:** mindre, konkrete søkeenheter som kan tildeles ressurser og dokumenteres

Det er normalt ikke praktisk å gjøre individuelle sannsynlighetsvurderinger for et stort antall arealer direkte. Derfor vil søksledelsen ofte arbeide med regioner først, og deretter la arealene arve prioritering innenfor regionene.

5.6.4 Fastsetting av sannsynlighet og prioritering

Fastsetting av POA i formell søksplanlegging vil ofte måtte bygge på en kombinasjon av:

- etterretning.
- terrengforståelse.
- savnetkategori og atferd.
- hypotese- og scenariovurdering.
- faglig erfaringsgrunnlag i søksledelsen.

Noen systemer benytter konsensusmetoder, som Mattson-metodikk, for å gi flere medlemmer av søksledelsen anledning til å vekte sannsynlighet i ulike regioner. Det sentrale er ikke hvilken metode som velges, men at vurderingene blir eksplisitte, drøftet og dokumentert.

5.6.5 Dokumentasjon av søk og akkumulert effekt

Alle fullførte søk bør dokumenteres med tilstrekkelig kvalitet for å kunne si noe om akkumulert effekt, slik at de kan inngå i videre planlegging. Dette gjelder særlig:

- Hvor det er søkt
- Hvilken ressurs som er brukt
- Hvordan søket er gjennomført
- Hvilken antatt POD søket har hatt
- Eventuelle forhold som har redusert eller styrket søkekvaliteten

Når samme areal søkes flere ganger med ulike ressurser eller ulike metoder, øker den samlede sannsynligheten for at en eventuell person i området blir oppdaget. Dette er et viktig poeng i formell søksplanlegging og en hovedgrunn til at god dokumentasjon er avgjørende.

5.6.6 Praktisk verdi i aksjonen

Formell søksplanlegging skal gi søksledelsen bedre svar på spørsmål som:

- Hvilke arealer eller regioner bør søkes nå?
- Hvor gir nytt søk størst forventet effekt?
- Hvilke områder er allerede søkt så godt at nye tiltak gir begrenset gevinst?
- Hvor finnes fortsatt høy sannsynlighet kombinert med lav eller moderat søkedekning?
- Er søket gjennomført godt nok til at avslutning kan vurderes?

Når metodikken fungerer godt, blir det lettere å prioritere mellom nye områder og gjentatte søk, og det blir lettere å forklare og begrunne valgene som gjøres.

5.7 Sammenhengen mellom de tre metodene

Refleksbasert innsats, analysebasert planlegging og formell søksplanlegging bør forstås som deler av samme system, ikke som konkurrerende metoder.

- **Refleksbasert innsats** gir fart og tidlig effekt.
- **Analysebasert planlegging** gir retning og forståelse.
- **Formell søksplanlegging** gir systematikk, dokumentasjon og prioriteringsstøtte.

En god aksjon vil ofte starte med raske tiltak basert på sykkelhjulmodellen, utvikle en tydeligere analyse av terreng, etterretning og hypoteser, og ved behov gå over i formell søksplanlegging når medgått tid eller kompleksiteten krever det. I enkelte tilfeller kan disse metodene også brukes samtidig: noen ressurser sendes ut på hurtige ledelinje- eller refleksoppdrag, mens søksledelsen arbeider videre med analyse eller etablerer grunnlag for formell søksplanlegging.

Det sentrale er at søksledelsen til enhver tid bruker den arbeidsformen som best støtter oppdragets behov. Målet er ikke å bruke metodene sekvensielt, men å bruke riktig metode til riktig tid.

5.8 Fallgruver i søkstaktikken

Erfaring viser at noen feil eller skjevheter går igjen i planlegging og gjennomføring av søk. Dette gjelder både bruk av sykkelhjulmodellen og overgangen til mer analysebasert eller formell søksplanlegging. Søksplanlegging og gjennomføring av søk må alltid tilpasses en total vurdering av den aktuelle situasjonen.

5.8.1 For sterk vekt på sirklene

En kjent fallgrube er at avstandsringene blir for styrende. Når sykkelhjulmodellen reduseres til et spørsmål om å tegne og dekke avstandsringene R25 og R50, mister man lett de andre elementene i modellen. Resultatet kan bli at søket i praksis styres av ringene i kartet i stedet for av ledelinjer, terreng, risiko og sannsynlige handlingsmønstre. Dersom det tegnes mange arealer innenfor R50 før det er gjort betydelige søkstiltak ut forbi R75 og mot R95, SKAL dette være godt begrunnet.

5.8.2 Arealene blir viktigere enn retning og punkter

En beslektet fallgrube er at søksledelsen blir for opptatt av å «fylle» områder. Dette kan gi oversikt og oppleves ryddig, men kan også forsinke mer relevante tiltak. I tidlig fase er det ofte riktigere å tenke punkt, ledelinjer og retning enn full arealdekning.

5.8.3 Feil eller usikkert IPP forsinket oppstart

Usikkerhet om IPP kan føre til at søket starter for sent. Ved tvil må søksledelsen heller arbeide med flere mulige utgangspunkt enn å vente for lenge på avklaring.

5.8.4 Unngå å bruke statistikken som fasit

Statistikk er verdifullt, men kan ikke erstatte konkret informasjon om akkurat denne personen og dette terrenget. Der etterretningen er god, skal den ha forrang. Statistikk må brukes som støtte for vurdering, ikke som fasit.

5.8.5 Unngå at nærområdet vektes for tungt

Det er lett å gi nærområdet stor oppmerksomhet fordi det ligger nær IPP og ofte gir mening statistisk. Men noen aksjoner krever at ledelinjer, risikopunkter eller sannsynlige mål prioriteres minst like tidlig. Dette gjelder blant annet når det foreligger farlig terreng, tydelige bevegelsesretninger eller aktivitetstyper som peker mot bestemte mål.

5.8.6 For få eller for korte ledelinjeoppdrag

Ledelinjer identifiseres ikke alltid godt nok, og de søkes ikke alltid langt nok. En ledelinje bør ofte følges betydelig lenger ut enn nærområdet, særlig når tid, kategori og terreng tilsier målrettet bevegelse.

5.8.7 Ikke hopp over analysefasen

En mer grunnleggende fallgrube er at søket hopper direkte fra refleksbasert innsats til administrasjon av oppdrag, uten at det utvikles en reell forståelse av situasjonen. Når analysefasen uteblir, øker risikoen for at søket fragmenteres og at ressursene brukes uten tydelig begrunnelse.

5.8.8 Formell søksplanlegging tas ikke i bruk

I større eller langvarige aksjoner ser man ofte at formell søksplanlegging kommer sent eller ikke brukes. Årsaken kan være at metodikken oppleves som tung og krevende. Konsekvensen kan bli at søket i for stor grad styres av enkelthendelser, tradisjon eller tilfeldige prioriteringer, i stedet for av en systematisk vurdering av hvor nye tiltak vil gi størst effekt.

5.8.9 Arealer som blir ledelinjesøkt anses som avsøkt i sin helhet

Hvis en søksressurs har gjennomført et ledelinjesøk i et areal, kan det oppstå misforståelser rundt hva som faktisk har blitt søkt i arealet. Det er viktig å være bevisst på at det kun er ledelinjene som er søkt, ikke resten av arealet, selv om dette blir grønt og framstår avsøkt i FAKS.

5.9 Avsluttende anbefalinger

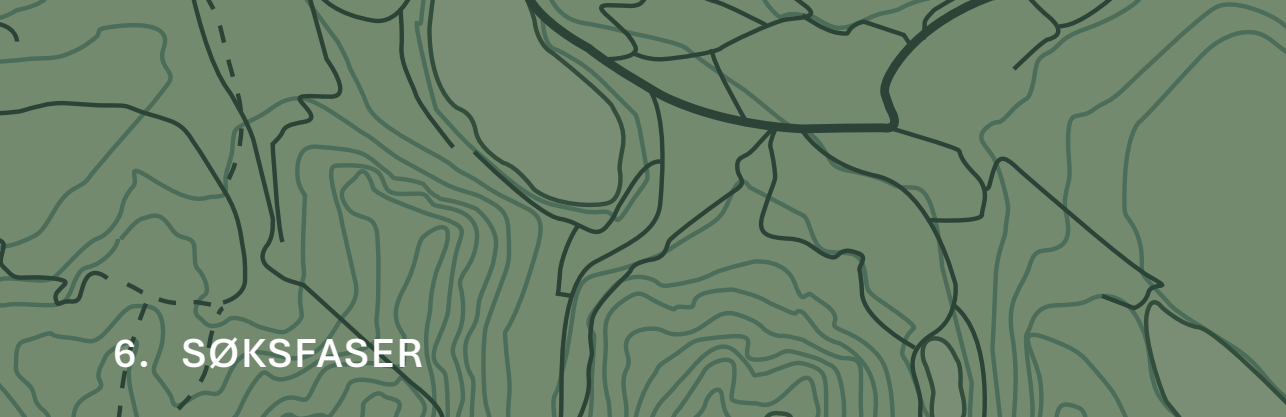
For å styrke kvaliteten i søksledelsen bør følgende legges til grunn:

Tabell 2: Avsluttende anbefalinger til søksledelsen

Sykkelhjulmodellen skal brukes som en modell for rask prioritering, ikke som en standardmodell for full arealdekning.
Ledelinjer, reflekser, terreng og etterretning skal normalt veie minst like tungt som avstandsringer i tidlig fase.
Det bør beskrives tydeligere i opplæring og veiledning at analysebasert planlegging er et eget og nødvendig mellomnivå.
Formell søksplanlegging må gjøres mer tilgjengelig og relevant for søksledelsen, slik at metodikken tas i bruk når aksjonen krever det.
Dokumentasjon av søk må være tilstrekkelig god til at tidligere innsats kan inngå i videre planlegging.
Søksledelsen må hele tiden arbeide for å redusere usikkerhet, avgrense søksområdet og sende ressurser til de mest relevante områdene så raskt som mulig.

Foto: Hovedredningssentralen

A green-toned topographic map with white contour lines and a dashed line, serving as a background for the section header.

6. SØKSFASER

6.1 Førsteinnsats

I starten av en aksjon kan man fort ende opp med situasjoner der søksressurser er uvirk-somme. For å unngå tap av tid skal rask første-innsats prioriteres.

Førsteinnsats er de umiddelbare, refleks-baserte søkstiltakene, basert på sykkelhjul-modellen.

Det bør ikke brukes unødvendig tid på å etab- lere IL-KO og struktur på ledelsesfunksjoner i denne fasen. Målet er å få ressursene raskest mulig ut i søk. Om nødvendig bør IL-KO kunne startes opp «på et panser» for å unngå tap av tid til rigging av KO-fasiliteter.

Fra oppmøte til effektiv innsats i terrenget, bør det normalt ikke gå mer enn ti minutter. Dette gir nødvendig tid til organisering av ressursen, tildeling av oppdrag og klargjøring av lagsutstyr. Forutsetninger for å lykkes med dette er at res- surser har klargjort nødvendig personlig utstyr, briefes fortløpende ved ankomst og sendes di- rekte ut i innsats. Nye digitale verktøy muliggjør mer effektive måter å starte opp innsats på, ved at ressursen, om nødvendig, kan lese brief og motta oppdrag uten å møte fysisk ved IL-KO.

6.2 Fullskalainnsats

Så snart man har mulighet til å starte et mer etablert arbeid i IL-KO og det er godt med res- surser går man over til fullskalainnsats.

Fullskalainnsats er først og fremst en indikator på at nødvendig ledelse er etablert og det er tilstrekkelig med ressurser til å starte med ana- lysebasert søksplanlegging – parallelt med den refleksbaserte innsatsen. Som påpekt i kapitel 5 må ikke disse metodene forstås som gjen- sidig utelukkende. De kan brukes parallelt, og en aksjon vil ofte starte med raske tiltak basert på sykkelhjulmodellen, utvikle en tydeligere analyse av terreng, etterretning og hypoteser, og ved behov gå over i formell søksplanlegging når kompleksiteten krever det. I enkelte tilfeller kan disse nivåene også brukes samtidig: noen ressurser sendes ut på hurtige ledelinje- eller refleksoppdrag, mens søksledelsen arbeider videre med analyse eller etablerer grunnlag for formell søksplanlegging.

6.3 Kvalitetssikring

I denne fasen kvalitetssikrer man den inn- satsen som er gjort, for å ha grunnlag for å kunne avslutte søket. I en leteaksjon der man vurderer å avslutte søksinnsatsen uten at man har funnet den savnede, vil man normalt gå

gjennom all informasjon på nytt. Det gjøres vurderinger på om det er noe man har oversett, og søksområdet og innsatsen vurderes på nytt med tanke på å endre/utvide fokus eller gjenta søk for å være sikre på at det man har gjort er godt nok. Det er formelle krav til prosessen for å avslutte et søk når den savnede ikke er funnet. LRS vil avklare dette med HRS.

6.4 Søk etter antatt omkommet (SEAO)

Søk etter antatt omkommet kan iverksettes som en naturlig overgang fra søk etter savnet, men kan også skje på planlagte tidspunkt i etterkant av et søk. I noen tilfeller kan man ha et søk etter antatt omkommet person samtidig som en redningsaksjon (for eksempel dykkere i et vann). Når SAR avsluttes overføres ansvaret for søket til politiet.

SEAO bør planlegges godt og legges til tidspunkter der blant annet vær og ressurstilgang gir størst sannsynlighet for funn. Fokus på tidsnød går ned, og kravet til nøyaktighet og sikkerhet går opp.

Generelt sett er SEAO et initiativ med fokus rettet mot de pårørende, for om mulig å gjøre funn slik at de etterlatte skal få en grav å gå til. Dette skjer vanligvis etter at HRS ikke lenger ser muligheter for å finne savnede i live. Likevel er det også mulig å utføre et parallelt søk. En beslutning om gjennomføring eller avslutning av et pågående søk etter antatt omkommet, vurderes nøye i hvert enkelt tilfelle av det lokale

politidistriktet. Det tas spesielt hensyn til likebehandling, pårørendes innstilling og oppfatning, samt en vurdering av realistisk mulighet for å finne savnede og øvrige ytre forhold rundt søket. Opplysninger som fremkommer i saken, samt de søkene som er foretatt i redningsaksjonen, danner grunnlaget for vurdering rundt hvilke ressurser og lokasjoner som er relevant for SEAO. Det er derfor viktig med dokumentasjon av utførte tiltak.

6.5 Avventende fase

I denne fasen kan det være behov for redningsinnsats som ikke kan iverksettes på grunn av sikkerhet, etterretning eller forhold hos redningsressursene. For eksempel kan været gjøre at et effektivt søk ikke er mulig, eller så kan det være behov for å avklare en trussel. Det kan likevel være grunnlag for å iverksette redningsaksjon og mobilisere ressurser så tett på et mulig søksområde som mulig for å sikre rask innsats når forholdene tillater det.

Avklaring av trussel utføres av IL/ OPS etter følgende prinsipper:

- Intensjon hos savnede – hva ønsker den savnede å oppnå?
- Kapasitet hos den savnede – ressurser vedkommende har til rådighet for å oppnå intensjonen sin?
- Handlingsrom hos den savnede – hva er vedkommendes kompetanse, evne, ferdighet, i stand til å oppnå?

Prinsippene kan vurderes motsatt opp mot redningsressurser man har tilgjengelig.

Dersom aksjon ikke er mulig kan det likevel være aktuelt å styrke IL-KO med frivillige ressurser for å planlegge søk. Dette er en avgjørelse som ligger til politiet og hvor flere vurderinger må gjøres. Er det den savnede som er farlig? Hvor må vi eventuelt styrke innsatsen? Skal det bli et rent politioppdrag? Utgjør geografien noen farer?

6.6 Avslutning

Etter alle redningsaksjoner bør det være en oppsummering hvor alle involverte samles. Innsatsleder politi bør lede dette. Umiddelbar gjennomgang av aksjonen vil bidra til felles forståelse for fremdrift og prioriteringer. Etter dette bør det også gjøres en oppsummering

internt for hver deltakende etat/organisasjon. Etter større redningsaksjoner må det vurderes om de respektive lederne bør samles for en felles gjennomgang. Det er viktig at erfaringer dokumenteres i SAR-rapporten.

LRS bør kalle inn ledere fra de ulike organisasjonene til et årlig evalueringsmøte. Her diskuteres aktuelle aksjoner slik at erfaringer og lærdom deles på tvers av alle aktører.

All dokumentasjon samles inn av politiet og vil ha betydning både med tanke på senere undersøkelser, SEO og etterforskning ved mulig kriminalsak. Innsatsleder og/eller operasjonsleder, samt ledere for hver deltakende organisasjon, skriver SAR-rapport. Disse rapportene skrives og sendes i HRS sitt SAR-rapport system.

7. SØKSMETODER

Søk deles i dag inn i tre hovedkategorier: Ledelinjesøk, punktsøk og arealsøk.

7.1 Ledelinjesøk

Søk langs ledelinjer og naturlige veivalg benyttes primært i søksaksjonens tidlige fase for å raskt sjekke ferdselsårer som er aktuelle for den savnede. Dette kan være - men er ikke begrenset til - stier, veier, tråkk, elver, høyspentlinjer, dalfører og annet kanaliserende lende. Hvilke ledelinjer som er aktuelle, avhenger av den savnedes kategori og intensjon, dersom dette er kjent. Søket begrenser seg til selve ledelinjen og dens umiddelbare nærhet, og terrenget mellom ledelinjene anses ikke som avsøkt. Det skilles mellom ledelinjesøk med og uten flanke. Søk langs naturlige veivalg er en variant av ledelinjesøk.

Eksempel på søkemetoder

- Søk langs ledelinje.
- Ledelinjesøk med flanke.
- Søk langs naturlig veivalg.
- Patruljegang eller flankesøk med hund.

7.2 Punktsøk

Dette omfatter søk rettet mot spesifikke steder som punkter (POI - Points of Interest), bygninger eller andre objekter, snarere enn et generelt terreng. I tillegg er dette metoder for å avgrense søksområdet og statisk observasjon i terrenget.

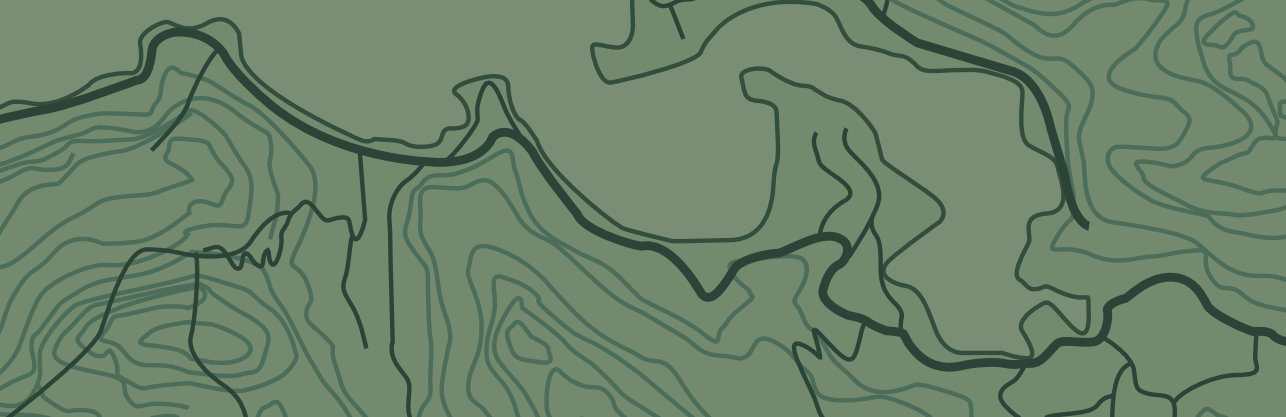
Eksempel på søkemetoder

- Punktsøk
- Søk i bygninger (effektivt eller grundig)
- Sperrepost/observasjonspost/områdebegrensning

7.3 Areal søk

Areal søk benyttes når man ønsker å søke hele arealet i et avgrenset geografisk område.

Areal søk kan gjøres effektivt eller grundig, avhengig av tidsfaktor og hva man leter etter. Det anbefales i størst mulig grad å benytte effektive areal søk for å dekke større områder, spesielt i tidlig fase av en aksjon. Dette vil i de fleste tilfeller øke sannsynligheten for funn.

7.3.1 Effektivt arealsøk

Dette er søksmetoder som effektivt dekker større områder. Målet er å raskere finne personer som er synlige i terrenget, i bevegelse eller i stand til å svare på tilrop.

Eksempel på søkemetoder

- Dynamisk arealsøk
- Løksøk
- Effektiv søkekjede
- Kompasskurssøk
- Arealøk med hund
- Effektivt søk i tettbygd område

7.3.2 Grundig arealsøk

Dette er en tid- og ressurskrevende metode som benyttes når man må ha svært høy sannsynlighet for funn. Målet er å finne personer som ikke er responsive og/eller er skjult (bevisstløs/omkommet) eller unntaksvis mindre gjenstander/spor. Brukes i områder med høy til svært høy sannsynlighet for funn (f.eks. nær IPP eller andre interessepunkter), ved søk etter barn og personer med demens som kan gjemme seg.

Eksempel på søkemetoder

- Grundig søkekjede
- Grundig søk i tettbygd område

7.4 Beskrivelse av spesifikke søkemetoder

7.4.1 Ledelinjer – søk langs definerte linjer og naturlige veivalg

Dette er en søksform hvor søksressursen tar utgangspunkt i tilgjengelige ledelinjer for å utføre sine søk. Metoden er nyttig både i starten av og underveis i aksjonen, fordi den raskt kan avklare naturlige ferdselsårer for den aktuelle savnede. Dette kan være, men er ikke begrenset til stier, veier, tråkk, elver, høyspentlinjer, dalfører og annet kanaliserende lende. Hva som er aktuelle ledelinjer for den savnede avhenger av kategori og intensjon hvis dette er kjent. Søket begrenser seg til selve ledelinjen og dens umiddelbare nærhet.

Ledelinjesøk uten flanke

Dette gjennomføres effektivt ved at søksressursen beveger seg langs eller i umiddelbar nærhet til ledelinjen. Fokus for ressursen er på eller i umiddelbar nærhet av ledelinjen, og søket er derfor raskt å gjennomføre og krever lite ressurser. Denne metoden er spesielt aktuell i oppstartsfasen av søksaksjoner, eller når man kommer lengre ut i søksarealet. Det er viktig å være klar over at terrenget mellom ledelinjene ikke anses som avsøkt ved denne metoden.

POD er svært høy på ledelinjen, lav til svært lav POD utenfor ledelinjen avhengig av sikt og vegetasjon.

Ledelinjesøk med flanke

Denne gjennomføres ved at en person følger ledelinjen, og øvrige mannskap beveger seg dynamisk utenfor ledelinjen. De holder kontakten med dem på ledelinjen gjennom hele søket, men ikke nødvendigvis visuelt, og avstanden vil variere kontinuerlig. En vanlig fallgrube er å gjennomføre dette som en søkekjede. Fokus er å dekke området ved siden av ledelinjen basert på statistisk avstand til ledelinjer samt identifisere naturlige funnsteder basert på savnetadferd. Det er viktig å være klar over at søket er betydelig langsommere og mer ressurskrevende enn et søk uten flanke.

POD er erfaringsmessig tilsvarende POD som søkekjede, normal høy på avsøkt område.

Søk langs naturlige veivalg

Dette er en variant av søk langs ledelinje der fokus er på hvor det ville vært naturlig for den savnede å bevege seg. Søket tar utgangspunkt i det vi vet, eller antar at den savnede har vært, og følger naturlige veivalg for den vi leter etter. Det kan være stier eller veier, men styrken til denne metoden er å eksempelvis finne jaktterreng når vi leter etter jeger, bærterreng når vi leter etter bærplukker og hvor barn kan finne det spennende å gå. Det kan også være andre

terrengformasjoner eller installasjoner som påvirker veivalg, eksempelvis gjerder, elver eller dalfører.

Denne metoden kan gjennomføres effektivt (uten flanke) eller grundig (med flanke) på samme måte som søk langs ledelinje.

7.4.2 Punktsøk – søk av spesifikke steder (f.eks. hus/reflekser)

Dette er en søksform knyttet til et spesifikt punkt, og brukes for å raskt sjekke ut punkter av interesse (POI). Metoden kan også forstås som «reflekser» i sykkelhjulmodellen, der søket rettes mot konkrete mål i terrenget. Punktsøk gjennomføres ved at man avsøker området i nærheten av et POI, for eksempel ved en topp, rundt og inne i en hytte, ved en orienteringspost eller andre avgrensede områder av spesiell interesse. Søket kan organiseres på ulike måter, avhengig av terrengets beskaffenhet og hvor stor omkrets man ønsker å dekke rundt punktet.

Dette gjennomføres som en effektiv metode ved at søksressursen raskt gjennomgår punktet, og avklarer raskt at det ikke er noen savnede lett tilgjengelig nært punktet.

Dette gjennomføres som en grundig metode ved at ressursen søker systematisk på og i nærområdet til punktet, og med sikkerhet kan si at den savnede ikke er på eller ved punktet.

Søk i bygninger

Dette er en søksform som brukes for å avsøke bygninger. Metoden skiller seg fra terrengsøk ved at den krever en annen type systematikk (rom for rom), tydelig ansvarsdeling og egne sikkerhetsvurderinger knyttet til bygget, miljøet og situasjonen. Søk i bygninger gjennomføres ved at ressursen gjennomfører rom og tilhørende områder, inkludert loft, kjeller og eventuelle uthus. I urbane strøk, eller dersom det er mistanke om innbrudd/kriminelle forhold, skal politiet lede og godkjenne søk på privat eiendom.

Dette kan gjennomføres som en effektiv metode ved at man prioriterer rask avklaring av de mest sannsynlige og lett tilgjengelige skjul-/oppholdsstedene, for å få en tidlig indikasjon på om den savnede kan være i bygget. Dette kan gi raskere fremdrift, men gir lavere sannsynlighet for funn.

Dette kan også gjennomføres som en grundig metode ved at man gjennomgår bygget fullstendig og systematisk, rom for rom, inkludert alle avlukker og mulige skjulesteder, slik at ressursen med høy grad av sikkerhet kan si at den savnede ikke befinner seg i bygget. Dette tar lengre tid og kan kreve mer ressurser, men gir klart høyere dekning og sannsynlighet for funn.

Sperrepost/observasjonspost/ områdebegrensning

Dette er en metode der ressursen utplasseres på et strategisk punkt for å hindre at den savnede passerer, eller for å observere og varsle dersom vedkommende kommer forbi. Slike punkt kan være i enden av et dalføre, ved en bru eller andre naturlige «flaskehalser» og knutepunkt i terrenget. Tidlig områdebegrensning kan ha stor effekt selv med få ressurser, men forutsetter at tiltak iverksettes raskt for å redusere søksområdet mest mulig.

7.4.3 Areal – søk av områder

Dynamisk arealsøk

Dette er en effektiv søksmetode der en ressurs søker et definert område ved å bevege seg fritt, uavhengig av de andre i ressursen og raskt på kryss og tvers i terrenget. Bevegelsesmønsteret skal være ulineært for å få flere innsynsvinkler, og samtidig fokusere på sannsynlige funnsteder fra ulike retninger. Mannskaper opptrer mer som en «sverm» enn en rekke. De holder kontakten gjennom hele søket, men ikke nødvendigvis visuelt, og avstanden innad i ressursen vil variere kontinuerlig.

POD vil være normal lav til normal høy, men er avhengig av sikt, vegetasjon og hvor godt ressursen klarer å jobbe aktivt i terrenget.

Søkekjede

Dette er en søksform der en ressurs av søker et definert område ved å gå systematisk gjennom terrenget i en linje, med fast avstand innad i ressursen. Formålet er å sikre kontrollert dekning av hele arealet, der hvert mannskap har ansvar for sin «stripe», og kjeden samlet sett gir en jevn og dokumenterbar avøkning.

Avstanden mellom mannskapene (søkeavstand) må tilpasses det vi leter etter, terrengtype og sikt. Denne fastsettes gjerne ved praktisk utprøving på stedet, der man måler på hvilken avstand en person eller gjenstand oppdages i terrenget. Avstanden representerer praktisk oppdagelsesmulighet og brukes til å fastsette søkeavstand: lik avstand gir høy dekning (grundig søk), mens dobbel avstand gir lavere dekning, men høyere fremdrift (effektivt søk).

Vanlige fallgruver er å gå for tett (som gir stort tidstap uten tilsvarende POD-gevinst) og å gjøre kjeden for stor. Ved behov for mange ressurser er det ofte mer effektivt å dele i flere mindre kjeder. Det kreves godt trente mannskap for å gjennomføre effektive søkekjeder med ønsket dekning, men søkekjede kan være et alternativ for uorganiserte frivillige dersom man har godt trente lagledere.

Effektiv søkekjede

Søkekjede kan gjennomføres som effektiv metode ved at man benytter dobbel avstand mellom mannskapene (basert på praktisk utprøving). Dette gir høy fremdrift, og er hensikts-

messig når den savnede antas å være i live og relativt lett å oppdage i terrenget.

POD vil være normal lav til normal høy.

Grundig søkekjede

Søkekjede gjennomføres som grundig metode ved at man benytter avstanden fra den praktiske utprøvingen som søkeavstand. Dette gir høyere sannsynlighet for funn, men lavere fremdrift, og er mest aktuelt i områder med svært høy sannsynlighet for funn eller når den savnede antas å være vanskelig å oppdage.

POD vil være normal høy til høy.

Søk i tettbygde områder

Dette er en søksform som brukes når søksområdet består av tettbygde områder, hvor de andre metodene ikke fremstår hensiktsmessig og der savnede potensielt kan befinne seg i eller rundt bygninger. Metoden er særlig aktuell ved søk etter motløse og personer med demenssykdom, personer som søker ly eller personer som aktivt forsøker å unngå å bli funnet. Den er også relevant når aktivitetstypen til savnede tilsier opphold i bebyggelse, og brukes ofte når andre metoder (for eksempel ledelinjesøk) ikke har gitt resultater.

Effektivt søk i tettbygde område

Dette kan gjennomføres som en effektiv søksmetode ved at ressursen består av få mannskaper som raskt dekker de mest sannsynlige funnstedene i bebyggelsen for å få en tidlig

avklaring. Fokus er da på raske «sjekkpunkter» og god fremdrift, og søket prioriterer steder der savnede typisk kan søke ly eller oppholde seg basert på savnetadferd.

Grundig søk i tettbygd område

Dette kan gjennomføres som en grundig søksmetode ved at ressursen deles inn i grupper som søker systematisk og parallelt, med planlagt ansvarsdeling og tydelig struktur. Gruppene avsøker bygningers utsider, åpne fellesrom, gårdsplasser og relevante private eiendommer, og beveger seg gjennom området for å avdekke funnsteder basert på savnetadferd. Dersom en forventer at savnede er i bevegelse, kan observasjonsposter plasseres strategisk (for eksempel i veikryss eller oversiktlige områder) for å fange opp bevegelse og begrense mulige retninger.

POD er erfaringsmessig høy på avsøkt område (tilsvarende søkekjede), men metoden er ge-

nerelt mer ressurskrevende og krever grundig planlegging.

Kompasskurssøk

Dette er en søksform som brukes for å dekke store områder, og gjennomføres som en variant av søkekjede der ressursen har stor innbyrdes avstand, der ressursen ikke lenger har visuell kontakt mellom de som deltar, men samtidig kan holde kontakt på andre måter. Metoden er særlig aktuell i situasjoner der den savnede kan gjøre seg til kjenne (for eksempel ved tilrop), og der søksressursen derfor ikke er like avhengig av å få visuell kontakt for å gjøre funn. Tradisjonelt har mannskapene brukt kompass for å holde en rett kurs og dermed opprettholde avstand og retning over tid, men samme prinsipp kan også gjennomføres med andre hjelpemidler, som FAKS eller GPS. Et typisk bruksområde er søk etter savnet jeger på vidda.

8. SØKSRESSURSER

8.1 Mannskap

Mannskaper kan anvendes på alle metodene. De benytter primært synet, støttet av hørsel, og den store styrken ligger i kognitiv og fysisk fleksibilitet – mannskaper kan vurdere terrenget, undersøke skjulesteder, gå inn i bygninger og tilpasse søket fortløpende. Ved funn er de en umiddelbar ressurs for førstehjelp, sikring av funnsted og evakuering. Begrensningene er at søk med mannskap er tidkrevende og fysisk belastende, og nøyaktigheten kan reduseres merkbart i mørke selv med godt lys. Større eller viktige områder som er søkt nattetid, bør derfor så langt mulig gjentas i dagslys dersom POD skal være høy.

8.2 Hunder

Hunder kan anvendes på alle metodene, og er særlig godt egnet i metoder langs ledelinjer og naturlige veivalg, arealsøk og punktsøk, inkludert søk i strukturer, innendørs eller utendørs, hvor det er begrenset menneskelig aktivitet. De benytter primært luktesansen, støttet av hørsel, og har en unik evne til å oppdage mennesker og spor som ikke er synlige for andre ressurser, også i mørke og krevende terreng. I søk etter savnede benyttes hovedsakelig sporsøk og overværrssøk. Valg av metode vurderes av hundefører ut fra oppdragets art, tilgjengelig informasjon og lokale forhold.

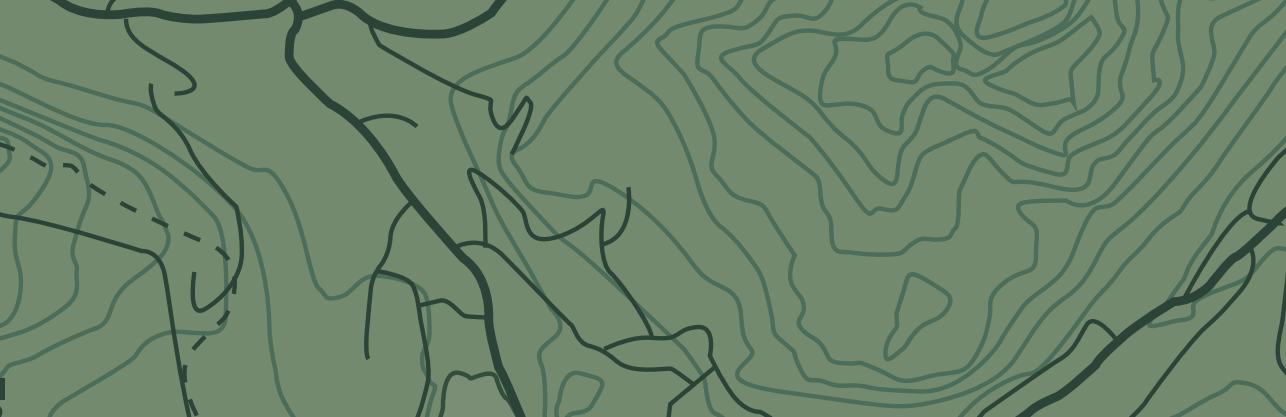
Hunder kan dekke store områder raskt og er en særlig viktig ressurs i tidlig fase av en aksjon, hvor de kan bidra til høy POD når søksområdet er lite påvirket av annen aktivitet. Forurensning i form av annen menneskelig aktivitet kan forringe søkskvaliteten.

Det bør derfor vurderes å begrense aktivitet i aktuelle områder, og eventuelt avvente søk dersom hund er på vei.

Hundefører vurderer metodevalg og gjennomføring, og hundeevipasjen opererer som en selvstendig enhet. Hundefører bør så langt det er mulig få arbeide uforstyrret. Ved bruk av flere hundeevipasjer kan det være behov for koordinering for å sikre best mulig utnyttelse av ressursen.

Effektiviteten påvirkes av vær, vind og belastning på hunden. Områder som er søkt under lite gunstige forhold bør vurderes gjentatt dersom høy POD skal oppnås.

Utover den generelle kompetansen innen søk etter savnede finnes det også egne sertifiserte hundeevipasjer (USAR), som kan benyttes i sammenraste bygg samt i stein- og jordskred.

8.3 Kjøretøy

Kjøretøy kan anvende alle metodene innenfor kjørbart terreng, og er særlig godt egnet til ledelinjesøk, støtte til arealsøk og søk mot punkter og sperrelinjer. De benytter primært visuell observasjon fra fører og passasjerer, og styrken ligger i rask transport av mannskap og materiell, muligheten til å dekke lange strekninger på kort tid og å etablere mobile eller faste sperre- og observasjonsposter. Kjøretøy kan systematisk søke ledelinjer, og bidra til å lyse opp og avklare POI. Begrensningene er at kjøretøy kun kan lete effektivt langs farbare traséer, at motorstøy gjør det vanskelig å oppfatte rop og svake lyder, og at høy hastighet lett reduserer oppdagelsesevnen. Dette kan til en viss grad kompenseres ved å ha flere observatører i kjøretøyet, redusere hastighet i aktuelle soner og stoppe regelmessig for speiding og lytting, men kritiske områder som er søkt hovedsakelig fra kjøretøy bør vurderes gjentatt til fots dersom POD skal være høy.

8.4 Droner

Droner kan anvende alle metodene innenfor sitt virkeområde, og er særlig godt egnet til ledelinjesøk, arealsøk og punktsøk mot utvalgte punkter og bygninger. De benytter primært optisk og termisk sensor, og styrken ligger i kombinasjonen av detaljert observasjon, lav risiko for personell og muligheten til å veksle mel-

lom effektive søk (rask flatedekning for tidlige funn) og grundige søk (detalj og verifisering) i samme areal. Droner kan oppnå POD på nivå med helikopter når de bruker moderne sensorer og riktig søksmetodikk. Begrensningene er avhengighet av vær-, lys- og regelverksforhold (blant annet høydebegrensninger), begrenset flytid/batterikapasitet og at tett vegetasjon og innendørsområder i liten grad lar seg avsøke. Droneoperasjoner krever koordinering med øvrige luft- og bakkeressurser, og funn eller indikasjoner fra drone bør normalt følges opp av mannskap på bakken dersom POD skal være høy. *Ref Hovedredningsssentralen (2024). Nasjonale retningslinjer for koordinering av luftressurser i redningstjenesten.*

8.5 Helikopter

Helikopter kan anvende alle metodene, men er særlig godt egnet til metoder langs ledelinjer og arealsøk i åpne eller halvåpne områder. De benytter både visuelle observatører og EO/IR-kamera, og styrken ligger i rask flatedekning, stort overblikk og muligheten til å variere mellom effektive og grundige søk samt mellom hybridsøk (kamera + visuelle søkere i lav-middels høyde) og rent kamerasøk i større høyde. Hybridsøk i lav-middels høyde og kamerasøk i stor høyde kan gi tilsvarende POD, og valg av sensor og metode har større betydning enn selve fartøytypen. Stor søkehøyde kan samtidig

frigjøre lavere luftlag for annen lufttrafikk, slik at flere sensorer kan være i bruk samtidig, men dette stiller høye krav til luftromskoordinering. Begrensningene er vær- og siktforhold, at vegetasjon og bygninger skjuler savnede, støy som kan påvirke adferden til personer som ikke ønsker å bli funnet, og at luftressursen ofte er tidsbegrenset; søk fra luft bør derfor rettes mot de mest sannsynlige områdene og kombineres med bakkesøk dersom POD skal være høy.

8.6 Fly

Fly kan anvende alle metodene, men er særlig egnet til å dekke store åpne områder med visuelt søk. Noen fly har kapasitet til å søke med kamerateknologi. Som for helikopter er styrken rask flatedekning og stort overblikk, men flyet har begrenset fleksibilitet når det gjelder høyde og fart i luften.

8.7 Båt

Denne veilederen dekker ikke søk i vann, men båt kan også være en effektiv metode i søk etter savnede i nærheten av vann eller i strandsonen. Tilgang fra vann/sjø vil gi tilgang til områder som kan være vanskelig tilgjengelig for andre søksressurser. Det vil også gi et annet perspektiv og dermed utfylle andre søk.

Aktuelle oppgaver for båt vil være:

- Søke landområder nært vann som er vanskelig tilgjengelig for hund og/eller mannskap.
- Bruk av termisk kamera.
- Lyssetting av søkeområder fra sjø/vann.
- Transport av søksressurser.

8.8 Andre ressurser med særskilt kompetanse

Det vil være tilfeller der deler av søksområdet er i områder som anses som farlige for mannskap, eller på andre måter krever spesialkompetanse utover det som majoriteten av søksressursene besitter. Det er viktig at søk i områder som er farlige, kun utføres av riktig utstyrt kompetent personell. Innsatsleder har et særskilt ansvar for å ivareta dette.

Farlige områder kan for eksempel være: søk på isbre, ved skredfare, ved eller i elv, i bratt terreng og i sammenraste bygninger.

Søk i slike områder krever både spesialkompetanse og egnet utstyr. Beskrivelse av krav og metodesett ligger utenfor formålet med denne veilederen.

330. Foto Fabian Helmersen – Forsvaret

9. UORGANISERTE FRIVILLIGE

Uorganiserte frivillige kan være en viktig støtte i søk etter savnede personer. Ressursene bør sees som et supplement til organiserte søk.

Samtidig er uorganiserte frivillige per definisjon utenfor redningstjenestens kompetanseheving, struktur og ledelse. Dette innebærer at man ikke kan forutsette samme grad av kontroll, kvalitet eller oppfølging som for organiserte ressurser.

Det er politiet som beslutter om og hvordan uorganiserte frivillige kan inngå i søket.

9.1 Om frivillighet og innsatsvilje

Uorganiserte frivillige er ikke en ensartet gruppe. De representerer et bredt spekter av kunnskap, kompetanse, erfaring og forutsetninger.

I den ene enden finner man personer med høy relevant kunnskap og kompetanse, for eksempel:

- Personer med bakgrunn fra helse, politi, forsvaret eller andre beredskapsmiljøer.
- Erfarne friluftsutøvere, som jegere, orienteringsløpere eller lokalkjente fjellfolk.

Disse kan i enkelte tilfeller ha forutsetninger for å bidra på et nivå som nærmer seg organiserte ressurser, dersom de vurderes og brukes riktig.

I den andre enden finner man personer uten særskilt relevant kunnskap og kompetanse, men med et sterkt ønske om å bidra. Dette engasjementet er i seg selv en viktig ressurs, både for den enkelte aksjon og for samfunnets samlede beredskap.

På et overordnet nivå er det viktig at redningstjenesten:

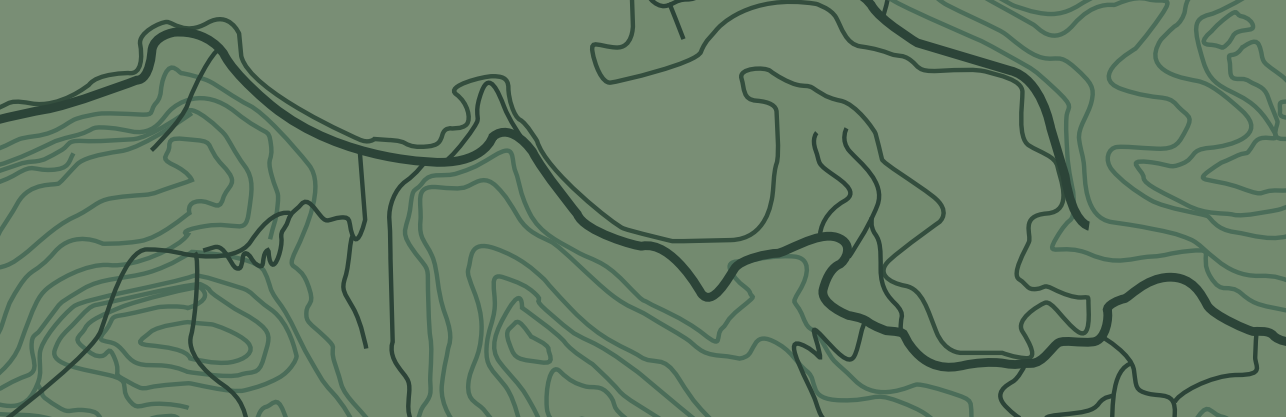
- Verdsetter og ivaretar engasjementet i befolkningen.
- Bidrar til at folk opplever det som meningsfullt og mulig å bidra.
- Unngår unødig avvising som kan svekke tillit og vilje til innsats over tid.

9.2 Overordnet tilnærming

Bruk av uorganiserte frivillige bør bygge på en balanse mellom effekt og kontroll:

- Det bør tilstrebes å ha kontroll over hvem som deltar og hvor de søker.
- Ressursene bør benyttes der de kan ha effekt for funn, særlig i tidlig fase.
- Tiltak bør rettes mot å påvirke hvor de leter, ikke detaljstyre innsats.

Dette forutsetter en bevisst og tydelig strategi for hvordan informasjon gis og hvilke forventninger som kommuniseres.

9.3 Ansvar og egensikkerhet

Uorganiserte frivillige deltar på eget initiativ og ansvar:

- Redningstjenesten har ikke ansvar for sikkerheten til uorganiserte som velger å delta.
- Det bør kommuniseres tydelig at:
 - Risiko skal holdes fra ingen til lav.
 - Man skal ikke oppsøke farlig terreng eller situasjoner
 - Dette er både et juridisk og operativt viktig skille.

9.4 Informasjon under søk

Det bør ikke legges opp til å informere eller følge opp alle enkeltpersoner. I stedet bør det etableres en enkel og tydelig informasjonslinje.

Offentlig informasjon gis via:

- Politilogg
- Media
- Eventuelt dedikerte digitale flater
- Det bør kommuniseres:
 - Hvor det er relevant å lete (overordnet nivå).
 - Hvor det ikke er ønskelig med ferdsel.
 - At man selv må holde seg oppdatert.

Ved funn:

- Ring 112
- Ikke gjør noe på funnsted utover det som er nødvendig

Målet er å gjøre det enkelt å bidra riktig, uten å etablere et omfattende oppfølgingsregime.

9.5 Operativ bruk

Uorganiserte frivillige vil ofte ha størst effekt når de:

- Søker i bebygde områder, langs vei, stier og naturlige ferdselsårer
- Bidrar til rask gjennomgang av lett tilgjengelige områder
- Har lokal kunnskap eller naturlig tilstedeværelse i området

I enkelte tilfeller kan enkeltpersoner med relevant kompetanse gis konkrete oppdrag, men dette forutsetter en bevisst vurdering.

Påvirkning på søket

Det må vurderes om tilstedeværelse av uorganiserte frivillige kan påvirke søket negativt, for eksempel ved:

- Forstyrrelse av organiserte søk.
- Andre hensyn.

Samtidig bør dette ikke i seg selv være et hinder for bruk av slike ressurser.

Vurderingen bør i større grad knyttes til:

- Hvilke oppgaver de brukes til.
- Hvor de benyttes.
- Når i aksjonen de benyttes.

Riktig bruk kan redusere ulemper og samtidig gi økt sannsynlighet for funn.

Begrensninger

- Ukjent systematikk eller kvalitet.
- Begrenset dokumentasjon av hvor det er søkt.
- Ingen strukturert oppfølging (debrief, registrering).
- Krever bevissthet rundt hvordan dette påvirker øvrige ressurser.

9.6 Operative tilpasninger i organisering og ledelse

I hendelser der det deltar eller forventes deltakelse fra mange uorganiserte frivillige, må redningstjenesten tilpasse organisering og ledelse. Håndtering av denne ressursen er en egen oppgave som krever kapasitet, særlig knyttet til informasjon, kommunikasjon og overordnet styring av innsatsen i området.

IL-KO bør ha en bevisst tilnærming til hvordan uorganiserte frivillige påvirker den samlede aksjonen, og vurdere behovet for å:

- Etablere et tydelig kontaktpunkt eller ansvar for ekstern informasjonsflyt.
- Bruke tilgjengelige kanaler aktivt (media, politilogg mv.) for å påvirke hvor og hvordan det søkes.
- Definere overordnede føringer for hvor det er ønskelig og ikke ønskelig med ferdsel.
- Vurdere hvordan tilstedeværelse av uorganiserte påvirker prioritering og gjennomføring av organiserte søk.

Tiltakene bør primært rette seg mot å påvirke atferd og innsats, ikke å etablere full kontroll over ressursene.

Tilpasningene må stå i forhold til omfanget av frivillig deltakelse og aksjonens karakter. I mindre hendelser kan behovet være begrenset, mens det i større hendelser med betydelig mobilisering kan være nødvendig å prioritere og bemanne dette som en egen funksjon.

9.7 Vurdering av deltagere og eksponering

Ved bruk av uorganiserte frivillige må det gjøres en overordnet vurdering av hvem som deltar og hvilke situasjoner de kan bli eksponert for.

I praksis vil det ofte være begrenset mulighet til å vurdere enkeltpersoner. Likevel bør IL-KO ta høyde for at denne gruppen kan bestå av personer med svært ulike forutsetninger, både fysisk og mentalt.

I aksjoner der det er økt sannsynlighet for funn av alvorlig skadde eller døde personer, bør det vurderes om:

- uorganiserte frivillige i ingen eller mindre grad benyttes.
- innsatsen kanaliseres mot oppgaver med lavere sannsynlighet for (belastende) funn.
- det gis tydelige føringer for hvem som bør delta.

Dette kan for eksempel være særlig relevant i saker hvor:

- det er høy sannsynlighet for dødelig utfall.
- det foreligger forhold som tilsier belastende funn.

Samtidig må det erkjennes at slike vurderinger ikke fullt ut kan styres i praksis. Tiltakene må derfor i hovedsak rettes mot å påvirke hvor og hvordan det søkes, heller enn å selektere enkeltpersoner.

9.8 Kommunikasjon med uorganiserte frivillige

God kommunikasjon er avgjørende for å sikre at uorganiserte frivillige bidrar på en hensiktsmessig måte. Kommunikasjonen bør være enkel, tydelig og lett tilgjengelig.

Det bør legges vekt på å formidle:

- Hva man kan bidra med
 - For eksempel søk i nærområder, langs vei, stier og bebygde områder
- Hva man ikke skal gjøre
 - Unngå farlig terreng og situasjoner
 - Gå inn i områder hvor det pågår organisert søk
- Eget ansvar
 - Deltakelse skjer på eget ansvar
 - Den enkelte må selv vurdere egen egnethet
- Hva man kan bli eksponert for
 - Det kan forekomme funn av alvorlig skadde eller døde personer
- Hva man gjør ved funn
 - Ring 112
 - Iverksett nødvendig førstehjelp ved behov, ikke gjøre noe på funnsted utover det som er nødvendig.

Det bør også oppfordres til at personer som ikke er komfortable med denne typen belastning, eller som ikke har forutsetninger for å delta, avstår fra å delta i søket.

10. REDNINGSSINNSATS

10.1 Sikkerhet for mannskaper

Redningsinnsats skal gjennomføres uten å utsette mannskaper for unødig risiko. Terreng, værforhold og andre risikofaktorer må vurderes før mannskapene settes inn. Dersom situasjonen innebærer økt risiko for mannskapene, skal dette meldes til IL-KO slik at nødvendige sikringstiltak kan vurderes før videre innsats.

Når den savnede er lokalisert, går man inn i en fase av aksjonen som benevnes som redning. Fokus for innsatsen i denne fasen er å nå fram til pasienten, gjennomføre førstehjelpstiltak og sørge for evakuering til sikkert sted eller videre helsehjelp.

Både mannskaper i felt og ressurser i IL-KO må være forberedt på funn av en kritisk syk eller skadet pasient under søksaksjoner. Søksplanlegging må derfor også omfatte plan for førstehjelp og evakuering ved funn. Ved funn av omkommet, se kapittel 11.

10.2 Plan for uttransport av den savnede

Tidlig i aksjonen bør det etableres en plan for håndtering av pasient. Muligheter for landing med helikopter i området og adkomstveier for ambulanse bør vurderes. Det må også vurderes hvilken kompetanse og hvilket utstyr som er tilgjengelig for å håndtere en pasient. Ved

krevenne forhold, som dårlig vær eller vanskelig terreng, er det særlig viktig å ha en plan for uttransport av den savnede.

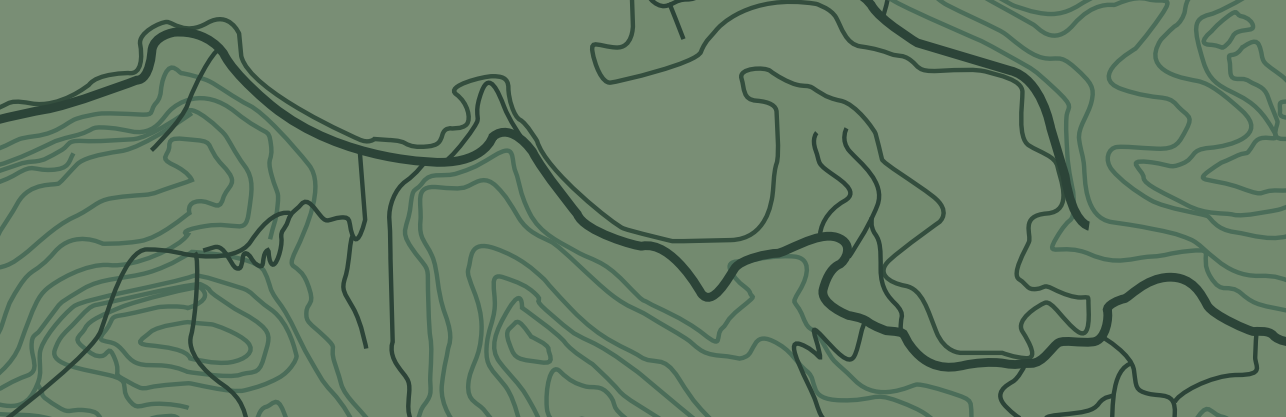
LRS skal rutinemessig varsle AMK om at det pågår en søksaksjon. Selv om det ikke er behov for å ha ambulanse på stedet, er det nyttig for planlegging av den totale beredskapen i området at AMK kjenner til aksjonen.

Ved søk etter personer der det er sannsynlig at den savnede er syk eller skadet, kan det være aktuelt å ha helseressurser i eller nær søksområdet.

10.3 Prosedyre ved funn av syk eller skadet person

Ved funn av syk eller skadet person skal følgende gjennomføres:

1. **Gjennomfør nødvendige undersøkelser og umiddelbare førstehjelpstiltak**
2. **Varling**
 - Meld funn til IL-KO i tildelt Nødnett talegruppe.
 - Merk av funnsted i FAKS eller oppgi nøyaktig posisjon (14-sifret UTM-kartreferanse).
 - Beskriv savnedes tilstand.
 - Vær tydelig på bistandsbehov
 - Ring 113 ved behov for medisinsk veiledning.

Foreslå mulig løsning for uttransport dersom dette kan vurderes fra stedet.

- **IL-KO**
 - Sende ut nødvendige ressurser til funnstedet
 - IL-KO iverksetter plan for evakuering av pasienten.
- **Radiodisiplin**
 - Det innføres radiotaushet for ressurser som ikke er direkte involvert i funnet.
- **Leder på stedet**
 - Første ressurs på stedet fungerer som leder på stedet inntil annet er bestemt.
 - Leder førstehjelpsinnsetts avklarer evakuering og ressursbehov med IL-KO
- **Verifisering av funn**
 - Ressurser i søk skal fortsette tildelt oppdrag til annen beskjed blir gitt.
- **Evakuering av pasient**
 - Plan for evakuering iverksettes.
- **Evakuering med helikopter**
 - Dersom helikopter deltar i søket og pasientens tilstand vurderes som kritisk, kan søksressursen ta direkte kontakt med helikopteret på tildelt talegruppe etter avtale med IL-KO.

10.3.1 Generell nedkjøling

Generell nedkjøling (hypotermi) er ikke bare et vinterfenomen, men en aktuell problemstilling året rundt blant savnede personer, også om sommeren. Fuktig vær og vind øker varmetapet betydelig og kan raskt føre til nedkjøling dersom personen ikke har tilstrekkelig bekledning eller utrustning. Risikoen øker ytterligere dersom personen er skadet, syk eller har redusert evne til å ta vare på seg selv, for eksempel barn eller personer med demenssykdom.

Alvorlig generell nedkjøling er en potensielt livstruende tilstand og skal behandles i henhold til faglig retningslinje for håndtering av aksidentell hypotermi. Personer som har vært savnet over lengre tid uten tilstrekkelig mat og drikke, kan også være dehydrerte og ha lavt energinivå. Dette reduserer evnen til å orientere seg og ivareta egne behov, samtidig som det øker risikoen for nedkjøling ytterligere.

Nedkjøling som årsak til hjertestans gir relativt god prognose for overlevelse. Det bør derfor være lav terskel for å iverksette gjenopplivning dersom man mistenker nedkjøling som primærårsak til livløshet.

Foto: Hovedredningssentralen

11. OMKOMMET PERSON

11.1 Prosedyre ved funn av omkommet person

Hovedregelen i en redningsaksjon er at det skal startes HLR på alle pasienter hvis nødvendig, med mindre det foreligger sikre dødsteegn.

Umiddelbare tiltak på funnsted

Når en person blir funnet, skal funngruppen raskt avklare tilstand:

- **Sjekk etter tegn til liv:** Ved usikkerhet eller tegn til liv, iverksettes livreddende førstehjelp/HLR umiddelbart.
- **Sikre dødsteegn:** HLR igangsettes ikke dersom personen har sikre dødsteegn (likflekke, dødsstivhet, forråtnelse eller skader som er uforenelige med liv).
- **Egensikkerhet:** Bruk alltid engangshansker og eventuelt annet nødvendig barriereutstyr ved berøring.
- **Hensyn til spor:** Dersom det ytes førstehjelp, skal man forsøke å gjøre minst mulig skade på omgivelsene (åstedet), men livredning har alltid prioritet over sporsikring.
- **Varsle IL-KO:** Bruk direktemelding eller telefon hvis mulig for å unngå detaljer på åpent samband.
- **Rapportering:**
 - Nøyaktig posisjon (UTM-referanse/FAKS).
 - Merk av funnsted i FAKS eller oppgi nøyaktig posisjon (14-sifret UTM-kartreferanse)
 - Kort status på savnede (f.eks. «funnet, ingen tegn til liv»).
 - Behov for bistand (lege, politi, transport).
- **Radiotaushet:** KO kan innføre radiotaushet på gjeldende kanal for ressurser som ikke er direkte involvert i funnet.

Åstedsdisiplin og sikring

Når døden er konstatert, endres oppdraget fra en redningsaksjon til et politioppdrag. Funnstedet skal nå behandles som et mulig åsted.

Varsling og kommunikasjon

Kommunikasjon ved funn av antatt omkommet person skal skje med høy grad av diskresjon for å skjerme pårørende og unngå lekkasjer til media/uvedkommende.

- **Rør ingenting:** Den omkomne og gjenstander i området skal ligge urørt til politiet har gjort sine vurderinger.
- **Trekk ut:** Mannskaper som har gjort funnet, skal trekke seg kontrollert ut av kjerneområdet.
- **Tråkk-kontroll:** Gå ut nøyaktig samme vei som dere kom inn for å bevare spor i terrenget. Merk ruten med merkebånd ved behov.

- **Avsperring:** De som har gjort funn bistår med å holde publikum og uvedkommende unna funnstedet i samråd med IL-Politi.

Medisinske og etiske vurderinger ved HLR

Beslutningen om å avslutte eller avstå fra gjenopplivning er tung og skal baseres på gjeldende medisinske retningslinjer.

Hovedregel: Ved mistanke om at hjertestans skyldes nedkjøling (hypotermi), bør man ha lav terskel for å fortsette HLR helt til pasienten er brakt under sykehusbehandling, med mindre det foreligger klare etiske grunner til å la være.

- **Beslutningsmyndighet:** Avgjørelsen om å avslutte pågående HLR tas av lege eller helsepersonell etter konferanse med legevakts- eller AMK-lege.
- **Dokumentasjon:** Lagleder skal notere klokkeslett for funn, oppstart av HLR og eventuell avslutning.

Oppfølging av mannskaper som har deltatt i aksjonen

Funn av omkomne, spesielt barn eller personer med store skader, kan være en betydelig psykisk belastning.

- **Umiddelbar tilbaketrekking:** Mannskaper som har gjort funn, bør tas ut av aktiv tjeneste så snart politiet har gjort sine innledende avhør på stedet.
- **Defusing:** Det skal gjennomføres en obligatorisk defusing i egen organisasjon før mannskapene reiser hjem.
- **Psykososial støtte:** Organisasjonene har ansvar for å tilby profesjonell oppfølging dersom hendelsen har vært særlig belastende.

12. ARBEIDSVERKTØY

Arbeidsverktøy er viktig i alle faser av et søksoppdrag. En god savnetprofil og ressursoversikt vil gi IL-KO et faglig beslutningsgrunnlag for prioritering av søksområdet og riktig bruk av ressurser.

Å ha oversikt over utført arbeid er avgjørende for å kunne sette inn riktig ressurs, på riktig sted og til rett tid. God dokumentasjon av førsteinnsatsfasen vil gi bedre grunnlag for formell søksplanlegging, kvalitetssikring eller eventuelt SEO.

Politiet må ta høyde for at det kan ligge et straffbart forhold bak en savnetsak. Det er derfor viktig at man sikrer informasjon om hvem som har søkt hvor, uavhengig av om man benytter digitale støtteverktøy eller ikke. LRS/politiet har ansvaret for at relevant dokumentasjon blir samlet inn og lagret etter gjeldende retningslinjer.

12.1 Bruk av digitale støtteverktøy

Felles aksjonsstøtteverktøy (FAKS) dekker de fleste behovene for verktøy som nevnes i dette kapittelet.

FAKS skal benyttes på alle oppdrag som omhandler søk etter savnet person på land.

Politiet skal iverksette bruk av FAKS så snart man ser at oppdraget går mot et SAR-oppdrag.

Å dokumentere de gjennomførte søkene som er gjort i innledende fase, før det går over til SAR-oppdrag er viktig for det videre arbeidet. Det anbefales derfor at FAKS benyttes på undersøkelsessaker også i oppstartsfasen der det kun er politiressurser i søk.

Siste versjon av retningslinjer for bruk av FAKS finnes på HRS sine nettsider (<https://www.hovedredningssentralen.no/>).

Funksjonaliteten i FAKS endres stadig. Denne veilederen inneholder derfor ikke en detaljert beskrivelse av hvordan verktøyet skal benyttes.

Dokumentet *Anbefalt bruk av FAKS* (vedlegg 4) må leses som en del av denne veilederen.

12.2 Oversikt over verktøy

Et godt fungerende IL-KO bør ha følgende verktøy:

- Savnetprofil
- Logg
- 5-punktsordre / forkortet ordre
- Mannskapsoversikt
- Lagsoversikt
- Ressursoversikt
- Etterretningslogg
- Kart
- Tidslinje
- Søksrapporter

12.2.1 Savnetprofil

En savnetprofil skal inneholde all informasjon om den savnede som er relevant for å planlegge og gjennomføre søket.

Savnetprofilen bør ha følgende innhold:

- Navn på savnede
- Foto
- Beskrivelse
- IPP
- Kategori
- Interessepunkter (statistiske og etterretning)
- Antatt scenario

12.2.2 Logg

Det skal føres en felles logg i IL-KO for å gi en felles situasjonsforståelse. Dette skal sikre etterrettelighet over de viktigste hendelsene og beslutningene, samt kontinuitet i driften av IL-KO etter overtakelse av nytt mannskap. Politiet fører en egen logg som lagres i politiets systemer.

Punkter som skal føres i loggen er: observasjoner, funn av tause vitner, beslutninger, og andre elementer som påvirker prioriteringer og planleggingen av søket.

12.2.3 5-punktsordre og forkortet ordre

En fullstendig 5-punktsordre skal inneholde all informasjon IL-KO må formidle til ressursene som skal bidra i søket:

- Situasjon – Hva vet vi om hendelsen og omgivelsene.
- Oppdrag – Hva som skal oppnås.

- Gjennomføring – Hvordan oppdraget skal løses og hvem gjør hva.
- Administrasjon og forsyning – Utstyr, ressurser og praktiske forhold.
- Ledelse og samband – Hvem leder og hvordan vi kommuniserer.

I oppstarten av en aksjon mangler man ofte informasjon, og man ønsker å få mannskaper raskest mulig ut i søk. Da kan man gi en forkortet ordre som minimum inneholder en savnetprofil og antatt scenario.

Mal for 5-punktsordre ligger i Politiets Beredskapssystem (PBS I).

12.2.4 Mannskapsoversikt

For å sikre oversikt over totalt antall mannskaper, skal det føres fremmøtelister. Det tilligger ressursstyrer å sørge for at dette blir ført for de ulike organisasjonene.

12.2.5 Lagsoversikt

Lagsinndelingen skal føres av ressursstyrer og gir en oversikt over hvilke mannskaper som er på de forskjellige lagene på aksjonen. Denne skal inneholde informasjon om lagleder og mannskaper på laget samt ISSI-/telefonnummer.

12.2.6 Ressursoversikt

Ressursoversikten føres av ressursstyrer og skal gi en oversikt over ressursenes status. Oversikten oppdateres av søksplanlegger med nye oppdrag. Hensikten er at ressursoversikten skal være synlig og tilgjengelig for alle i IL-KO, med et overordnet mål om god ressursutnyttelse.

12.2.7 Etterretningslogg

Politiet har ansvar for å fortløpende innhente og systematisere all informasjon som innhentes. Politiet må etablere gode systemer for deling av etterretning med IL-KO slik at disse fortløpende kan vurderes og veies opp mot prioriteringer i den pågående søksfasen. Etterretning må loggføres, men samtidig visualiseres i kartet i IL-KO for å bli utnyttet på en funksjonell måte. Se eget kapittel om etterretning.

12.2.8 Kart

Kartet skal inneholde informasjon om etterretning, planlagte oppdrag og dokumentasjon av hvor ressursene har vært.

Anbefaling for navngivning og fargekoding til bruk ved analoge KO finnes som vedlegg (vedlegg 5).

12.2.9 Tidslinje

En tidslinje kan benyttes som et verktøy, både for å planlegge fremover og være i forkant, og som dokumentasjon. Den kan inneholde informasjon om:

- vaktbytter i KO
- endring i ressurser,
- sol opp/ned
- observasjon av den savnede

12.2.10 Søksrapport

Ved mottak av informasjon fra ressurser som har vært i søk, er det viktig å samle inn nok relevant informasjon. Denne kan være manuell eller digital, avhengig av tilgjengelig verktøy.

- Forslag til hva som bør samles inn:
- Søksoppdragsnummer
- Dato og klokkeslett på når resultatet er mottatt
- Organisasjon/type enhet

Tidslinje

Figur 7: Eksempel på tidslinje

- Hvilken søksenhet som har søkt
- Antall mannskap i unike spor
- Søk bredde og distanse tilbakelagt (gir grunnlag for dekningsgrad)
- Lagleder gir estimat for POD
- Eventuelle kommentarer til søksoppdraget og vurderinger opp mot videre søk.

12.3 Bruk av arbeidsverktøy ved mangel på digitale støtteverktøy

Dersom man på grunn av bortfall av EKOM, eller andre grunner ikke har mulighet til å benytte FAKS, må man gå over til et «analogt KO».

Hovedredningssentralens *Retningslinjer for bruk av Felles Aksjonsstøtteverktøy* sier:

«Den grunnleggende kunnskap om bruk av andre løsninger, herunder kompetanse i analoge verktøy slik som kart og kompass, må vedlikeholdes. Bortfall av digitale løsninger kan forekomme. Det er et krav til alle brukere av dette verktøyet at en har umiddelbar tilgang til alternative løsninger for gjennomføring av redningsaksjoner både i felt og i operasjonsplanleggingen.»

Alle organisasjoner i redningstjenesten må ha papirversjoner av verktøyene som vanligvis dekkes av FAKS.

Det er opp til politiet å eventuelt lage egne rutiner for alternative systemer som skal benyttes internt i politidistriktet.

12.3.1 Viktige fokuspunkter ved gjennomføring av analoge KO

Bortfall av EKOM er en unntakstilstand, der det vil være vanskelig å få samme kvalitet på dokumentasjonen, og fokus må alltid være på å finne den savnede. Ved enkle tiltak kan man imidlertid sikre relativt god dokumentasjon.

De nevnte verktøyene dekker forskjellige behov, og det er opp til IL-KO å avgjøre når de tas i bruk.

Mye av det som logges automatisk i FAKS, må loggføres manuelt ved drift av et analogt KO, herunder mannskapslister og lagsoversikter. Rollen ressursstyrer bør derfor styrkes ved analoge KO for å sikre god dokumentasjon. I tillegg må man ha en tydelig avklaring på hvem som har ansvaret for loggføring i oppstarten av søket.

Føring av resultatkart er en del av grunnlaget for videre plan. Ved gjennomføring av aksjoner uten bruk av et digitalt støtteverktøy er det derfor viktig at førsteinnsatsen blir dokumentert på en god måte som mulig. Dette gjøres ved at lagene viser/skraverer i kartet hvor de har vært, evt. laster opp sporlogger dersom GPS benyttes, herunder sporlogger fra apper på telefonen og klokke. Om man mister oversikten over utførte søk, kan det føre til feil prioritering av den videre innsatsen. Tidstapet man erfarer ved å måtte overføre GPS-spor eller motta manuelle søksrapporter er minimalt i forhold til det man kan oppleve ved å miste oversikten over hva som er gjort.

Foto: Villfoto

13. SAMBAND

Varsling av redningsressurser skjer i henhold til etablerte rutiner.

13.1 SAR-talegruppe

Varslingen skal inneholde informasjon om hvilken Nødnett-talegruppe som skal benyttes som ledelsessamband. SAR-talegruppe tildeles fra HRS/LRS.

Fordeling av SAR-talegrupper per politidistrikt er beskrevet i vedlegg til «Felles sambandsreglement for Nødnett» (Politidirektoratet, 2021).

Kommunikasjon mellom etaters og organisasjoners ledere foregår på avtalt SAR-talegruppe. Mannskap underveis til hendelsen kan også lytte på SAR-talegruppen for å danne seg et situasjonsbilde og motta tidskritisk informasjon. Mannskaper skal ikke melde seg på nett eller melde estimert ankomst i denne talegruppen, dette gjøres i interne talegrupper.

Ved behov kan også nasjonale SAR-talegrupper SAR 10-19 benyttes etter godkjenning fra HRS.

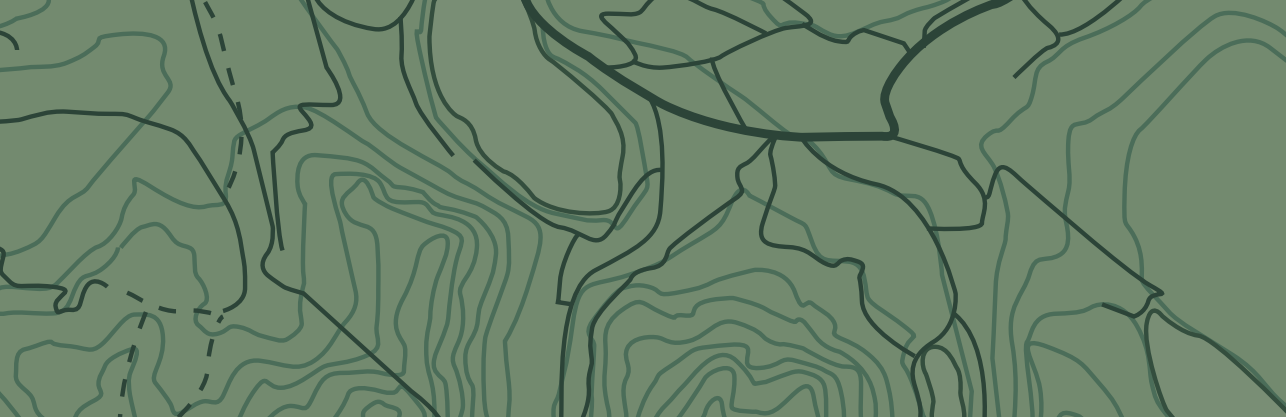
13.2 Interne aksjonstalegrupper

Ledere gir nødvendig informasjon om hendelsen/situasjonen til egne mannskaper i sine interne talegrupper. Ledere er ansvarlig for kommunikasjon med egne mannskaper. Hvis det ikke er mulig å holde ledere i IL-KO samlet, skal kommunikasjon foregå i tildelt SAR-talegruppe.

Ledere bør om mulig ha to nødnett-terminaler tilgjengelig – én for ledelseskommunikasjon og én for etatsintern kommunikasjon. IL-KO/LRS/HRS kan tildele andre talegrupper ved behov.

13.3 Luftressurser på Nødnett

Luftressurser skal kommunisere direkte med IL-KO på avtalt SAR-talegruppe. Luftressurser bruker tildelt SAR-talegruppe til koordinering av luftromssikkerhet. Forøvrig vises det til Nasjonale retningslinjer for koordinering av luftressurser i redningstjensten på HRS sine nettsider. Forøvrig vises det til Nasjonale retningslinjer for koordinering av luftressurser i redningstjensten på HRS sine nettsider.

13.4 Utenfor dekning og bortfall av Nødnett

Under aksjoner der det forventes utfordringer med nødnetts-dekning, må det planlegges for alternative sambandsmidler. Ved aksjoner utenfor dekning av Nødnett må IL-KO vurdere bruk av Gateway, DMO-repeater og/eller DMO-talegrupper. Hvis disse løsningene ikke dekker kommunikasjonsbehovene, må bruk av mobiltelefon, VHF, satellittelefon eller assistanse fra andre kommunikasjonsressurser vurderes. Det er en god regel å ha minst to ulike kommunikasjonsmidler tilgjengelig.

Alternativ kommunikasjon skal avtales på forhånd. Nødetatene og FORF-organisasjonene har egne DMO-talegrupper. Nødvendig kommunikasjon mellom ulike samvirkeaktører skal skje på DMO-SAMVIRKE.

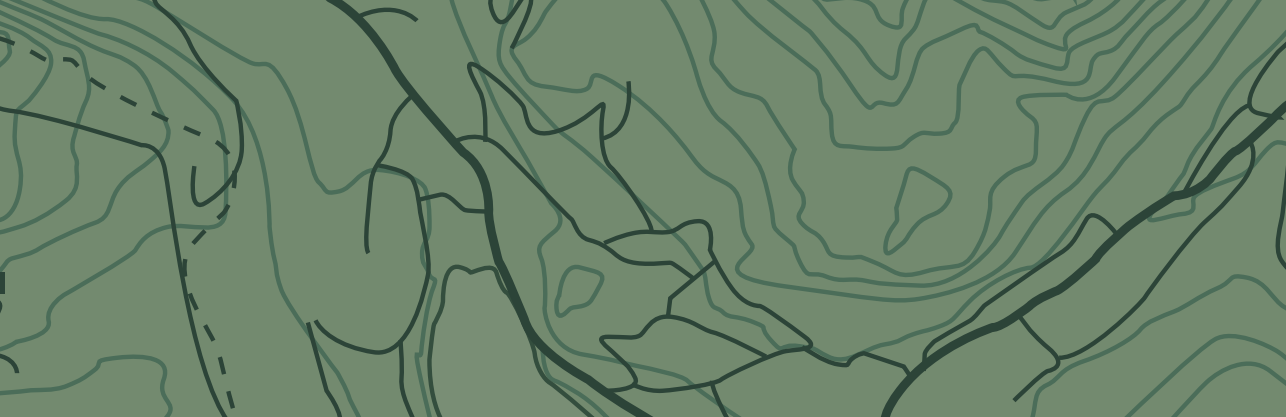
13.5 Maritim nødkommunikasjon

Samband for ledelse og koordinering ved sjøredning, skal foregå på maritim VHF i tråd med SOLAS (International Convention for the Safety of Life at Sea). Dette kan gjøre samhandling krevende for ressurser uten tilgang på VHF og/eller Nødnett. HRS kan transittere nødvendig kommunikasjon mellom maritim VHF og Nødnett. Hvor det er hensiktsmessig, for eksempel ved strandsøk fra sjøen, kan det vurderes å kun benytte nødnett dersom søksressursene har dette.

14. NØKKELBEGREPER OG FORKORTELSER

En rekke begreper som benyttes, er hentet fra amerikansk litteratur og forskning. Vi har ikke forsøkt å oversette disse. Flere av begrepene er i bruk på sjøen, av redningshelikoptre og av HRS.

<i>IL-KO</i>	Innsatsleders KO
<i>IPP – Initial planning point</i>	Utgangspunktet for søksplanleggingen, ofte basert på informasjon om den savnedes siste bevegelser eller spor som tyder på at den savnede har vært på stedet, for eksempel en parkert bil, hytte eller bopel. Vi bruker et internasjonalt anerkjent begrep for å kunne benytte og utveksle statistisk informasjon.
<i>ISRID</i>	International Search and Rescue Incident Database. Statistiske erfaringer fra leteaksjoner.
<i>Kommunikasjonssøk</i>	Søk på radiosamband, mobiltelefon og sosiale medier. Kan også innbefatte etterlysning i media og elektroniske søk som sporing av mobiltelefon, trafikkklister, bompasseringer og bruk av kredittkort.
<i>Ledelinjer</i>	Naturlige eller menneskeskapte linjer i terrenget som det er naturlig å ferdes langs, for eksempel sti, elv, vei, skar, dalføre eller vannkant.
<i>Ledelinjesøk</i>	Søkemetoder for å søke av ledelinjer i terrenget.
<i>LKP – Last known position</i>	Sist kjente posisjon der man med sikkerhet kan stadfeste at savnede har vært, med bakgrunn i for eksempel sikre vitneobservasjoner eller videopptak.
<i>Mattson-konsensus</i>	Metodikk for å fastsette POA (Probability of Area). Benyttes i MLSO
<i>MLSO</i>	Managing Land Search Operations. Fem-dagers kurs i søksledelse som gjennomføres i flere land. Utviklet av Emergency Response International i USA.

<i>Navigasjon</i>	Navigasjon er prosessen med å bestemme posisjon, kurs og fart for å planlegge og følge en rute fra A til B.
<i>NVG</i>	Night Vision Goggles. Nattsynsbriller. Lysforsterkning.
<i>Nærområde</i>	Det nærmeste området rundt punktet hvor den savnede sist har vært/sist kjente posisjon. For eksempel området med 25 % POA.
<i>Nøyaktighet</i>	POD (Probability of detection)
<i>Orientering</i>	Orientering er det å forstå hvor du er i forhold til omgivelsene, ofte ved bruk av kart, kompass eller naturlige tegn for å finne veien.
<i>POA – Probability of area</i>	Statistisk begrep som angir sannsynligheten for at den savnede er i en del av et søksområde. Kalles også POC (probability of containment). Dette baserer seg på informasjon fra ISRID-databasen og er tilgjengelig i ulike tabellverk.
<i>POD – Probability of detection</i>	Antatt nøyaktighet. Statistisk begrep som angir sannsynligheten for å finne den savnede i lagets søksteig med valgt metode, forutsatt at den savnede er der. POD angir hvor høy kvalitet det er mulig å gjennomføre et søk med, i det aktuelle terrenget og med den aktuelle søkemetoden. Jo mer nøyaktig vi leter, desto høyere POD får vi. Ulike faktorer påvirker de ulike ressursenes POD.
<i>POI – Point of interest</i>	Reflekser. Spesielt viktig sted, for eksempel sist kjente posisjon, savnedes bil, hus, hytte eller andre steder med sannsynlighet for funn.
<i>Punktsøk</i>	Søkemetoder for å søke av reflekser, punkter av interesse, bygninger mm.
<i>POS – Probability of success</i>	Statistisk begrep som angir sannsynlighet for funn. $POS = POA \times POD$.

<i>R25/50/75/95</i>	Statistisk sannsynlighet for funn innenfor en gitt avstand. For eksempel angir R25 sirkelen der 25 % av savnede for kategorien blir funnet. Tilsvarende for R50, R75, osv.
<i>Ressurs (Søksenhet)</i>	Flere ressurser/kapasiteter som utgjør en felles enhet (for eksempel en hundeevipasje, et søkelag, et helikopter).
<i>Region</i>	Et sett av geografisk tilknyttede teiger med tilnærmet lik POA. Hele søksområdet vil fort romme hundrevis av teiger, og det er ikke praktisk gjennomførbart å vurdere POA for hver enkelt teig. En region kan for eksempel være et dalføre, et skogsområde eller et fjellplatå. Hele søksområdet bør ikke ha mer enn 20-30 regioner.
<i>SAR-rapport</i>	Rapport som leveres digitalt til HRS etter alle redningsaksjoner. På land er det normalt operasjonsleder/ innsatsleder i fellesskap som har ansvar for å fylle ut rapporten fra LRS, og så knytter man til rapporter fra alle deltakende enheter. Refusjonskrav leveres også gjennom SAR-rapport
<i>Savnetkategori</i>	Statistisk gruppe den savnede plasseres i. For eksempel «turgåer» eller «demens».
<i>SEAO</i>	Søk etter antatt omkommet.
<i>Sykelhjulmodellen</i>	Taktisk modell.
<i>Søksområde</i>	Defineres av de ytre begrensningene for hvor det er aktuelt for søksenhetene å søke.
<i>Søksoppdrag</i>	Det enkelte søksoppdraget et lag eller en søksenhet har fått utdelt. Inneholder informasjon om søksteigen og angir ønsket metodebruk i teigen, som for eksempel: «Søk av alle hytter», «søk av stiene med flanke» eller «søk av alle stier».
<i>USAR</i>	Urban Search and Rescue

Foto: Hovedredningssentralen

A stylized topographic map in shades of green and black, showing contour lines, a river, and some buildings. It serves as a background for the header section.

15. REFERANSER

Hovedredningssentralen. Nasjonal veileder for søk etter savnet på land. 2.utgave 2022. <https://www.hovedredningssentralen.no/wp-content/uploads/2023/01/Veileder-sok-etter-savnet-pa-land-2022.pdf> (aksessert 27.03.2026).

Koester, R.J. (2008). Lost Person Behavior: A Search and Rescue Guide on Where to Look - for Land, Air, and Water. Charlottesville, Virginia: dbS Productions.

Hovedredningssentralen (2024). Håndbok for redningstjenesten.

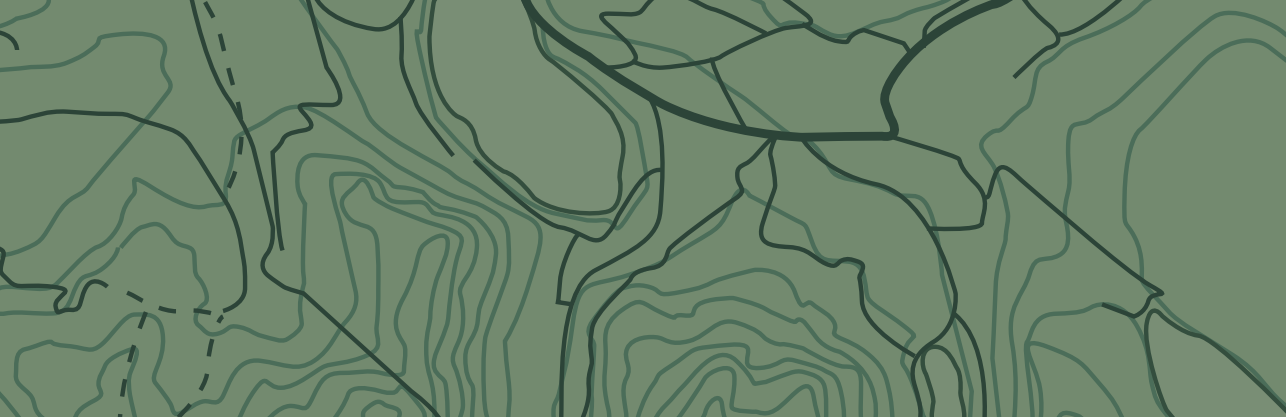
Hovedredningssentralen (2018). Nasjonal veileder for planverk og samvirke i redningstjenesten.

Organisasjonsplan for redningstjenesten (2020). (FOR-2019-12-06-1740). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2019-12-06-1740> (aksessert 25.03.2026)

Politidirektoratet (2024). Nasjonal retningslinje for melding om savnet person. (Versjon 1.0, Utarbeidet av Kripas, Arkivreferanse 24/288431-1). <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2024/12/Nasjonal-retningslinje-for-melding-om-savnet-person.pdf> (aksessert 25.03.2026)

Hovedredningssentralen (2025). Retningslinjer for bruk av Felles Aksjonsstøtteverktøy (FAKS). <https://www.hovedredningssentralen.no/wp-content/uploads/2025/11/Retningslinjer-for-bruk-av-Felles-Aksjonsstotteverktoy-FAKS-19.11.-2025.pdf> (aksessert 26.03.2026).

Nasjonalt senter for traumatologi (2019). Faglig retningslinje for håndtering av aksidentell hypotermi. <https://nkt-traume.no/wp-content/uploads/2019/08/Faglig-retningslinje-for-h%C3%A5ndtering-av-aksidentell-hypotermi.pdf> (aksessert 26.03.2026)

Politidirektoratet (2022). Felles sambandsreglement for Nødnett. Versjon 4.1. <https://www.dsb.no/siteassets/rapporter-og-publikasjoner/handboker/felles-sambandsreglement-2022.pdf> (aksessert 26.03.2026).

Norsk Folkehjelp Sanitet (2011). Redningstjeneste og personer med økt selvmordsrisiko.

Norsk Folkehjelp Sanitet (2014). Redningstjeneste og personer med demenslidelser.

Hovedredningssentralen (2026). Nasjonal veileder for redningstjenesten ved snøskredulykker.

Hovedredningssentralen (2026). Vilkår for frivillige i den organiserte redningstjenesten.

Hovedredningssentralen (2024). Nasjonale retningslinjer for koordinering av luftressurser i redningstjenesten.

16. VEDLEGG

VEDLEGG 1

Vurderingsgrunnlag for savnede personer⁵:

A	SAVNEDE		SCORE
	Alder	Barn 0 –12 år	1
		Eldre 63 år +	2
		Andre	2-3
	Helse	Psykisk dårlig helse (demente, suicidale m.fl.)	1-2
		Fysisk dårlig helse (nedsatte funksjoner/medisin)	1-2
		Frisk	3
	Antall	Alene	1-2
		To eller flere sammen	2-3
B	BEKLEDNING	Ikke kledd for vær/miljø	1-2
		Ukjent	1-2
		Kledd for vær/miljø	3
C	ERFARING	Uerfaren turgåer	2
		Erfaren turgåer	3
D	VÆRET	Dårlig vær	1
		Meldt dårligere vær	1-2
		Godt vær	3
E	FARER	Kjente farer (bratt, skredfare, tynn is mv.)	1-2
		Ikke kjente farer	3

Dersom noen av kategoriene vurderes med score 1, bør hendelsens hastegrad settes til **NØD** eller tilsvarende⁶.

- Score 8 –12: Hastegrad **NØD**
- Score 13 –16: Hastegrad **BEREDSKAP**
- Score 17 –21: Hastegrad **USIKKERHET**

⁵ Veileder, redningstjeneste og personer med økt selvmordsfare. Norsk Folkehjelp sanitet 2011.

⁶ Hastegrad benevnes ulikt, ref. Nasjonal veileder for planverk og samvirke i redningstjenesten

VEDLEGG 2

Vurdering av selvmordsrisiko

At pasienten blir meldt savnet gir i seg selv grunn til bekymring

Still spørsmål om alle faktorer som fremkommer av skjemaet. Fyll inn etter hvert.

Dersom du får treff på faktorer i kategori (1 - Høy selvmordsrisiko), kan varsling iverksettes, men forsøk å få svar på resten av spørsmålene også.

1 - Høy selvmordsrisiko

Dersom ett av disse kriteriene er tilstede skal økt selvmordsrisiko benyttes som aktuelt scenario.

	Ja	Nei
Selvordsmeddelelser (brev, sms, internett, etc)		
Skaffet tilgang til metode		
Konkrete tanker knyttet til metodevalg		
Tatt farvel		
Gitt bort eiendeler		

2 - Økt selvmordsrisiko

Flere treff gir høyere risiko, ses også i sammenheng med faktorer i kategori tre.

	Ja	Nei
Nylig tap av betydningsfulle andre		
Årsdag jubileum for tap som nevnt over		
Tap av arbeid/store økonomiske utfordringer		
Alvorlig depresjon (vurdert av lege/psykiater)		
Alkohol-/rusavhengighet		
Scizofreni (vurdert av lege/psykiater)		
Terminal sykdom (forventet dødelig utgang)		

3 - Mulig økt selvmordsrisiko

Flere treff gir høyere risiko, ses også i sammenheng med faktorer i kategori to.

	Ja	Nei
Nedstemt og trist den siste tiden		
Plutselig endring i atferd/humør siste tiden		
Opplevd selvmord i nær familie/nære venner		
Tidligere selvmordsforsøk		
Impulsiv personlighet		
Dårlige problemløsningsstrategier		
Svakt sosialt nettverk/benyttar ikke nettverk		
Personlighetsforstyrrelser (vurdert av lege/psykiater)		
Nevroser (vurdert av lege/psykiater)		
Angstanfall (vurdert av lege/psykiater)		

Skjema for samtale med melder/vitne

(Søk etter savnet)

**Ved søk i eller ved vann/elv skal det prioriteres
å starte søk i det farlige området før utfylling av skjema.**

Info til brukeren av skjemaet:

Dette skjemaet brukes av operasjonssentralen i mottak av meldingen og første enhet på stedet. Patruljen bør/skal ta fysisk kontakt med melder for grundig utfylling av skjemaet.

Melder/vitne skal innledningsvis gjøres kjent med anmelder- og vitneansvaret.

I skjemaet skal det fremkomme opplysninger om savnede, tenk svært bredt og være kreativ i innhenting av info. Malen er ikke utfyllende, og det må vurderes i hvert enkelt tilfelle hvilke punkter som er aktuelle. Bruk ny side dersom du trenger mere plass til informasjonen (baksiden om du fyller ut med penn på grunn av manglende dekning).

Opplysningene i dette skjemaet overbringes operasjonssentralen og legges i Datafangst. Tidskritisk informasjon bør vurderes lest ut på nett umiddelbart.

I startfasen på søk fordeles følgende oppgaver mellom tjenestepersonene på første patrulje:

- 1: Grundig søk av huset/området etc. som savnede sist var sett.
Start med vann/elv hvis aktuelt, prioriter videre områder som farlig terreng, etc.
- 2: Samtale med melder der opplysninger om savnede innhentes.

PÅRØRENDE/MELDER ANMODES OM Å IKKE RINGE SAVNEDE!

Dette fordi batteriet på telefonen tømmes, samt at operasjonssentralen kontakter savnede per telefon/e-post/Facebook hvis mulig.

Skjema for samtale med melder/vitne

Melder / vitne:

Navn:		Tlf.:		Fnr.:	
Adresse:			Forhold til savnede:		

Navn / personalia på savnede:

Fullt navn:	
Kallenavn:	
Fødsels- og personnummer:	
Nåværende adresse:	
Tidligere adresser:	
Barndomshjem:	

Signalement:

Kjønn:		Alder:		Høyde:	
Kroppsbygning:		Hår:		Øyne:	
Særkenne:					
Nasjonalitet:		Språk:		Dialekt:	
Klesdrakt:	Hodeplagg:		Overdel:		
	Benklær:		Sko/støvler:		
Foto:	Godkjenner familie/nærmeste pårørende at bildet distribueres i media?				
Er vedkommende lik seg selv på bildet som brukes? Sørg for at bildet havner i datafangst.					

Siste observasjoner:

Sist kjente observasjon:		Fremkomstmidler/fremkommelighet:	
Hvor:		Bil / MC / ATV kjennemerke:	
Når:		Andre biler vedk. disponerer:	
Av hvem:		Tilgang på firmabil:	
Alene/sammen med andre?		Beskrivelse av sykkel:	
Annet kjent oppholdssted etter siste observasjon (kommunikasjon med saknede pr. telefon/Facebook/Snapchat etc.):		Båt / båtplass:	
		Savnedes bevegelighet, hvordan antas radius å være:	

Skjema for samtale med melder/vitne

Telefoner:		Utrustning/gjenstander som antas medbragt av savnede	
Fasttelefon/Mobil:		Gjenstander som antas medbragt av savnede? (våpen, tau, medisiner, bensin, telt, osv.)	
Har savnede tatt med seg tlf.? Dersom nei, – sjekk anropslogger, SMS, MMS, Messenger, m.m. om telefonen kan åpnes. Hvem hadde vedkommende i tilfelle kontakt med og når skjedde dette?) (Vurder "Finn meg iPhone", Snapchat-kart etc.)		Kledd for vær, føre og varighet:	
		Pass medbragt?	
		Har savnede flere pass?	
		Lommebok medbragt?	
		Bankkort:	
Teleoperatør, Telenor/Netcom mm:		Kontonummer:	
		Kontanter:	
Tjenestetelefon:		Toalettsaker:	
Andre:		Annet av interesse:	

Helse			
Psykisk tilstand		Fysisk form	
Suicidal/hvordan antar man savnede vil ta sitt liv?		Sykdommer/medisiner:	
Kan savnede utgjøre en fare for andre?		Handicap	
		Trent / utrent:	
Medisiner:		Forhold til rus:	
Innlagt-historikk:			
Vært savnet tidligere? Evt. hvor funnet da?		Daglige rutiner:	
Fastlege? (Kan også fremskaffes av OPS via legevakt)			

Noen spesielle hendelser den siste tiden i savnedes liv/riskofaktorer** (mulig årsak til forsvinning)?**

Mistet jobb:	
Skilsmisse, brudd med kjæreste:	
Økonomiske problemer:	
Sykdom:	
Endret oppførsel/adferd:	
Omsorg for små barn:	
Involvert i alvorlige straffbare handlinger/kriminelt miljø:	
Tilhører gruppe utsatt for hatkrim/menneskehandel:	
Kan være eller står i fare for å bli radikalisert:	

Kommentar: Ikke alle risikofaktorer er listet opp. Øvrige faktorer er kjent gjennom nasjonal retningslinje fr savnetsaker. Enkelte må avklares av politiet selv, eller må tilpasses melderens av taktiske hensyn.

**Opplysninger frem til dette punkt meddeles operasjonssentralen, før man fortsetter med skjemaet.
Dersom vurderingsgruppa beslutter å iverksette søk, fullføres skjema i sin helhet.**

Skjema for samtale med melder/vitne

Kjentmann for dette området? (Området hvor savnede antas å være)

Navn:	Tlf.:
Stier som ikke er merket på kartet:	
Ulike/vanlige ferdselsruter:	
Annet:	

Sosialt nettverk

Ektefelle/ kjæreste (tlf., adresse, etc.)		Familie (tlf., adresse, etc.)	
Ektefelle/kjæreste:		Foreldre:	
Familie til kjæreste:		Søsken:	
Tidligere ektefelle/ ekskjæreste:			
Venner/kjente		Interesser	
Nær venn som vet mye om vedkommende:		Kjente oppholdssteder:	
God kollega:		Hytte / aktuelt feriested (veibeskrivelse, nøkler til denne, ev. bomber, kartutsnitt om adresse mangler):	
Støttekontakter/verger:		Hobbyer:	
"Nettvenner", Chat, m.m.:			
Betydningsfulle steder for savnede		Arbeidssted	
Turområde/steder med betydning		Steder savnede (hvis barn) liker å leke / er opptatt av:	
Kirkegård / gravplass:			
Bar / pub / restaurant mm.			
Skole		Arbeidssted	
Navn på skole:		Hvor, hvem kan gi adgang til lokalene:	
Klasseliste:		Tidligere arbeidssted:	
Tidligere skoler:			

Sosiale medier / PC

PC		Facebook / X og andre nettsamfunn	
Passord:		Profil	
Brukernavn:		Nye oppføringer	
Mailadresse:		Annet av interesse	

Hva har savnede sist søkt på nett? Hvilke steder er besøkt (nettleserlogg)

Skjema for samtale med melder/vitne

Utfyllende opplysninger om det ikke har vært plass eller om det kommer frem andre relevante opplysninger:

ANBEFALT BRUK AV FELLES AKSJONSSTØTTE

HVORDAN BENYTTE VERKTØYET MEST MULIG EFFEKTIVT

OBS: Dette dokumentet er et levende dokument som vil bli oppdatert etter hvert som vi gjør oss nye erfaringer med bruk av FAKS.

**Den siste versjonen av dokumentet vil du alltid finne på
Hovedredningssentralens nettsider:
<https://www.hovedredningssentralen.no/dokumenter/>**

1. Innledning og formål

Dokumentet er en samling anbefalinger for hvordan man kan benytte verktøyet på best mulig måte. Anbefalingene er utarbeidet på bakgrunn av erfaringer fra pilotdistriktet, samt prosjektets operative ekspertgruppe, og oppdatert i forbindelse med revidering av *Veileder for søk etter savnet person på land* i 2026.

2. Anbefalinger

2.1. Plassering av KO og plan for dekningsutfall

FAKS er et digitalt verktøy som krever at man har dekning. Man må derfor ha dette som en av kriteriene når man velger plassering av KO.

Man må derfor også alltid ha en plan for hva man gjør dersom man mister dekningen. Dette betyr at man alltid bør ha utstyr til å drifte et manuelt KO tilgjengelig.

Mannskapene ute i felt må fortsatt ha kunnskap om kart og kompass slik at det kan benyttes ved behov.

Dersom søket gjennomføres i områder uten dekning, er det viktig at manskapene laster ned kartet over området de skal søke, slik at de har dette tilgjengelig selv når de mister dekningen.

Dette er også spesifisert i hovedredningssentralens *Retningslinjer for bruk av Felles Aksjonsstøtteverktøy* pkt. 6:

«Den grunnleggende kunnskap om bruk av andre løsninger, herunder kompetanse i analoge verktøy slik som kart og kompass, må vedlikeholdes. Bortfall av digitale løsninger kan forekomme. Det er et krav til alle brukere av dette verktøyet at en har umiddelbar tilgang til alternative løsninger for gjennomføring av redningsaksjoner både i felt og i operasjonsplanleggingen.»

2.2. Samarbeid internt i KO

Avklaring og fordeling av roller

Veileder for søk etter savnet person på land beskriver hvilke funksjoner man må ha i et KO. Disse rollene speiles også i hvilke roller det er mulig å ta i FAKS. Det er viktig at rollen avklares på en god måte i oppstart av søket.

Anbefalt bruk av Felles aksjonsstøtteverktøy

Den siste versjonen av dokumentet vil du alltid finne på Hovedredningssentralens nettsider:

<https://www.hovedredningssentralen.no/dokumenter/>

Muntlig dialog

Det er viktig med muntlig dialog og muntlig overlevering av all info innad i KO, og ikke forvente at alt står i verktøyet eller at alle leser seg opp der.

Dette gjelder spesielt ved mannskapsbytte i KO. Det vil nesten alltid være tanker og detaljer som ikke er skrevet i verktøyet, og hele overleveringen må derfor tas muntlig.

Gjennomføring og dokumentering av statusmøter

På statusmøtene bør man ha en gjennomgang av arbeidsoppgaver som ligger åpne. Både for å unngå at noe blir glemt, og for å sikre at de som er gjennomgått er lukket.

Statusmøtene loggføres i FAKS ved at man oppretter et manuelt innslag i loggen der man kan gjøre notater fra møtet.

Tiltak som blir besluttet i statusmøtet legges inn som oppgaver med ansvarlig for oppfølgingen.

Tidslinje

Start så snart som mulig med å legge punkter inn på tidslinjen. Spesielt viktig er det å få et tidlig fokus på bytte mannskaper i KO, samt varsling av nye mannskaper. Dette er viktig for å unngå at ledelsen i KO blir sittende for lenge, som kan gå utover kvaliteten på planleggingen. Det er også viktig å ha en god plan på ny utkalling av mannskaper, da tidspunktet man gjør dette på kan ha stor påvirkning på hvor mange som deltar.

2.3. Bruk av rollen «Operativ støtte»

Rollen operativ støtte skal kun benyttes ved tjenstlig behov. Ressurser som har denne rollen for eksempel i oppstarten av en hendelse, skal logge seg ut så snart de ikke lenger har en konkret oppgave i hendelsen. Tjenstlig behov i denne sammenheng betyr at man må ha direkte betydning for oppdragsløsningen.

2.4. Bruk av ETA

Man skal angi ETA ut fra når man antar at man er fremme i KO, og ikke når man for eksempel vil være på depotet.

- logg inn i kartet og angi ETA
- les brief og savnetprofil, og forbered deg
- meld ankomst når du er på oppmøtested og er klar for oppdrag

Anbefalt bruk av Felles aksjonsstøtteverktøy

Den siste versjonen av dokumentet vil du alltid finne på Hovedredningssentralens nettsider:

<https://www.hovedredningssentralen.no/dokumenter/>

2.5. Opprettelse av ressurser

Det anbefales at man ikke oppretter ressurser før de er i KO.

Dersom man oppretter ressursene før de har ankommet KO, vil man miste oversikten over hvilke ressurser som faktisk er på plass og tilgjengelige for oppdrag.

Unntaket vil være der man velger å sende ressurser i søk før de har ankommet KO fordi de for eksempel er i nærheten av et punkt av interesse, eller dersom det er spesialressurser på vei til oppmøtested som IL-KO har spesiell interesse for å se også når de er på vei.

Hundeførere oppretter seg selv som ressurs når de ankommer KO.

2.6. Bruk av mannskap/lagledere for å opprette ressurser

Det anbefales å ha opplæring i å opprette ressurser for de mannskapene som innehar rollen som lagledere/hundeførere, slik at de kan bistå aksjonsledelsen med dette ved behov. At mannskapene selv gjør dette, vil kunne avlaste KO betraktelig.

Det er imidlertid viktig at man har gode rutiner på at laglederne ikke gjør dette før det er avklart med KO, ref. eget punkt om opprettelse av ressurser.

Ofte har mannskaper på vei til hendelsen og KO forskjellige ønsker og oppfatning av behovet i aksjonen. For eksempel at KO ønsker å benytte mannskaper som kommer med ATV som vanlig fotmannskap. Dersom KO mister kontrollen over opprettelse av ressurser, kan det gå utover effektiviteten i søket.

2.7. Kommunikasjon med ressursene

Mye av informasjonen KO tidligere fikk via Nødnett vil i dag loggføres automatisk i verktøyet. For eksempel når en ressurs starter søk og avslutter et søk. Dette er med på å avlaste KO. Det er imidlertid viktig å påpeke at verktøyet ikke skal erstatte god kommunikasjon med ressursene i søk. Verktøyet må brukes sammen med Nødnett, og ikke minst i dialog med mannskapene ansikt til ansikt.

Ressursleder vil ikke, til enhver tid, sitte og følge med på ressursoversikten. Det er derfor nødvendig at informasjon om bl.a. når ressursene er klare for nye oppdrag tas via nødnett, slik at man raskest mulig kan komme i gang med nye søk.

Når skal vi bruke nødnett og når er det nok at informasjonen kommer via verktøyet:

Anbefalt bruk av Felles aksjonsstøtteverktøy

Den siste versjonen av dokumentet vil du alltid finne på Hovedredningssentralens nettsider:

<https://www.hovedredningssentralen.no/dokumenter/>

Kan tas via verktøyet

- Savnetprofil
- Starter oppdrag
- Avslutter oppdrag

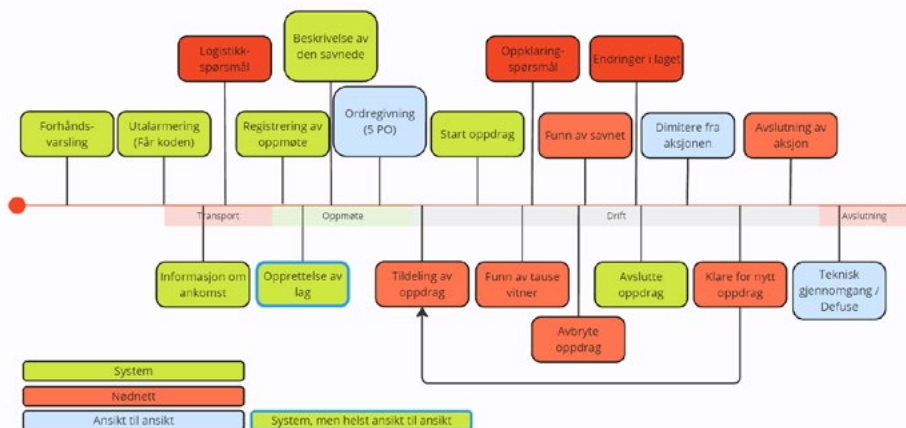
*Hva må tas på samband**

- Ledig for oppdrag
- Tildeling av nye oppdrag
- Avbrytning av oppdrag
- Alle typer funn
- Oppdatering av brief
- All annen tidskritisk info

** Man må ikke nødvendigvis gi hele meldingen via samband, men det er viktig å informere om, og få bekreftet at mannskapene har mottatt og lest informasjonen som er gitt via verktøyet.*

Ansikt til ansikt

- 5-punktsordre/oppmøte.
 - Selv om oppdraget grovt er beskrevet i FAKS er det viktig at leder på en god måte får frem sin intensjon med søket. Dette kan være vanskelig å få beskrevet på en god måte i briefen i verktøyet.
- Mannskaper som dimitteres fra aksjonen.
- Teknisk gjennomgang / defuse.

Skisse over kontaktpunkter mellom KO og mannskaper i søk

Anbefalt bruk av Felles aksjonsstøtteverktøy

Den siste versjonen av dokumentet vil du alltid finne på Hovedredningssentralens nettsider:

<https://www.hovedredningssentralen.no/dokumenter/>

2.8. Opprettelse av oppdrag

Historisk har vi tegnet arealer og gitt disse som oppdrag. For å sikre rask og effektiv oppstart med fokus på ledelinjer og punkter bør oppdrag utarbeides og beskrives, uavhengig av elementer i kartet.

1. Definer hva du ønsker utført

Hva er det neste vi bør gjøre for å finne den savnede?

2. Avklar hvilken ressurs som er best egnet til å utføre det

3. Vurder hvilke kartverktøy du trenger for å illustrere oppdraget

Alt må ikke tegnes!

Bruk av feltet beskrivelse av oppdrag

For at ressursene i felt skal få best mulig forståelse for hvordan oppdraget skal gjennomføres er det viktig at man gir en skriftlig beskrivelse av oppdraget i beskrivelsesfeltet. Dette må gjøres uavhengig av om oppdraget blir gitt muntlig eller ikke.

Opprettelse av oppdrag uten bruk av kartfigurer

Det er mulig å opprette oppdrag uten å tegne figurer i kartet. Dette er spesielt relevant i oppstarten av en aksjon, og dersom man skal gi oppdrag til ressurser som skal søke av store områder, for eksempel helikopter.

Bruk av arealer til oppdragsformidling

Man bør etterstrebe å benytte andre kartelementer enn arealer for å formidle oppdrag. Arealer benyttes først og fremst for arealsøk, men kan også brukes til å avgrense et område, for eksempel der det finnes mange stier eller andre detaljer. I slike tilfeller er det ikke hensiktsmessig å synliggjøre oppdraget med linjeverktøyet.

Det anbefales at man ikke oppretter oppdrag på alle arealer med en gang man har tegnet dem. Unntaket er de første arealene som skal søkes av med allerede tilgjengelige ressurser.

2.9. Tegning av arealer

Når man tegner arealer i kartet, er det viktig å ha et forhold til hvordan man gjør dette.

Det er også viktig at eventuelle arealer man tegner ikke er tilfeldige, men har utgangspunkt i statistikk, etterretning samt aksjonens fokus. Det anbefales derfor ikke at man har mannskaper som sitter hjemme og tegner arealer, uten at disse har deltatt i et møte med ILKO for å bli enige om hva som skal være fokus.

Anbefalt bruk av Felles aksjonsstøtteverktøy

Den siste versjonen av dokumentet vil du alltid finne på Hovedredningssentralens nettsider:

<https://www.hovedredningssentralen.no/dokumenter/>

Søksarealer

Bruk i størst mulig grad naturlige avgrensninger som er synlige i terrenget for å sikre at man ikke bruker mye tid i kartet for å vite om man er innenfor søksområdet. De statistiske ringene skal ikke benyttes som avgrensninger.

Et areal bør også ha et homogent terreng. Det vil si for eksempel kun skogsområder eller kun bebygd område. Man bør også være oppmerksom på høydeforskjellen innenfor et areal. Dette gjør det enklere å prioritere hvilke ressurser som skal søke området, og sikrer et mest mulig effektivt søk.

Man bør også ha et aktivt forhold til størrelse på søksarealene. Alle typer ressurser må kunne søke av søksarealet innen to timer. Ressurser som kan søke større områder på kortere tid gis heller oppdrag bestående av flere arealer

Regioner

Regioner benyttes i formell søksplanlegging for å gruppere flere arealer. Disse skal ikke benyttes for å gi enkeltoppdrag. Dersom det er behov for å gi oppdrag som går over et større område enn det de ordinære søksarealene dekker, må man sette sammen flere søksarealer til et oppdrag. Se også neste avsnitt for andre måter å tildele oppdrag på.

Regioner får ikke navn automatisk, og gis løpenummer REG A, REG B osv.

2.10. Oppdragsgivning

Når man gir oppdrag er det viktig at ILKO får frem intensjonen med oppdraget.

2.11. Sporing av alle mannskaper

Sporing starter automatisk når man trykker at man er Mannskap.

Selv om ikke alle bruker appen aktivt under søket, er det fortsatt ønskelig at alle er logget inn i hendelsen, og har på sporing.

2.12. Dimittering av mannskaper

Mannskaper dimitterer seg selv fra aksjonen når de forlater KO/aksjonen, ikke når de for eksempel reiser hjem fra depotet. Dette er viktig for å unngå at man har personer i mannskapsoversikten som ikke er tilgjengelige for aksjonen.

Veileder for farge- og navngivning ved bruk av analoge verktøy

Bortfall av EKOM er en unntakstilstand som vil påvirke både arbeidsflyt og kvaliteten på dokumentasjonen. I en slik situasjon skal innsatsen alltid rettes mot å finne den savnede, og veileder for farge- og navngivning er ment som støtte.

Det forventes ikke at veilederen følges punkt for punkt. Hvert KO må vurdere hvilke tiltak som er mest hensiktsmessige i den fasen aksjonen befinner seg i.

Samtidig er det viktig å være bevisst på at god dokumentasjon tidlig i aksjonen gir et bedre situasjonsbilde og legger grunnlaget for gode beslutninger, særlig i aksjoner som varer over tid.

Kartlag

For mye informasjon synlig i kartet samtidig vil gjøre det vanskelig å holde oversikt. Av den grunn vil det være gunstig å dele opp i flere kartlag, slik at man selv kan velge hvilken informasjon man ønsker å se til enhver tid.

Det anbefales å dele opp i tre kartlag:

- Plankart
- Resultatkart
- Etterretningskart

Disse kartlagene kan igjen deles opp for å få bedre oversikt.

1 Etterretningskart

Dette kartlaget skal inneholde relevant informasjon og etterretning som man bør ta med seg inn i planlegging og gjennomføring av en leteaksjon. Tips føres fortløpende inn i etterretningskartet og det anføres hvorvidt opplysningene er verifisert.

Dette kartlaget inneholder:

- IPP
- Observasjoner (sporfunn)
- Annen relevant informasjon (bopel, arbeidsplass, interessepunkter, osv.)
- Andre funn (gjenstander, osv.)
- Resultat av mobilsporing

2 Plankart

Plankartet brukes i planleggingen av aksjonen for å prioritere, sette ut oppdrag til søksressursene og ha oversikt over pågående søk. I plankartet skal man ha en statusoversikt over fremgangen i arbeidet, med fargekoding som fremgår av dette dokumentet. I dette kartlaget tegner man inn geografiske avgrensninger som kan brukes til å gi ut søksoppdrag til mannskapene.

Dette kartlaget inneholder:

- Arealer
- Ledelinjesøk
- Punkter/reflekser

For god oversikt bør disse legges i egne kartlag under plankart.

2.1 Navnsetting, farger og symbolbruk

Elementene skal navngis ved at man starter med en bokstav som beskriver type geografisk avgrensning etterfulgt av ett tresifrete løpenummer. Alle aktører som tegner må forholde seg til samme nummerserie:

- Areal: A001, A002 osv.
- Ledelinje: L001, L001 osv.
- Punkt: P001, P002 osv.

2.2 Dokumentering av påstartet søk i kartet

Når man tegner i kartet at en søksenhet skal iverksette et søk innenfor en gitt søksareal, navngir man dette på følgende måte:

«Geografisk avgrensning» - «Org» - «Type ressurs» - «RessursID»

Dersom konkrete oppdrag skal indikeres i kartet, skal denne navngivningen benyttes:

A001–NF–Msk–Follo 21

Eksempel:

- A001–RK–Msk–21, betyr fotmannskap lag 21 fra Røde Kors søker i areal 1
- L001–P–HF–V30A, betyr at hundefører V30A fra politiet søker ledelinjer i L001

Vedlegg – Kapittel 12

Avgrensning	Forkortelse
Areal	A###
Ledelinjer	L###
Punkt	P###

Type ressurs	
Drone	Drone
Mannskap	Msk
Patrulje	Ptr
Hund	Hund
Hundefører	HF
Helikopter	Heli
Båt	Båt
Bil	Bil
ATV	ATV
Snøskuter	SS
Fly	Fly
Taulag	Tau

Etat/organisasjon	
Politi	P
Brannvesen	BV
Forsvaret	F
Norsk Folkehjelp	NF
Røde Kors	RK
Norske Redningshunder	NRH
Norsk Redningshund Organisasjon	NRO
Rovere	RO
Luftambulanse	LA
Redningsselskapet	RS
Sivilforsvaret	SF
Redningshelikopter	RH
Andre	AN

3 Resultatkart

Resultatkartet skal gi en oversikt over gjennomførte søk i søksområdet. GPS-logger og informasjon om gjennomførte søk skal føres inn dersom dette er benyttet. Resultatkartet benyttes også i kvalitetssikringen av utført arbeid som et grunnlag for videre plan.

Dette kartlaget inneholder:

- GPS-logger
- Skravering av hvor mannskaper har vært

GPS-sporlogger skal navngis på følgende måte:

«Geografisk avgrensning» - «DDTTMM» - «Org» - «Ressurstype» - «Kallesignal»
DDTTMM er standard for dato tidsgruppe.

Eksempel:

- A005–281345–RK–Drone-71
 - Drone fra Røde Kors har avsøkt areal 5 og var ferdig med søket den 28. klokken 1345.
- L013–281345–P–HF–V30A
- L013–281345–P–Hund–V30A
 - Disse to sporloggene er hundefører og hund fra politiet som har søkt L013 og var ferdig med søket den 28. klokken 1345.

Dersom man i initialfasen ikke har kapasitet til å føre inn all denne informasjonen, må man sørge for at man fører inn den viktigste informasjonen og heller legge inn utfyllende informasjon ved anledning.

Fargesetting av sporlogger gjøres etter følgende oppsett:

Søksmannskap til fots	RØD
Hund	SORT
Hundefører	BLÅ
Motorisert	GRØNN

Dette gjør det lettere å skille sporlogger fra hverandre i kartet og gir bedre oversikt over hvilken type ressurs som har søkt.

4 Fargekoding i kart basert på status på gjennomført søk

For å få en rask og god oversikt over fremdriften, bør man fargekode kartelementene ut ifra deres status. Hvis plan- og resultatkart er to forskjellige lag, vil det være naturlig å legge planlagte og pågående oppdrag i plankart, og søkte områder i resultatkartet. Denne fargekodingen kan gjøres på ulike måter, men fargene kan ha følgende betydning.

Blå: Søksoppdrag som er planlagt/tegnet markeres med blå farge. Dette sier ikke noe om prioritering eller rekkefølge, men at søksoppdraget er klart og kan leveres ut.

Rød: Dette betyr at man søksoppdraget er levert ut, forklart til søksressursen og at søket har startet. I plankartet bør det også komme frem hvilken ressurs som søker og tidspunkt for når søksoppdraget ble utdelt. Man skal også ha oversikt over hvem som er ansvarlig leder for den enkelte ressurs og kontaktinformasjon.

Oransje: Det er gjort ett søk i arealet. Det vil si at minst én søksressurs har utført søk og at man skal ha dokumentasjon i resultatkartet som viser hvor det er søkt og informasjon om søket. Se mer under plankart.

Gul: Det er gjort mer enn ett søk i arealet. Det vil si at søksoppdraget nå har høyere POD, men at man ikke sier seg helt tilfreds og bør vurdere nok et søk i løpet av aksjonen.

Grønn: Dette betyr at det er tilnærmet svært høyt (>95%) POD i arealet. Dette krever normalt minst tre søk i arealet og vil sjelden være aktuelt i tidlig fase i søket.

Denne fargekodingen skal være en oversikt over fremdriften, men gir bare en indikasjon på POD, siden POD etter hvert oppdrag ikke vurderes i fargekodingen.

**Nasjonal veileder for redningstjenesten
ved søk etter savnet person på land**

3. utgave, 1. opplag

Utgitt av: Hovedredningssentralen, 2026

Omslag: Kine Ødegård, Norges Røde Kors

Illustrasjoner: Melkeveien Designkontor

Layout: Susan Stephens

Trykk og innbinding: Ålgård Offset

Opplag: 10 000

ISBN 978-82-692804-6-3

www.hovedredningssentralen.no

*Et moderne samfunn vil ikke kunne fungere uten
en effektiv redningstjeneste, det viktigste grunnlag
for vår redningstjeneste er at den forvalter noe av det
mest sentrale i vår kultur; respekten for menneskelivet
og solidariteten oss imellom når noen trenger hjelp*

Justisdepartementet, 2002

